

Vlaams
Parlement

ingediend op **13** (2019-2020) – Nr. 1
8 november 2019 (2019-2020)

Toelichtingen

bij de middelenbegroting
en de uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2020
en bij de aanpassing van de middelenbegroting
en de algemene uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2019

Algemene toelichting

Inhoudstafel

1	INLEIDING EN NETTO-BELEIDSRUIMTE	10
1.1	Inleiding.....	10
1.2	Opzet tabel netto-beleidsruimte	12
1.2.1	Evoluties bij ongewijzigd beleid	14
1.2.2	Maatregelen en nieuwe initiatieven	17
2	DE ECONOMISCHE OMGEVING	19
2.1	BBP groei	19
2.1.1	Groeiverwachtingen België en de belangrijkste handelspartners.....	19
2.1.2	Risico's voor de Vlaamse en Belgische groei	20
2.2	Inflatie.....	20
2.3	Renteontwikkelingen.....	21
3	DE MIDDELENBEGROTING	23
3.1	Totale middelen	23
3.2	Opcentiemen en dotaties Gewest	25
3.2.1	Bruto opcentiemen.....	26
3.2.2	Toegewezen gedeelte van de PB	28
3.3	Dotaties Gemeenschap	29
3.3.1	Toegewezen gedeelte van de BTW	29
3.3.2	Toegewezen gedeelte van de PB	30
3.3.3	Andere federale dotaties	30
3.4	Samenvattend overzicht: gewestelijke opcentiemen en gewest- en gemeenschapsmiddelen BFW	31
3.5	Specifieke dotaties vanwege de federale overheid	36
3.6	Gewestelijke belastingen	38
3.7	Toegewezen ontvangsten	41
3.8	Andere ontvangsten	41
3.9	Lotto-middelen	42
3.10	Te consolideren instellingen	42
4	DE UITGAVENBEGROTING.....	46
4.1	Inleiding.....	46
4.2	De beleids- en betaalkredieten	46
4.2.1	Beleidskredieten	47
4.2.2	Betaalkredieten	49
4.2.3	De globale evolutie van de beleids- en betaalkredieten	50
4.3	De beleids- en betaalkredieten verdeeld over de 12 beleidsdomeinen	51
4.4	Bespreking per beleidsdomein.....	52
4.4.1	Algemeen	52
4.4.2	Financiën en Begroting	53
4.4.3	Internationaal Vlaanderen	55
4.4.4	Economie, Wetenschap en Innovatie	56
4.4.5	Onderwijs en Vorming	58
4.4.6	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	62
4.4.7	Cultuur, Jeugd, Sport en Media.....	65
4.4.8	Werk en Sociale Economie	66
4.4.9	Landbouw en Visserij	67
4.4.10	Mobiliteit en Openbare Werken	67
4.4.11	Kanselarij en Bestuur	69
4.4.12	Omgeving	71
4.4.13	Hogere Entiteiten.....	73
4.5	Sensitiviteit van de uitgaven voor inflatie	73
5	ESR-CORRECTIES	75
6	HET VORDERINGENSALDO	78
6.1	Vorderingensaldo	78
6.2	ESR-ontvangsten	79
6.3	ESR-uitgaven.....	80

6.4	Onderbenutting	81
6.5	ESR-correcties en correcties voor de aftoetsing van de evenwichtsdoelstelling	81
6.6	Tabel Vorderingsaldo	81
7	EUROPEES KADER EN NORMERING	83
7.1	Situering	83
7.2	Stabiliteitsprogramma	83
7.3	Landenspecifieke aanbevelingen en rapport onder artikel 126(3).....	85
7.4	Ontwerpbegrotingsplan	86
8	HET FINANCIËEL BEHEER.....	88
8.1	De geconsolideerde schuld: inleiding.....	88
8.2	Evolutie van de geconsolideerde bruto- schuld in 2019	88
8.2.1	Het begrotingssaldo in ESR-termen	89
8.2.2	Kredietverleningen en participaties in 2019	89
8.2.3	ESR-9 van de niet-CFO-leden	90
8.2.4	Samenvatting.....	91
8.3	Herfinancieringsbehoeften en nieuwe financieringsbehoeften in 2019 en 2020 van de Vlaamse ministeries.....	92
8.4	Af toetsing Vlaamse schuldnormering	95
8.5	PPS-schulden en gewaarborgde schulden	97
8.6	Rentevooruitzichten en de sensitiviteit van de rente	98
8.6.1	Sensitiviteitsanalyse van de rente	98
9	Bijlagen	99
9.1	Bijlage 1: Prestatiebegroting.....	99
9.1.1	Opzet van een prestatiebegroting	99
9.1.2	Rapportage per inhoudelijk structurelement	100
9.2	Bijlage 2: VCO en Overflow	110
9.2.1	VABN advies 2018/10.....	110
9.2.2	Overflow.....	110
9.2.3	Vlaamse Codex Overheidsfinanciën	111
9.3	Bijlage 3: Parameteroverzicht	114
9.4	Bijlage 4: de HRF methode voor de aanrekening van de gewestelijke opcentiemen	117
9.5	Bijlage 5: Tabel Netto Beleidsruimte	125

Lijst met Tabellen

Tabel 1-1: Overzicht vorderingensaldo Vlaamse deelstaatoverheid (in miljoen euro)	10
Tabel 1-2: Samenvattende tabel netto-beleidsruimte (in duizend euro)	13
Tabel 1-3: Evolutie ontvangsten ongewijzigd beleid (in duizend euro)	14
Tabel 1-4: Evolutie uitgaven ongewijzigd beleid: BA 2019 (in duizend euro)	15
Tabel 1-5: Evolutie uitgaven ongewijzigd beleid: BO 2020 (in duizend euro)	16
Tabel 1-6: ESR-correcties (in duizend euro)	17
Tabel 1-7: Bijkomende Ontvangsten en minder uitgaven BO 2020 (in duizend euro)	17
Tabel 1-8: Invulling Netto-beleidsruimte (in duizend euro)	18
Tabel 2-1: Groeiverwachtingen 2018-2019	19
Tabel 2-2: Inflatieparameters	20
Tabel 3-1: Verwachte inflatie en economische groei in 2019 en 2020	23
Tabel 3-2: Sensitiviteit (in duizend euro)	23
Tabel 3-3: Grote rubrieken van de ESR-ontvangsten (in duizend euro)	24
Tabel 3-4: Gecumuleerde impact Tax Shift en andere federale maatregelen op Vlaamse opcentiemen in lopende prijzen (in miljoen euro)	26
Tabel 3-5: Raming van de voorschotten	27
Tabel 3-6: Bruto-opcentiemen volgens HRF-methode (in duizend euro)	28
Tabel 3-7: Bruto aanvullende belasting op de PB en Toegewezen Gedeelte van de PB en de BTW (in duizend euro): BA 2019	32
Tabel 3-8: Bruto aanvullende belasting op de PB en Toegewezen Gedeelte van de PB en de BTW (in duizend euro): BO 2020	34
Tabel 3-9: Specifieke dotaties vanwege de federale overheid (in duizend euro): BA 2019	36
Tabel 3-10: Specifieke dotaties vanwege de federale overheid (in duizend euro): BO 2020	37
Tabel 3-11: Gewestelijke belastingen (in duizend euro)	40
Tabel 3-12: Te consolideren instellingen (in duizend euro)	42
Tabel 4-1: Geconsolideerde beleids- en betaalkredieten (in duizend euro)	46
Tabel 4-2: Ruiterwerking	48
Tabel 4-3: Saldi-berekening - Beleidskredieten ministeries (in duizend euro)	48
Tabel 4-4: Saldi-berekening - Beleidskredieten van te consolideren instellingen (in duizend euro)	49
Tabel 4-5: Saldi-berekening - Totaal beleidskredieten (in duizend euro)	49
Tabel 4-6: Saldi-berekening - Betaalkredieten ministeries (in duizend euro)	49
Tabel 4-7: Saldi-berekening - Betaalkredieten van te consolideren instellingen (in duizend euro)	50
Tabel 4-8: Saldi-berekening - Totaal betaalkredieten (in duizend euro)	50
Tabel 4-9: Beleidskredieten per beleidsdomein (in duizend euro)	51
Tabel 4-10: Betaalkredieten per beleidsdomein (in duizend euro)	51
Tabel 4-11: Effect verschil overschrijding spilindex met 1 maand (in duizend euro)	73
Tabel 4-12: Effect wijziging GZI met 10 basispunten (in duizend euro)	74
Tabel 5-1: Overzicht ESR-correcties BA 2019 (in duizend euro)	75
Tabel 5-2: Overzicht ESR-correcties BO 2020 (in duizend euro)	75
Tabel 6-1: Samenvattende tabel vorderingensaldo (in duizend euro)	78
Tabel 6-2: Van ontvangstenkredieten naar geconsolideerde ESR-ontvangsten (in duizend euro)	79
Tabel 6-3: Van uitgavenkredieten naar geconsolideerde ESR-uitgaven (in duizend euro)	80
Tabel 6-4: Vorderingensaldo	81
Tabel 8-1: Bijdrage tot Maastricht schuld	88
Tabel 8-2: Geraamde evolutie van de geconsolideerde schuld in 2019 en 2020 (in duizend euro)	92
Tabel 8-3: Overzicht correcties (in duizend euro)	93
Tabel 8-4: Financieringsbehoefte ministerie zonder directe financieringen (in duizend euro)	94

Tabel 8-5: Netto schuldtoename van VMSW, VWF en School Invest (in duizend euro) ...	94
Tabel 8-6: Financieringsbehoefte ministerie (in duizend euro)	95
Tabel 8-7: Ratio schuld versus inkomsten	96
Tabel 8-8: Netto-actiefpositie eind 2018	96
Tabel 8-8: Evolutie van de gewaarborgde schuld (in miljoen euro).....	97
Tabel 8-9: wijziging rentecurve met 100 basispunten (in duizend euro).....	98
Tabel 9-1: Sleutel begrotingsartikel na prestatiebegroting	99
Tabel 9-2: Verdeling overflow beleidsdomeinen	111
Tabel 9-3: Volledig parameteroverzicht	115
Tabel 9-4: Raming van de voorschotten	119
Tabel 9-5: Raming van de afrekeningen	120
Tabel 9-6: Bruto-opcentiemen volgens HRF-methode (in duizend euro).....	124
Tabel 9-7: Detailtabel netto beleidsruimte BA 2019 (in duizend euro)	125
Tabel 9-8: Detailtabel netto beleidsruimte BO 2020 (in duizend euro).....	128

Lijst met Figuren

Figuur 2-1: Prijsevoluties België	21
Figuur 2-2: Overzicht van de KT (Euribor) en LT rentes (OLO) (in %)	22
Figuur 3-1: Grote rubrieken van de ESR-ontvangsten, BO 2020	25
Figuur 3-2: Evolutie fiscale autonomie ten opzichte van totale middelen tussen REA 2014 en BO 2020	25
Figuur 4-1: Beleids- en betaalkredieten (in duizend euro)	50
Figuur 4-2: Beleids- en betaalkredieten per beleidsdomein BA 2019 en BO 2020 (in duizend euro)	52

Afkortingenlijst

AGION	Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs
AJ	Aanslagjaar
AWV	Agentschap Wegen en Verkeer
BA	Begrotingsaanpassing
BAM	Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel
BBP	Bruto Binnenlands Product
BBT	Beleids- en begrotingstoelichting
BCP	Belgian Commercial Paper
BFM	Budget Financiële Middelen
BFW	Bijzondere Financieringswet
BIRB	Belgisch Interventie- en Restitutiebureau
BMWB	Brusselse Maatschappij voor Waterbeheer
BO	Begrotingsopmaak
BS	Belgisch Staatsblad
BTW	Belasting over de toegevoegde waarde
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CCS	Carbon capture and storage / CO ₂ -afvang en -opslag
CFO	Centraal Financieringsorgaan
CPI	Consumer Price Index / Consumptieprijsindex
CVK	Centrum voor kortverblijf
DAB	Dienst met Afzonderlijk Beheer
DBFM	Design Build Finance Maintenance
EMTN	Euro Medium Term Note
ESR	Europees Stelsel van nationale en regionale Rekeningen
ETS	Emission trading scheme
Euribor	Euro Interbank Offered Rate
EU	Europese Unie
EV	Eigen Vermogen
EVA	Extern Verzelfstandigd Agentschap
EWI	Economie, Wetenschappen en Innovatie
FB	Financiën en Begroting
FFEU	Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven
FIT	Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen
FoCI	Fonds Culturele Infrastructuur
FOD	Federale Overheidsdienst
FRGE	Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost
FTI	Flanders Technology International
FWO	Fonds Wetenschappelijk Onderzoek
GO!	Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap (historische naam = Gemeenschapsonderwijs)
GZI	Gezondheidsindex
HRF	Hoge Raad van Financiën
IBO	Individuele Beroepsopleiding
ILVO	Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek
IMEC	Interuniversitair Micro-Electronica Centrum
IMF	Internationaal Monetair Fonds
INR	Instituut voor de Nationale Rekeningen
IVA	Intern Verzelfstandigd Agentschap (van de Vlaamse overheid)
KT	Korte termijn
LT	Lange termijn
MAC	Machtiging
MOW	Mobiliteit en Openbare Werken

MTO	Medium-Term Budgetary Objective / begrotingsdoelstelling op middellange termijn
MVG	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
O&O	Onderzoek en Ontwikkeling
OECD	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OLO	Obligation Linéaire/Lineaire Obligatie
O.V.	Onroerende Voorheffing
PB	Personenbelasting
pp	procentpunt
PPS	Publiek-Private Samenwerking
PWA	Plaatselijk werkgelegenheidsagentschap
REA	Realisaties
RIZIV	Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering
ROB	Rustoord voor Bejaarden
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
RVT	Rust- en verzorgingstehuis
SGP	Stabiliteits- en Groeipact
SSI	Subsidie sloop en infrastructuur
STEM	Science, Technology, Engineering, Mathematics
THAB	Tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden
VABN	Vlaamse Adviescommissie voor Boekhoudkundige Normen
VAF	Vlaamse Audiovisueel Fonds
VAK	Vastleggingskrediet
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
VAR	Vlaamse Audiovisuele Regie
VCO	Vlaamse Codex Overheidsfinanciën
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VEB	Vlaams Energiebedrijf
VEK	Vereffeningskrediet
VFL	Vlaams Fonds voor de Letteren
VFLD	Vlaams Fonds voor de Lastendelging
VIA	Vlaamse Intersectoraal Akkoord voor de Socialprofitsector
VIB	Vlaams Instituut voor Biotechnologie
VIF	Vlaams Infrastructuur Fonds
VIPA	Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
Vlabel	Vlaamse Belastingdienst
VLIF	Vlaams Landbouwinvesteringsfonds
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
VLIZ	Vlaams Instituut voor de zee
VMSW	Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen
VREG	Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt
VRK	Variabel krediet
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie
VSF	Vlaamse Sociale Bescherming
VTE	Voltijds equivalent
VUTG	Vlaams Agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid
VVM	Vlaamse Vervoersmaatschappij
VWF	Vlaams Woningfonds
WKK	Warmte-krachtkoppeling
WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

1 INLEIDING EN NETTO-BELEIDSRUIMTE

1.1 Inleiding

Regeren is vooruitzien met af en toe een blik in de achteruitkijkspiegel. In het afgelopen decennium is de begroting van de Vlaamse Gemeenschap met drie grote schokken geconfronteerd en werden die ook met succes opgevangen. Tabel 1-1 toont het bewogen verloop van het vorderingensaldo van de Vlaamse deelstaatoverheid¹ in de periode 2009-2018. Resultaten die soms wat tijd nodig hebben om zich te stabiliseren, want ook nu weer zijn er verschillen tussen de eerste en tweede notificatie dit jaar vanwege het INR.

De eerste schok was de financieel-economische crisis van 2008-2009 die geleid heeft tot begrotingstekorten in 2009 en 2010 en tot kapitaalparticipaties vanwege de Vlaamse overheid in een aantal financiële instellingen (meer bepaald KBC, Dexia en Ethias). Vervolgens kwam het Europees Stelsel van Rekeningen (ESR) met nieuwe en duidelijker aanrekenregels (ESR 2010) die vanaf de herfst van 2014, ook met terugwerkende kracht, werden geïmplementeerd. Die correcties hadden vooral voor de begrotingsjaren 2010 en 2013 een grote impact ex post door de consolidatie binnen de begroting van de alternatieve financiering van de infrastructuur in de welzijnssector (VIPA). Vermits ESR 2010 pas operationeel is geworden in september 2014, is voor de begrotingsjaren 2015 en volgende wel ex ante rekening gehouden met de impact van de nieuwe ESR regels. Ten slotte heeft/had de 6de staatshervorming ook een impact op de overheidsfinanciën, met o.a. een recurrente bijdrage in de sanering van de financiën van Entiteit I, een verschil in aanrekening door het INR en de HRF van de gewestelijke opcentiemen en de impact in 2018 van de afrekening van de definitieve autonomiefactor. Voor Vlaanderen kwam de neerwaartse bijstelling van de autonomiefactor neer op een negatieve ESR impact in 2018 van 936,7 miljoen euro.

Het is precies die budgettaire aanpasbaarheid waarbij een begroting in evenwicht steeds het kompas was, die mede de gunstige rating van de Vlaamse Gemeenschap verklaart.

Tabel 1-1: Overzicht vorderingensaldo Vlaamse deelstaatoverheid (in miljoen euro)

	2009	2010	2011	2012	2013
INR benadering	-1.423 [-1.318]	-1.533 [-1.378]	-122 [43]	17 [246]	-694 [-534]
HRF benadering	-1.423 [-1.318]	-1.533 [-1.378]	-122 [43]	17 [246]	-694 [-534]
excl. verstrengd Europees begrotingstoezicht	-1.066 [-1.066]	-828 [-828]	255 [255]	322 [322]	308 [308]

	2014	2015	2016	2017	2018
INR benadering	-718 [-612]	-3.377 [-3.192]	-32 [-151]	1.401 [1.092]	-646 [-705]
HRF benadering	-718 [-612]	-549 [-364]	100 [-20]	791 [482]	-654 [-715]
excl. verstrengd Europees begrotingstoezicht	-407 [-407]	-255 [-255]	518 [518]	514 [517]	-696 [-715]

Bron: INR, 2de notificatie oktober 2019; departement FB; []: cijfers van 1ste notificatie mei 2019

¹ De Vlaamse deelstaatoverheid omvat concreet de rechtspersoon Vlaamse Gemeenschap en Vlaamse Gewest en alle rechtspersonen die door het INR worden gekwalificeerd als horende tot de Vlaamse deelstaatoverheid (sectorale code S1312). Onder Vlaamse Gemeenschap worden gevat de departementen, de DAB's, en de IVA's zonder rechtspersoonlijkheid. Ook het Vlaams Parlement, de aan het Vlaams Parlement verbonden diensten (het Vlaams Vredesinstituut, de Vlaamse Ombudsdienst, het Kinderrechtencommissariaat) en de autonome diensten die onder toezicht staan van het Vlaams Parlement (VREG) vallen onder de Vlaamse Gemeenschap.

De nieuwe Vlaamse Regering blijft, zoals de vorige regering, het budgettaire orthodox pad bewandelen. Zoals in 2017 en 2018 zal ook in 2019 de begroting structureel in evenwicht zijn. 2020 daarentegen wordt een budgettaire moeilijker jaar vermits we de effecten ondervinden van de neergaande economische conjunctuur mede als gevolg van de vertroebelde handelsrelaties. Het Federaal Planbureau heeft recent de groeiverwachtingen voor 2019 en 2020 teruggebracht tot 1,1% reële BBP groei waarbij wordt uitgegaan van geen verdere escalerende handelsoorlogen en van een zachte Brexit. Ook komen in 2020 een aantal maatregelen op kruissnelheid zoals de impact van de federale tax shift, voor een kwart door de regio's gefinancierd, en van de cao's die we met de sociale partners in welzijn, onderwijs en de Vlaamse overheid hebben afgesloten. Ten slotte realiseren we een Vlaamse tax shift inzake woonfiscaliteit. De vermindering van de registratierechten zal onmiddellijk in onze begroting aantikken terwijl de uitdoving van de woonbonus pas voor geleidelijk aan oplopende budgettaire marges zorgt. Daarom zullen we in 2020 een geraamd tekort van 431 miljoen euro op onze begroting hebben.

Bij BO 2020 was de netto-beleidsruimte bij ongewijzigd beleid minus 603,8 miljoen euro. Bij het begin van de legislatuur heeft deze regering een rist maatregelen genomen om de komende jaren zowel bijkomende recurrente beleidsmaatregelen als investeringen mogelijk te maken. Voor 2020 hebben diverse maatregelen een positieve impact van 726,3 miljoen euro op het vorderingensaldo terwijl er ook voor 553,6 miljoen euro aan nieuw beleid wordt geïnitieerd.

Onder die maatregelen ressorteren ook fiscale maatregelen met een impact op het vorderingensaldo.

In de woonfiscaliteit verschuiven we het fiscale voordeel van het hebben van een woning naar het verwerven ervan. Divers onderzoek heeft aangetoond dat de woonbonus de vooropgestelde doelen niet (of niet geheel) bereikt heeft. Zo is er geen significant effect op de eigendomsverwerving² en is de marktverstoring werking onder de vorm van het duurder maken van de huizen (en bij afgeleide de huurprijzen) al meermaals aangekaart.³

De geïntegreerde woonbonus dooft uit vanaf 1 januari 2020. Hiervoor is de datum van de authentieke leningsakte bepalend. Tegelijk met de uitdoving van de woonbonus verlagen we vanaf 1 januari 2020 het tarief van het verkooprecht voor de aankoop van een enige, eigen gezinswoning van 7% tot 6%. Bij een ingrijpende energetische renovatie (IER) verlagen we dat tarief zelfs verder tot 5%.

De datum van de authentieke koopakte wordt aanvaard om te genieten van het verlaagde tarief in die situaties waarbij de koopovereenkomst ('compromis') al dateert van vóór 1 januari 2020, maar de authentieke koopakte pas na die datum verleden kan worden. Voor koopovereenkomsten die afgesloten worden na 1 januari 2020 zijn sowieso de nieuwe verlaagde tarieven voor de enige gezinswoning van toepassing.

Wat de dienstencheques betreft, hier blijft de directe consumentenprijs onveranderd maar het fiscale voordeel reduceren we met 10 procentpunten tot een belastingvermindering aan 20%. Hierdoor komt de kosten baten verhouding wat meer in evenwicht voor de betrokken partijen.

We beperken het gewestelijk belastingkrediet voor rechtspersonen in de onroerende voorheffing tot het deel van het materieel en outillage en dat vanaf aanslagjaar 2020. Er wordt voor gekozen om het belastingkrediet terug te brengen tot zijn essentie. Die maatregel, met een positieve budgettaire impact, heeft een impact op de aanslagen voor de onroerende voorheffing vanaf aanslagjaar 2020.

---

² C. Hilber en T. Turner, 2014.

³ OECD (2019), *2019 Economic review of Belgium*; OECD (2015), *OECD Economic Surveys: Belgium 2015*, OECD Publishing, Paris.

De tarieven in de kilometerheffing worden vanaf 1 juli 2020 aangepast. In de nieuwe tariefstructuur wordt het basistarief met 1,7 eurocent verhoogd tot 13 eurocent. Het basistarief wordt op die manier meer in lijn gebracht met de kosten van de aanleg, de exploitatie, het onderhoud en de ontwikkeling van het gedeelte van het wegennet waarop de kilometerheffing wordt toegepast. Maar niet alleen het basistarief wordt gewijzigd, ook de component gewicht ondergaat wijzigingen. Voor de voertuigen met maximaal toegestane totaalgewicht hoger dan 3,5 ton en lager dan 12 ton wordt de component gewicht met 4,8 eurocent verlaagd. Voor de voertuigen met een totaalgewicht hoger dan of gelijk aan 12 ton en niet hoger dan of gelijk aan 32 ton wordt de component gewicht met 1,7 eurocent verlaagd. Voor de voertuigen met een totaalgewicht hoger dan 32 ton wordt de component gewicht bijkomend met 0,3 eurocent verhoogd.

1.2 Opzet tabel netto-beleidsruimte

Een grondige analyse van de begrotingsdocumenten laat de lezer in principe toe om na te gaan met welke (budgettaire) uitdagingen de Vlaamse overheid geconfronteerd wordt naar aanleiding van een begrotingsronde en hoe hierop wordt ingespeeld. Eenvoudig is dat evenwel niet door de omvang en de complexiteit van deze informatie. Daarom heeft de Vlaamse Regering de voorbije jaren de traditie opgebouwd om in de algemene toelichting de essentie hiervan samen te vatten in de tabel netto-beleidsruimte.

Opzet van die tabel is voornamelijk om het onderscheid te maken tussen enerzijds de evoluties bij ongewijzigd beleid en anderzijds de maatregelen of nieuwe beleidsinitiatieven die de Vlaamse Regering neemt naar aanleiding van een begrotingsronde.

Een belangrijke meerwaarde van de tabel netto-beleidsruimte is dan ook om aan te geven welk vorderingensaldo de Vlaamse begroting vertoont bij ongewijzigd beleid. Indien dat vorderingensaldo positiever is dan de vooropgestelde begrotingsdoelstelling, dan beschikt de Vlaamse Regering over een netto-beleidsruimte die kan ingevuld worden met nieuwe beleidsinitiatieven of kan de Vlaamse Regering beslissingen nemen die leiden tot minder ontvangsten. Wanneer in het omgekeerde geval het ongewijzigd beleid tot gevolg heeft dat het vorderingensaldo onder de vooropgestelde doelstelling ligt, dient de Vlaamse Regering maatregelen te nemen (zoals het schrappen van bepaalde kredieten of het voorzien van extra ontvangsten) om de beoogde begrotingsdoelstelling te realiseren. Ook dat wordt in de tabel netto-beleidsruimte apart opgenomen.

Tabel 1-2 geeft een samenvattend overzicht van de determinanten van de netto-beleidsruimte. Hieruit blijkt de uitgangspositie bij ongewijzigd beleid voor de BA 2019 en de BO 2020, waarbij telkens de vergelijking wordt gemaakt ten opzichte van de situatie bij BO 2019. De Vlaamse Regering beschikte bij de begrotingsaanpassing 2019 bij ongewijzigd beleid over een beleidsruimte van 174,2 miljoen euro. Bij begrotingsopmaak 2020 was er daarentegen een negatieve beleidsruimte van 603,8 miljoen euro. De negatieve beleidsruimte bij constant beleid in 2020 heeft aanleiding gegeven tot een rist beleidsmaatregelen waarbij er dus ook recurrente middelen zijn vrijgemaakt voor nieuwe beleidsimpulsen in de diverse beleidsdomeinen. Bemerkt dat we de hoofdwerven van de Oosterweelverbinding buiten de begrotingsdoelstelling houden. Dat cruciale project wordt immers algemeen erkend als een eenmalige, hoogst uitzonderlijke investering met groot macro-economisch belang voor heel West-Europa en met aanzienlijke directe terugverdieneffecten op basis van een financieel model. Bij BO 2019 werden de uitgaven voor de hoofdwerven geraamd op 134,8 miljoen euro terwijl die nu worden geraamd op 72,9 miljoen euro en 191,9 miljoen euro voor respectievelijk 2019 en 2020.

Tabel 1-2: Samenvattende tabel netto-beleidsruimte (in duizend euro)

	BA 2019	BO 2020
Saldo t.o.v. evenwichtsdoelstelling BO 2019 (1)	1.918	1.918
Uitgaven buiten begrotingsdoelstelling (2)	134.813	134.813
Vorderingensaldo BO 2019 (3=1-2)	-132.895	-132.895
Evolutie ongewijzigd beleid (4 =a-b+c+d)	234.147	-662.801
<i>Ontvangsten (a)</i>	-125.345	458.854
<i>Uitgaven (b)</i>	-108.992	1.131.756
<i>ESR-correcties(c)</i>	56.743	-248.115
<i>Onderbenutting (d)</i>	193.757	258.216
Vorderingensaldo BA '19 / BO '20 bij ongewijzigd beleid (5=3+4)	101.252	-795.696
Correcties aftoetsing begrotingsdoelstelling (6)	72.915	191.897
Netto-beleidsruimte (7=5+6)	174.167	-603.799
Uitbreiding netto-beleidsruimte met extra ontvangsten (8)	0	726.281
Invulling netto-beleidsruimte (Nieuw Beleid) (9)	20.000	553.593
Saldo t.o.v. evenwichtsdoelstelling BO 2019 (10=7+8-9)	154.167	-431.111
 Vorderingensaldo (11=10-6)	 81.252	 -623.008

Tabel 1-2 geeft aan hoe het saldo ten opzichte van de evenwichtsbegroting geëvolueerd is van begrotingsopmaak 2019 (1,9 miljoen euro) naar begrotingsaanpassing 2019 (81,3 miljoen euro) en vervolgens begrotingsopmaak 2020 (-623,0 miljoen euro).

Om van de evenwichtsbegroting naar het vorderingensaldo over te stappen, moeten de uitgaven welke buiten de begrotingsdoelstelling worden gehouden (met name de bouwkosten voor de Oosterweelverbinding) in mindering worden gebracht. Die werden geraamd bij de begrotingsopmaak 2019 op 134,8 miljoen euro. Het geraamd vorderingentekort bedroeg aldus 132,9 miljoen euro.

Om na te gaan over welke beleidsruimte de Vlaamse Regering beschikt, moet men vertrekken van dat resultaat en in eerste instantie de impact van het ongewijzigd beleid berekenen.

De Vlaamse Regering raamt dat het vorderingensaldo bij ongewijzigd beleid (lijn 4) in 2019 verbetert met 234,1 miljoen euro en in 2020 verslechtert met 662,8 miljoen euro. Indien er geen maatregelen of nieuwe initiatieven worden genomen, zou dat een vorderingensaldo van 101,3 miljoen euro in 2019 met zich meebrengen terwijl er bij de begrotingsopmaak 2020 een tekort van 795,7 miljoen zou zijn.

Net zoals in het verleden worden er op het vorderingensaldo bij constant beleid correcties toegepast om na te gaan of de evenwichtsdoelstelling gerespecteerd wordt, meer in het bijzonder voor Oosterweel (72,9 miljoen euro) het enige verschil tussen vorderingensaldo en evenwichtsdoelstelling. Om na te gaan over welke beleidsruimte de Vlaamse Regering beschikt bij ongewijzigd beleid, dient het vorderingensaldo voor 2019 verhoogd te worden met 72,9 miljoen euro waardoor de Vlaamse Regering dus over een netto-beleidsruimte van 174,2 miljoen euro beschikt. In 2020 wordt een correctie doorgevoerd van 191,9 miljoen euro als gevolg van Oosterweel waardoor een netto-beleidsruimte van -603,8 miljoen euro wordt bereikt.

Bij de begrotingsaanpassing 2019 worden geen maatregelen getroffen om de beleidsruimte uit te breiden. Omwille van nieuw beleid ten belope van 20 miljoen euro is er een daling van de beleidsruimte, wat resulteert in een saldo t.o.v. de evenwichtsdoelstelling van 154,2 miljoen euro.

Bij de begrotingsopmaak 2020 worden echter wel nieuwe maatregelen genomen. Dat resulteert in een toename van de netto-beleidsruimte met 726,3 miljoen euro. Deze toename wordt evenwel grotendeels aangewend voor nieuw beleid (ten belope van 553,6 miljoen euro). Dat resulteert finaal in een tekort van 431,1 miljoen euro in vergelijking met de evenwichtsdoelstelling.

Vertaald naar het vorderingensaldo⁴, leidt dat tot een overschot van 81,3 miljoen euro in 2019 en een tekort van 623,0 miljoen euro in 2020.

In de volgende delen van dit hoofdstuk wordt eerst ingegaan op de verschillende factoren van ongewijzigd beleid. Vervolgens komen de maatregelen en nieuwe initiatieven aan bod.

Bij de lectuur van dit hoofdstuk mag niet uit het oog verloren worden dat de informatie die hier opgenomen is enkel tot doel heeft om de belangrijkste evoluties te tonen. De tabel netto-beleidsruimte is in die zin een managementsamenvatting van de begroting die altijd samen moet gelezen worden met de andere hoofdstukken van de algemene toelichting én met de toelichtingen per programma. In de detailtabel opgenomen in bijlage wordt telkens een verwijzing naar het programma of naar de betrokken instellingen opgenomen om zo de link met andere informatie te vereenvoudigen.

1.2.1 Evoluties bij ongewijzigd beleid

De tabel netto-beleidsruimte geeft in eerste instantie weer hoe de kredieten evolueren bij ongewijzigd beleid (+234,2 miljoen euro in 2019 en -662,8 miljoen euro in 2020, zie rij 4 van Tabel 1-2).

Zowel aan ontvangsten- als uitgavenzijde evolueren de kredieten bij elke begrotingsronde door de gewijzigde situatie of door aangepaste ramingen van de achterliggende kostendrijvers.

De actualisatie van de ESR-correcties (zie hoofdstuk 5 voor meer informatie) en de raming van de onderbenutting (zie hoofdstuk 6) worden ook meegenomen onder ongewijzigd beleid.

Tabel 1-3: Evolutie ontvangsten ongewijzigd beleid (in duizend euro)

	Betaalkredieten BA 2019	Betaalkredieten BO 2020
Evolutie ontvangsten ongewijzigd beleid	-125.345	458.854
Ontvangsten MVG	-210.342	333.752
BFW opcentiemen	48.977	-16.223
Gewestmiddelen BFW	-23.521	3.602
Gemeenschapsmiddelen BFW	-222.418	212.108
Gewestelijke belastingen	-95.798	36.530
Energiefonds	5.363	-6.616
Klimaatfonds	7.062	-12.412
Inschrijvingsgelden		29.382
Verkeersboetes	13.559	48.079
Overige ontvangsten MVG	56.435	39.302
Aanpassing consolidatieperimeter	0	0
Ontvangsten instellingen	84.997	125.102
VITO	12.765	14.582
Sportcomplex Heusden-Zolder		8.630

⁴ Dat houdt zoals aangegeven rekening met de hoofdwerken voor Oosterweel.

	Betaalkredieten BA 2019	Betaalkredieten BO 2020
VDAB	-44.077	-37.242
EV ILVO	10.931	
De Werkvennootschap	20.062	33.018
Lantis		14.138
Universiteiten en Hogescholen	78.820	48.331
Wegvallen omwille van Materialiteitsdrempel		-7.699
Overige	6.496	51.344

De **ontvangsten** nemen in 2019 af met 125,3 miljoen euro. Die daling is het gevolg van enerzijds een sterke daling van de ontvangsten van de ministeries met 210,3 miljoen euro en anderzijds een stijging van de ontvangsten van de te consolideren instellingen met 85,0 miljoen euro.

In 2020 nemen de ontvangsten toe met 458,9 miljoen euro. Die toename is voor 333,8 miljoen euro het gevolg van toegenomen ontvangsten bij de ministeries en anderzijds van een stijging van de ontvangsten van de instellingen met 125,1 miljoen euro.

Het middelenhoofdstuk gaat dieper in op de ontvangstenevolutie.

De **uitgaven** nemen bij ongewijzigd beleid af met 109,0 miljoen euro in 2019. Die evolutie splitsen we in de tabel netto-beleidsruimte verder op in 2 categorieën:

- Index
- Actualisatie beleids- en betaalkredieten

Tabel 1-4: Evolutie uitgaven ongewijzigd beleid: BA 2019 (in duizend euro)

	Beleidskredieten	Betaalkredieten
Evolutie uitgaven ongewijzigd beleid	-65.578	-108.992
Index	-171.198	-170.750
Indexprovisie (verwachte overschrijding spilindex verlaat naar januari 2020)	-165.929	-165.929
Overige index (indexatie lonen buiten provisie naar 1,6%)	-5.269	-4.821
Actualisatie beleids- en betaalkredieten	105.620	61.758
Overflow	0	0
Overflow 2019 (RIZIV, kinderbijslag en participatietoelage)	49.945	49.945
Correctie voor overflow 2019 (RIZIV, kinderbijslag en participatietoelage)	-49.945	-49.945

Een eerste belangrijke categorie van ongewijzigd beleid is de toepassing van de afspraken met betrekking tot de indexparameters, zowel voor de loonkredieten als voor de werkingskredieten. Toepassing van de aangepaste inflatieparameters leidt tot een daling van de uitgaven met 170,8 miljoen euro.

De tweede categorie valt onder de noemer "Actualisatie beleids- en betaalkredieten" en bevat de wijzigingen die het gevolg zijn van een gewijzigde raming van de kredieten, voor zover ze niet het gevolg zijn van de gewijzigde indexparameters of van herverdelingen (compensaties). Aangezien deze laatste neutraal zijn voor de netto-beleidsruimte worden

ze immers niet opgenomen in de tabel, een overzicht is terug te vinden in de bijlage. Ten gevolge van deze actualisatie stijgen de uitgaven met 61,8 miljoen euro.

Naast de evolutie die zich elk jaar voordoet, is er bij de begrotingsaanpassing 2019, net zoals bij de begrotingsopmaak een specifieke effect van overflow die een grote impact heeft op de actualisatie van de beleids- en betaalkredieten. In overleg met het Instituut van de Nationale Rekeningen is afgesproken om hiervoor een correctie door te voeren, waardoor die overflow geen impact heeft op het vorderingensaldo. Die kredieten worden opgenomen in de begroting, maar worden geneutraliseerd voor de berekening van de ESR-geconsolideerde betaalkredieten (zie rubriek 4.2.2 voor meer informatie) en het vorderingensaldo (en dus de beleidsruimte). Bij de begrotingsaanpassing 2019 wordt aldus een bedrag van 49,9 miljoen geneutraliseerd.

In de begroting 2020 evolueren de uitgaven op een gelijkaardige wijze als in 2019 en nemen ze toe met 1.131,8 miljoen euro, opnieuw opgesplitst in 2 categorieën.

Tabel 1-5: Evolutie uitgaven ongewijzigd beleid: BO 2020 (in duizend euro)

	Beleidskredieten	Betaalkredieten
Evolutie uitgaven ongewijzigd beleid	703.617	1.131.756
Index	356.226	329.726
Indexprovisie (wegvallen provisie voor overschrijding spilindex in 2019 + verwachte overschrijding spilindex in januari 2020)	224.068	224.068
Overige index (lonen en niet-lonen buiten provisie)	132.158	105.658
Actualisatie beleids- en betaalkredieten	347.391	802.030
Overflow	0	0
Overflow 2019 (RIZIV, kinderbijslag en participatietoelage)	-582.289	-582.289
Correctie voor overflow 2019 (RIZIV, kinderbijslag en participatietoelage)	582.289	582.289
Extra kredieten o.w.v. overflow 2020	697.628	1.061.115
Correctie voor overflow 2020	-697.628	-1.061.115

De toepassing van de afspraken met betrekking tot de indexparameters, zowel voor de loonkredieten als voor de werkingskredieten leiden tot een stijging van de uitgaven met 329,7 miljoen euro.

Onder de noemer "Actualisatie beleids- en betaalkredieten" vallen opnieuw de wijzigingen die het gevolg zijn van een gewijzigde raming van de kredieten, voor zover ze niet het gevolg zijn van de gewijzigde indexparameters of van herverdelingen (compensaties). Deze geven aanleiding tot een verhoging van de uitgaven met 802,0 miljoen euro.

Verder is er opnieuw een overflow effect, voornamelijk als gevolg van de implementatie van de nieuwe aanrekeningsregels voor inkomensoverdrachten met toepassing van het VABN-advies hieromtrent. Het effect van de overflow bedraagt 1.061,1 miljoen euro en wordt net zoals in 2019 geneutraliseerd.

De evolutie van de uitgaven bij ongewijzigd beleid heeft een impact op de netto-beleidsruimte. Een toename van de uitgavenkredieten leidt immers tot een verslechtering van het vorderingensaldo. Een afname daarentegen leidt tot een verbetering van het saldo.

Naast een aanpassing van de ontvangsten- en uitgavenraming bij ongewijzigd beleid, worden ook de **ESR-correcties** bij elke begrotingsronde geactualiseerd. Dit heeft in 2019 een positieve impact op het vorderingensaldo van 56,7 miljoen euro en in 2020 een negatieve impact van 248,1 miljoen euro. De ESR-correcties worden verder besproken in hoofdstuk 5.

Tabel 1-6: ESR-correcties (in duizend euro)

	BA 2019	BO 2020
ESR-correcties	56.743	-248.115
Correcties op basis van rapport Rekenhof	0	20.873
Ziekenhuisinfrastructuur A1/A3 onder oude aanrekeningsregels	182	16.279
Schrappen ESR-correctie als gevolg van nieuwe aanrekening ziekenhuisinfrastructuur A1A3 en alternatieve financiering VIPA (cf. uitgaven)		-375.528
Sluis Terneuzen	58.868	70.143
Overige ESR-correcties	-2.307	20.117

Ten slotte moet bij elke begrotingsronde ook de **onderbenuttingshypothese** opnieuw geraamd worden. Zoals in hoofdstuk 6 toegelicht neemt de geraamde onderbenutting ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019 toe met 193,8 miljoen euro in 2019 en 258,2 miljoen euro in 2020. Dat heeft een positieve impact op het vorderingensaldo.

1.2.2 Maatregelen en nieuwe initiatieven

De regering kan ieder jaar maatregelen nemen om de beschikbare beleidsruimte te vergroten. Dat door het verhogen van de inkomsten of het verlagen van de uitgaven. In het kader van de begrotingsaanpassing 2019 worden geen maatregelen getroffen die effect hebben op de beschikbare beleidsruimte. In de begrotingsopmaak 2020 worden maatregelen getroffen die enerzijds aanleiding geven tot een verhoging van de ontvangsten met 110,1 miljoen euro en anderzijds tot een daling van de uitgaven met 616,1 miljoen euro.

Tabel 1-7: Bijkomende Ontvangsten en minder uitgaven BO 2020 (in duizend euro)

	Beleidskredieten	Betaalkredieten
Uitbreiding netto-beleidsruimte	616.141	726.281
Ontvangsten		110.140
Fiscaliteit – hervormingen		81.140
Punctuele maatregelen		29.000
Uitgaven	616.141	616.141
Fiscaliteit – hervormingen	-250	-250
Efficiëntie en kerntaken	265.558	265.558
Mildere groeipaden	100.207	100.207
Punctuele maatregelen	250.626	250.626

Ieder jaar kan de regering ook nieuwe initiatieven nemen met een negatieve impact op het vorderingensaldo. Zo wordt bij de begrotingsaanpassing 2019 een extra investering voorzien van 20 miljoen euro. Bij de begrotingsopmaak 2020 geeft het nieuwe beleid aanleiding tot 140 miljoen euro minder inkomsten als gevolg van wijzigingen in de fiscale regelgeving. Daarnaast zullen de uitgaven stijgen met 519,6 miljoen euro in beleidskrediet en 413,6 miljoen euro in betaalkrediet.

Tabel 1-8: Invulling Netto-beleidsruimte (in duizend euro)

	Beleidskredieten BA 2019	Betaalkredieten BA 2019	Beleidskredieten BO 2020	Betaalkredieten BO 2020
Invulling netto-beleidsruimte (Nieuw Beleid)	20.000	20.000	519.593	553.593
Ontvangsten				140.000
Fiscaal				140.000
Uitgaven			519.593	413.593
Warm Vlaanderen			112.147	112.147
Excelleren	20.000	20.000	49.692	49.692
Investerings (1,64 mia)			100.000	10.000
Lokale besturen			186.204	170.204
Mobiliteit en openbare werken			13.200	13.200
Omgeving			25.850	25.850
Varia			32.500	32.500

In de toelichtingen per programma is meer informatie opgenomen over deze nieuwe initiatieven.

2 DE ECONOMISCHE OMGEVING

Bij de raming van de middelen waarover Vlaanderen kan beschikken, spelen inflatie (CPI) en de economische groei (BBP) een belangrijke rol. Voor de begrotingsopmaak baseert Vlaanderen zich op economische vooruitzichten 2019-2020 van het Federaal Planbureau van september 2019. Naast de inflatie en de economische groei hebben ook de renteontwikkelingen een invloed op de renteontvangsten en -uitgaven.

2.1 BBP groei

2.1.1 Groeiverwachtingen België en de belangrijkste handelspartners

In de economische vooruitzichten 2019-2020 van september jongstleden wijst het Federaal Planbureau er op dat de economische groei in ons land voor het tweede jaar op rij aan elan verliest. De oorzaak wijdt het Planbureau aan de internationale conjunctuurvertraging die de uitvoergroei afremt. Hierdoor is in 2018 de BBP groei in ons land al teruggevallen tot 1,4% om dit jaar nog verder te dalen tot 1,1%. In 2020 wordt verwacht dat de uitvoer verder zal verzwakken maar omdat de binnenlandse vraag toeneemt, zou de groei in 2020 ook nog op 1,1% uitkomen.

In de eurozone bedroeg de economische groei in 2018 1,9%. De groei in 2019 en 2020 zou volgens het Federaal Planbureau terugvallen tot 1%. De eurozone, die een veel opener economie is dan de Amerikaanse en de Chinese, lijdt sterker onder de terugval van de wereldhandel.

De verwachte groeicijfers voor dit en volgend jaar in ons land en de Eurozone veronderstellen dat er geen verdere escalatie is van de handelsoorlogen alsook dat er geen harde Brexit komt.

Tabel 2-1: Groeiverwachtingen 2018-2019

	Realisaties				Vooruitzichten							
					Europese Commissie		OECD		IMF		Planbureau	
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
België	1,7	1,5	1,7	1,4	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,4	1,1	1,1
Nederland	2	2,1	3	2,6	1,6	1,5	1,6	1,5	1,8	1,7	x	x
Duitsland	1,5	2,2	2,5	1,5	0,5	1,4	0,7	1,2	0,7	1,7	x	x
Frankrijk	1	1,1	2,3	1,6	1,3	1,4	1,3	1,3	1,3	1,4	x	x
Eurozone	2	1,9	2,5	1,8	1,2	1,5	1,2	1,4	1,3	1,6	1,0	1,0
VK	2,4	1,8	1,8	1,4	1,3	1,3	1,2	1	1,3	1,4	x	x
VS	2,9	1,6	2,2	2,9	x	x	2,8	2,3	2,6	1,9	x	x
Japan	1,2	0,6	1,9	0,8	x	x	0,7	0,6	0,9	0,4	x	x
China	6,9	6,7	6,8	6,6	x	x	6,2	6	6,2	6	x	x
India	8	8,2	7,2	7	x	x	7,2	7,4	7	7,2	x	x

Bron: Federaal Planbureau, OECD, IMF en Europese Commissie, samenstelling EWI

Wanneer we kijken naar de ons omliggende landen, zien we dat **Duitsland** net als **Nederland** een sterke terugval kent wat betreft de groeiprognozes. Duitsland wordt geconfronteerd met een verwachte groei van het BBP van 0,5% à 0,7% in 2019. Voor 2020 zou de Duitse economie beter presteren met verwachte groei tussen de 1,2% en 1,7%. **Frankrijk** kende in 2017 een verbetering van haar gerealiseerde groei in vergelijking met

de voorgaande jaren, wat in lichte mate werd doorgezet in de realisaties van 2018. Voor 2019 en 2020 zou Frankrijk de maat houden met de gemiddelde groei binnen de Eurozone.

Het **Verenigd Koninkrijk** kon tussen 2015 en 2017 groeipercentages voorleggen van om en bij de 2%. De groeiprestaties in 2018 lagen met 1,4% BBP beduidend lager dan de voorgaande jaren. De prognoses voor 2019 en 2020 liggen nog lager. Hoewel bij de start van 2019 de kwartaal groeicijfers van het Verenigd Koninkrijk boven de trend lagen, kan deze stijging mee verklaard worden door het feit dat ondernemers gezien de onzekerheden grotere voorraden aanleggen. Cijfers van het tweede kwartaal 2019 tonen een vertraging aan van dit proces, wat leidt tot slechtere projecties voor 2019 in haar geheel. De neerwaartse groeiverwachtingen en de daaraan verbonden onzekerheid⁵ zullen gegarandeerd een impact hebben op de Belgische en Vlaamse economie⁶. Het is ook belangrijk te vermelden dat de onzekere uitkomst van de onderhandelingen tussen het VK en de Europese Unie, maakt dat deze projecties met enige voorzichtigheid dienen te worden geïnterpreteerd, aangezien die nog veelal uitgaan van een ongewijzigde situatie in de handelsvoorwaarden.

2.1.2 Risico's voor de Vlaamse en Belgische groei

Als kleine en zeer open economie is België en bij verlenging Vlaanderen, zeer gevoelig voor internationale ontwikkelingen. Zoals hierboven reeds aangehaald, zal de Brexit ongetwijfeld een effect hebben op onze toekomstige prestaties, maar het is nog moeilijk in te schatten hoe groot de exacte impact zal zijn. Naast de Brexit, dient ook rekening gehouden te worden met de enorme schuldgroei in China, die mogelijk kan leiden tot een schulden crisis en een sterkere groeivertraging. De gemiddelde verwachte BBP-groei voor China ligt met 6.1% en 6% voor respectievelijk 2019 en 2020 beduidend lager dan de prestaties van de voorbije jaren. Daarnaast wordt de groei van de wereldeconomie in 2019 en 2020 afgeremd door handelsconflicten en protectionistische maatregelen. De terugval van de wereldhandel kan een aanzienlijke impact hebben op de zeer open economieën binnen de Eurozone en meer specifiek ook Vlaanderen.

Bovenstaande tendensen ziet men ook terug in de groeiverwachtingen van de in- en uitvoer. Zo wordt de Belgische uitvoer geconfronteerd met lagere groeiverwachtingen voor 2019 en 2020, wat zou leiden tot een verslechtering van de bijdrage van de netto-uitvoer tot de groei van het BBP van 0,3% in 2018, naar 0,2% en -0,2% in respectievelijk 2019 en 2020. De bijdrage van de netto-uitvoer wordt negatief in 2020 omdat de invoer sterker groeit dan de uitvoer omwille van de dynamiek van de binnenlandse vraag.

2.2 Inflatie

Tabel 2-2: Inflatieparameters

	BO 2019		BO 2020	
	2018 vermoedelijk	2019 initieel	2019 vermoedelijk	2020 initieel
Inflatie	2,10%	2,10%	1,50%	1,40%

Wanneer naar de Belgische prijsevoluties gekeken wordt, kan worden gesteld dat 2016 gekenmerkt werd door een sterke versnelling van de inflatie, vooral onder impuls van gestegen elektriciteitsprijzen ten gevolge van maatregelen in het Vlaamse Gewest. In 2017 koelde de onderliggende inflatie sterk af onder invloed van het verdwijnen van het effect van genomen maatregelen in de index. Maar sterk gestegen olieprijs leidden ertoe dat

⁵ Zo wordt er voor het VK een daling in de koopkracht en een lagere investeringsgroei verwacht.

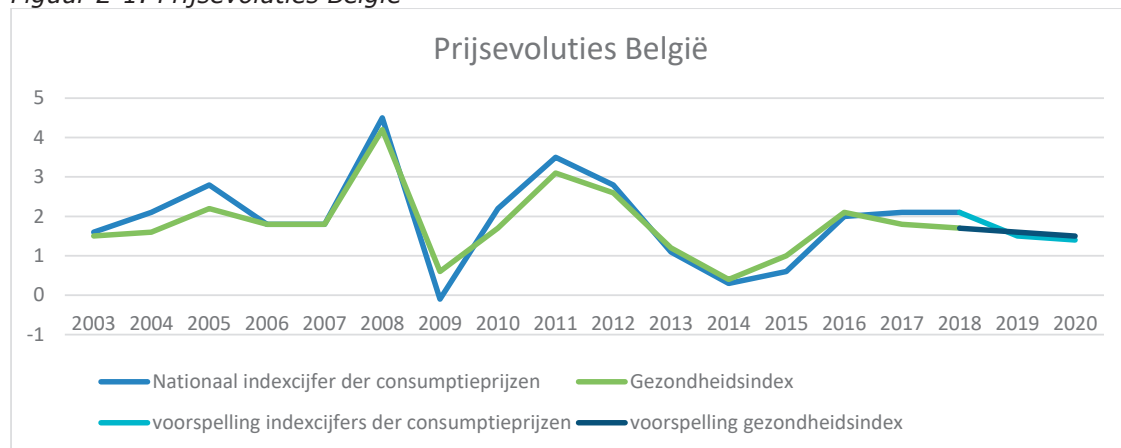
⁶ Voor meer informatie over de mogelijke gevolgen van de Brexit op de Vlaamse economie en sectoren die hier het hardst onder zouden kunnen lijden, verwijzen we graag door naar de studie *Post-Brexit UK: Handel met het VK onder de loep. Wat zijn de mogelijke gevolgen?* (FIT, 2016).

de totale inflatie voor 2017 uiteindelijk nog uitgekomen is op 2,1%. Door een verwachte stabilisatie van de olieprijsen in 2018, gecombineerd met de effecten van het wegvallen van de Vlaamse bijdrage aan het Energiefonds, bleef de inflatie in 2018 stabiel op 2,1%.

Sinds 2017 is de groei van de arbeidskosten duidelijk versneld, waardoor zowel in 2019 als in 2020 de onderliggende inflatie zou aantrekken. Het opwaartse effect hiervan op het nationaal indexcijfer van de consumptieprijzen is echter beperkter dan de neerwaartse impact van de energieprijzen op de index. De olieprijsen in euro zouden dalen, terwijl ook de prijzen voor aardgas en elektriciteit onder hun niveau van 2018 zouden blijven. De inflatie, die in 2018 nog 2,1% bedroeg, zou daardoor terugvallen tot 1,5% in 2019 en tot 1,4% in 2020.

De toename van de gezondheidsindex, die niet wordt beïnvloed door de prijsevolutie van benzine en diesel, zou hierdoor hoger uitkomen dan de evolutie van het nationaal indexcijfer en voor 2019 1,6% bedragen. Ook in 2020 zou de toename van de gezondheidsindex, met 1,5% hoger uitkomen dan de inflatie. Overeenkomstig de maandvooruitzichten van september 2019 voor de gezondheidsindex, zou de spilindex voor de overheidswedden en sociale uitkeringen (107,20) worden overschreden in januari 2020. Als gevolg daarvan zouden de sociale uitkeringen in februari 2020 en de wedden van het overheidspersoneel in maart 2020 met 2% aangepast worden aan de gestegen levensduurte⁷.

Figuur 2-1: Prijsevoluties België

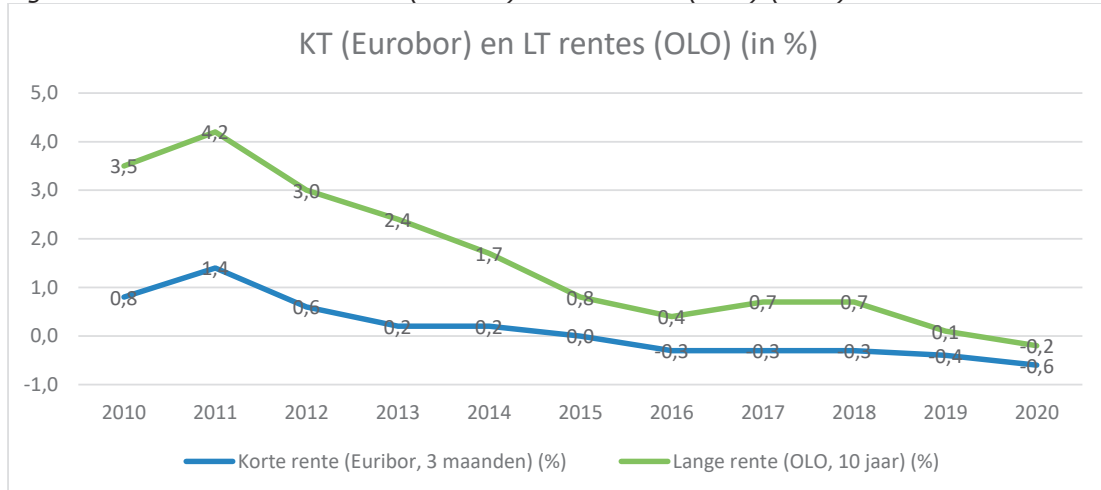
Bron: voorstelling EWI op basis van Federaal Planbureau (2018)

2.3 Renteontwikkelingen

Wanneer gekeken wordt naar de interbancaire- en lineaire obligatierentevoeten en hun verwachte evolutie, krijgen we een indicatie over de richting waarin de algemene rentevoeten de komende jaren zullen evolueren. Zoals onderstaande grafiek weergeeft, werd 2016 gekenmerkt door een eerste dieptepunt in zowel de OLO als Euribor rentevoeten. De Euribor (3 maanden) rentevoet werd in 2016 zelfs negatief (tot -0,3%); een niveau dat in 2017 en 2018 aangehouden werd. Het jaar 2019 werd tot nu toe gekenmerkt door een verdere daling naar -0,4% in 2019, een daling die verwacht wordt zich door te zetten tot -0,6% in 2020.

⁷ Voor meer informatie betreffende de prijsevoluties in België en Vlaanderen kan de lezer zich wenden tot het Planbureau (<https://www.plan.be/databases/17-nl-indexcijfer+der+consumptieprijzen+inflatievooruitzichten>) of tot Statbel (<https://statbel.fgov.be/nl/themas/consumptieprijsindex/consumptieprijsindex>).

Figuur 2-2: Overzicht van de KT (Euribor) en LT rentes (OLO) (in %)

Bron: voorstelling EWI op basis van Euribor-rates.eu en Federaal Planbureau

Niet enkel de KT rente-evolutie kende een dalend verloop, ook van de OLO-rente op 10 jaar wordt verwacht dat deze in 2019 ook sterk onder het niveau van 2017 en 2018 (met 0,7%) zal blijven. Voor 2019 wordt een OLO rentevoet op 10 jaar van 0,1% verwacht, in 2020 zou deze uitkomen op -0,2%.

3 DE MIDDELENBEGROTING

3.1 Totale middelen

Tabel 3-1 toont een overzicht van de inflatie en economische groei verwachtingen die bij de begrotingsaanpassing 2019 en de begrotingsopmaak 2020 gebruikt worden om de opcentiemen en het toegewezen gedeelte van de BTW en de personenbelasting (PB) te ramen. Het betreft de parameters van de Economische Begrotingen van respectievelijk 6 februari 2019 en 5 september 2019. Voor een volledig overzicht van de hier gehanteerde parameters verwijzen we naar Bijlage 3. Behalve de klassieke parameters van inflatie en economische groei, spelen ook de fiscale capaciteit van de gewesten en gemeenschappen en het aantal leerlingen en min 18-jarigen van de gemeenschap, het aantal 0- tot en met 18-jarigen en het aantal 80-plussers een belangrijke rol bij de berekening van de middelen toegewezen vanuit de Bijzondere Financieringswet. Bovendien wordt de fiscale capaciteit vanaf het aanslagjaar 2015 ook geïnterpreteerd als de regionale opdeling van de opbrengst van de federaal gebleven personenbelasting. Voor het begrotingsjaar 2020 wordt dus de fiscale capaciteit met betrekking tot het aanslagjaar 2019 toegepast.

In vergelijking met BO 2019 zijn zowel de verwachte inflatie als de economische groei naar beneden aangepast.

Tabel 3-1: Verwachte inflatie en economische groei in 2019 en 2020

	BO 2019		federale BA maart 2019		BO 2020	
	2018 vermoedelijk	2019 initieel	2018 definitief	2019 aangepast	2019 vermoedelijk	2020 initieel
Inflatie (CPI)	2,10%	2,10%	2,05%	1,60%	1,50%	1,40%
Economische groei (BBP)	1,50%	1,50%	1,40%	1,30%	1,10%	1,10%

Bron: Federaal Planbureau

Gelet op de volatiliteit van de economische groei en de inflatie geeft Tabel 3-2 weer in welke mate de opcentiemen, het toegewezen gedeelte van de BTW en de PB, en de specifieke dotaties (zie verder) reageren op een wijziging van de economische groei en de inflatie in het begrotingsjaar 2019 en 2020. Hierbij wordt er van uitgegaan dat een wijziging van het BBP een impact heeft op de loonevolutie en bijgevolg ook op de opcentiemen. Elke onderzochte wijziging heeft een grootte van 0,1 procentpunt (10 basispunten). De in het vet weergegeven bedragen in Tabel 3-2 (27.320 en 33.832 duizend euro) tonen de meerontvangsten op kruissnelheid van een stijging met 10 basispunten van respectievelijk het BBP en de CPI.

Tabel 3-2: Sensitiviteit (in duizend euro)

Parameter	Middelen 2020		
	Afrekening 2019	Basis 2020	Totaal
BBP 2019	16.752	27.320	44.072
BBP 2020	-	17.178	17.178
CPI 2019	25.488	33.832	59.320
CPI 2020	-	26.144	26.144

Voor het begrotingsjaar 2019 worden de ESR gecorrigeerde ontvangsten op 45,1 miljard euro herraamd. Dat is 125 miljoen euro of 0,3% minder dan bij de begrotingsopmaak 2019. De daling van de ontvangsten wordt in belangrijke mate veroorzaakt door het naar beneden herzien van de macro-economische parameters waardoor de verwachte

ontvangsten uit de bijzondere financieringswet eveneens negatief moeten bijgesteld worden.

Voor het begrotingsjaar 2020 worden de ESR gecorrigeerde ontvangsten op 45,7 miljard euro begroot. Dat is 419 miljoen euro of 0,9% meer dan bij de begrotingsopmaak 2019. Ook hier situeert de belangrijkste toename zich bij de dotaties uit de bijzondere financieringswet.

Tabel 3-3 geeft in grote rubrieken een overzicht van de ESR gecorrigeerde middelen voor de begrotingsjaren 2019 en 2020. Voor beide begrotingsjaren gaat het om begrote cijfers inclusief nieuwe beleidsmaatregelen.

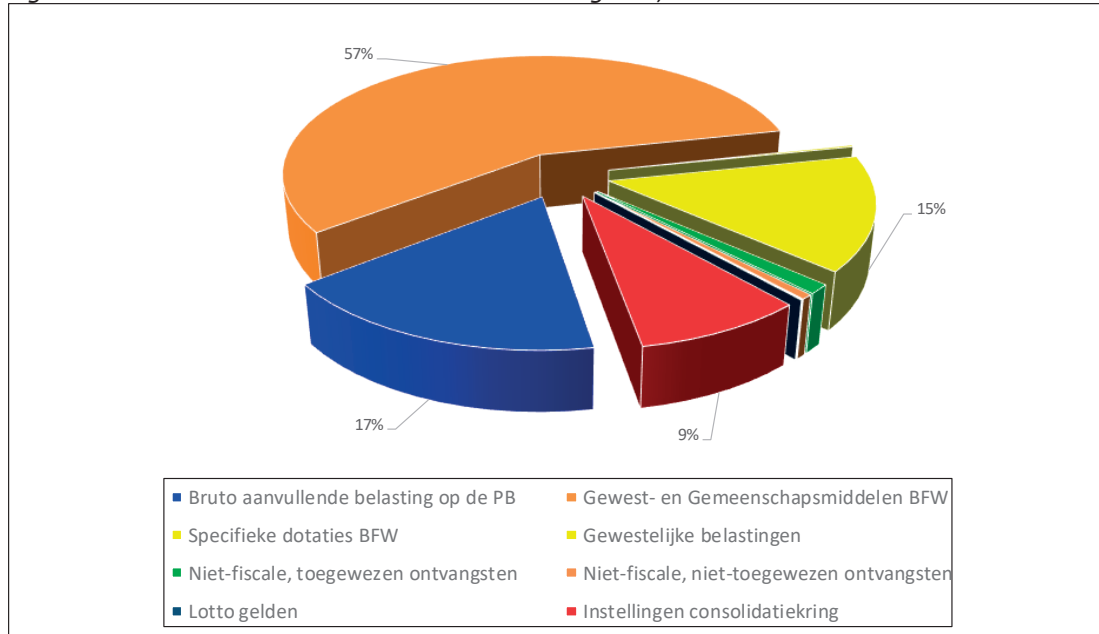
Tabel 3-3: Grote rubrieken van de ESR-ontvangsten (in duizend euro)

	REA 2018	BO 2019	BA 2019	BA - BO	BO 2020	BO - BO
Bruto aanvullende belasting op de PB	7.705.222	7.871.740	7.920.717	48.977	7.866.137	-5.604
Gewestmiddelen BFW	2.415.238	2.510.524	2.487.003	-23.521	2.514.125	3.602
Gemeenschapsmiddelen BFW	22.458.498	23.336.702	23.114.284	-222.418	23.548.811	212.108
Herrekening 2018	-1.005.322	0	0	0	0	0
Specifieke dotaties BFW	88.319	98.960	98.786	-174	99.739	779
Gewestelijke belastingen	6.609.610	6.768.259	6.672.461	-95.798	6.754.310	-13.949
Eigen niet-fiscale, toegewezen ontvangsten	538.022	531.579	565.513	33.934	548.209	16.630
Eigen niet-fiscale, niet toegewezen ontvangsten	185.710	201.863	250.521	48.658	282.188	80.325
Lotto gelden	30.134	30.155	30.155	0	30.155	0
Instellingen consolidatiekring	3.967.205	3.906.016	3.991.013	84.997	4.031.118	125.102
TOTAAL	42.992.635	45.255.799	45.130.453	-125.345	45.674.792	418.994
<i>w.o. bijdrage pendeldotatie</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>w.o. bijdrage sanering globale overheidsfinanciën</i>	<i>-1.639.606</i>	<i>-1.694.974</i>	<i>-1.683.140</i>	<i>11.834</i>	<i>-1.713.166</i>	<i>-18.192</i>
<i>w.o. bijdrage vergrijzingskost</i>	<i>-79.806</i>	<i>-111.065</i>	<i>-103.006</i>	<i>8.059</i>	<i>-125.926</i>	<i>-14.861</i>
<i>w.o. responsabiliseringsbijdrage</i>	<i>-112.417</i>	<i>-121.735</i>	<i>-121.735</i>	<i>0</i>	<i>-131.054</i>	<i>-9.318</i>
<i>Totaal bijdragen</i>	-1.831.829	-1.927.774	-1.907.881	19.893	-1.970.146	-42.371

Bron: departement FB

Figuur 3-1 toont het relatieve aandeel van de inkomsten ten opzichte van de totale middelen. Uit deze figuur blijkt dat de Vlaamse opcentiemen 17% vertegenwoordigen van de Vlaamse (ESR-gecorrigeerde) ontvangsten. Het belang van de gewestbelastingen bedraagt 15%.

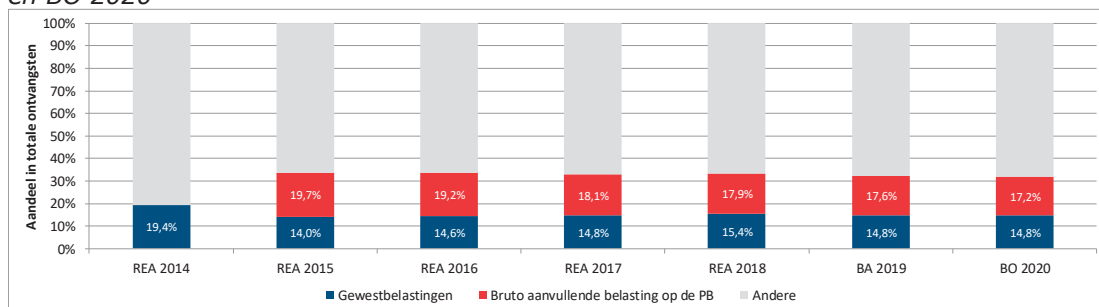
Figuur 3-1: Grote rubrieken van de ESR-ontvangsten, BO 2020

Bron: departement FB

Door de zesde staatshervorming is er een stijging van de Vlaamse fiscale autonomie, die gevormd wordt door de opbrengsten uit de gewestelijke belastingen enerzijds en de gewestelijke opcentiemen anderzijds. Figuur 3-2 toont dat die autonomie in 2014 19,4% bedroeg en in 2020 32,0% zal bedragen.

Figuur 3-2: Evolutie fiscale autonomie ten opzichte van totale middelen tussen REA 2014 en BO 2020

Bron: departement FB

3.2 Opcentiemen en dotaties Gewest

De gewestmiddelen worden in 2019 op 10.407.720 duizend euro geraamd, inclusief een positieve afrekening van 7.315 duizend euro. De raming 2019 houdt ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019 een toename in van 25.456 duizend euro. Bij de begrotingsopmaak 2020 worden de gewestmiddelen op 10.380.262 duizend euro geraamd, inclusief een negatieve afrekening van -9.017 duizend euro. Ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019 houdt deze raming een vermindering in van 2.002 duizend euro.

3.2.1 Bruto opcentiemen

De raming van de gewestelijke bruto-opcentiemen voor de begrotingsjaren 2019 en 2020 is gebaseerd op de HRF-methode. De HRF-methode die in Bijlage 4 gedetailleerd wordt beschreven, houdt rekening met de in het begrotingsjaar T ontvangen voorschotten met betrekking het aanslagjaar T en de kasmatige afrekeningen die betrekking hebben op aan T voorafgaande aanslagjaren.

De raming van de voorschotten van de bruto-opcentiemen vertrekt van cijfers voor de aanslagjaren 2019 en 2020 die door de FOD Financiën respectievelijk per 21 maart 2019 en per 19 september 2019 ter beschikking werden gesteld.

De parameter "belasting Staat" is van belang met het oog op de raming van de opcentiemen voor de aanslagjaren 2019 en 2020. Voor de raming van de belasting Staat van het aanslagjaar 2020 baseert de FOD Financiën zich op de realisatiecijfers per 30 juni 2019 van de kohieren met betrekking tot het aanslagjaar 2018. De gewone aanslagtermijn met betrekking tot het aanslagjaar 2018 is immers per 30 juni 2019 verstreken waardoor de realisatiecijfers van het laatstbedoelde aanslagjaar beschikbaar zijn. Voor het aanslagjaar 2019 is de raming van de belasting Staat gebaseerd op de uitvoeringscijfers die in het voorjaar van 2019 beschikbaar waren, in casu de uitvoeringscijfers van het aanslagjaar 2017.

De raming van de belasting Staat en de bruto-opcentiemen houdt ook rekening met de effecten van de Tax Shift en de andere federale maatregelen over de betrokken aanslagjaren. Tabel 3-4 toont de gecumuleerde impact van de federale Tax Shift en de andere federale maatregelen op de Vlaamse opcentiemen, berekend conform de HRF-methodologie. Het dient benadrukt dat de Vlaamse begroting de verwachte minderontvangsten als gevolg van de federale maatregelen in de personenbelasting absorbeert. De negatieve impact van de federale maatregelen op de Vlaamse begroting wordt ook in 2019 en 2020 niet tegengedraaid maar komt volledig ten goede aan de belastingbetalers. In de begroting 2020 loopt de belastingverlaging dan ook reeds op tot 820,3 miljoen euro.

Tabel 3-4: Gecumuleerde impact Tax Shift en andere federale maatregelen op Vlaamse opcentiemen in lopende prijzen (in miljoen euro)

		AJ 2016	AJ 2017	AJ 2018	AJ 2019	AJ 2020
Impact TS I	(1)	-70,3	-146,4	-153,0	-159,2	-165,7
Impact TS II	(2)	0,0	-178,9	-186,9	-404,3	-634,4
Totaal TS I & II : delta opcentiemen	(3)=(1)+(2)	-70,3	-325,3	-339,9	-563,6	-800,1
Federale maatregelen excl. TS	(4)	13,7	14,7	15,4	15,2	-20,2
Totale delta opcentiemen	(5)=(3)+(4)	-56,6	-310,7	-324,5	-548,4	-820,3

Bron: basisgegevens FOD Financiën, simulatie departement FB

De voorschotten van de bruto opcentiemen voor 2019 en 2020 worden, rekening houdend met de van toepassing zijnde voorschottenpercentages, geraamd op respectievelijk 7.657.210 duizend euro en 7.745.999 duizend euro. Rekening houdend met de voorschotten fiscale uitgaven, ook met het relevante voorschottenpercentage, krijgen we de voorschotten in netto-opcentiemen. Bemerk dat de fiscale uitgaven die naar aanleiding van de zesde staatshervorming zijn geregionaliseerd, in de Vlaamse begroting niet als een minderontvangst maar als een uitgave worden begroot. Om de verwerking van de ramingen te laten aansluiten op de raming van de bruto-opcentiemen, worden voor de

fiscale uitgaven enkel de voorschotten geraamd. Iedere afrekening op de fiscale uitgaven wordt immers verwerkt bij de bruto-opcentiemen⁸.

We merken ten slotte op dat de raming van de bruto-opcentiemen⁹ voor het aanslagjaar 2020 ook rekening houdt met de Vlaamse beleidsmaatregelen om meer Vlamingen aan een job te helpen. De impact van de Vlaamse beleidsmaatregelen op de bruto-opcentiemen wordt in 2020 op 10,6 miljoen euro geraamd. De voorliggende middelenbegroting neemt dit bedrag reeds op in de raming van de voorschotten met betrekking tot aanslagjaar 2020. De bedoelde impact was nog niet verwerkt in de mededeling van de FOD Financiën van 19 september 2019.

Tabel 3-5: Raming van de voorschotten

		AJ 2019	AJ 2020
Federaal voorschottenpercentage VS%	(1)	99,37%	99,45%
Voorschotten bruto-opcentiemen (bij BC; aan 100%)	(2)	7.705.756	7.778.160
Maatregel OPC: +30.000 VL aan het werk	(3)		10.678
Verhoogde voorschotten bruto-opcentiemen (bij BC; aan 100%)	(4)=(3)+(2)	7.705.756	7.788.837
Voorschotten bruto-opcentiemen (bij BC; aan VS%)	(5)=(4)*(1)	7.657.210	7.745.999
Voorschotten fiscale uitgaven (bij BC; aan 100%)	(6)	1.763.491	1.819.877
Voorschotten fiscale uitgaven (bij BC; aan VS%)	(7)=(6)*(1)	1.752.381	1.809.868
Voorschotten netto opcentiemen (aan VS%)	(8)=(5)-(7)	5.904.829	5.936.131

Bron: FOD Financiën, departement FB; AJ 2019: ramingen bij BC 2019; AJ 2020: ramingen bij BO 2020

Vervolgens worden de kasmatige afrekeningen van de netto-opcentiemen geraamd. Ook de raming van de kasmatige afrekeningen is gebaseerd op de door de FOD Financiën ter beschikking gestelde gegevens, maar hier betreft het de bij de federale begrotingsopmaak 2020 geactualiseerde gegevens voor alle betrokken aanslagjaren. Aangezien de federale ramingen telkens betrekking hebben op de kohieren van de gewone aanslagtermijn (= kohieren tot en met juni van het jaar aanslagjaar T+1), houdt de voorliggende raming van de afrekeningen ook rekening met een beperkt bedrag aan kohieren die buiten de gewone aanslagtermijn ingekohierd worden (de zogenaamde staartkohieren).

De kasmatige afrekening wordt bekomen door per aanslagjaar en per begrotingsjaar het verschil te maken tussen enerzijds de gerealiseerde of geraamde voorfinanciering¹⁰ tot en met december van het jaar T en de gerealiseerde of geraamde ontvangen bedragen tot en met februari van begrotingsjaar T+1, en anderzijds de voorschotten (al dan niet verhoogd met de reeds aangerekende afrekeningen). Het verschuiven met 2 maanden heeft te maken met de betaaltermijn van 2 maanden na het ontvangen van het kohier.

⁸ De verwerking van de afrekeningen m.b.t. het aanslagjaar T gebeurt in de begrotingsjaren volgend op het jaar T.

⁹ De raming van de Vlaamse bruto-opcentiemen gebeurt op basis van de herziene autonomiefactor (van 25,990% tot en met aanslagjaar 2017 naar 24,957% vanaf aanslagjaar 2018) en de hiermee gepaard gaande verlaging van het opcentiementarief (van 35,117% naar 33,257%). De Vlaamse Regering heeft met andere woorden de verlaging van de autonomiefactor, wat het regionaal aandeel in de personenbelasting is, niet tegengedraaid (alhoewel zij hiervoor de bevoegdheid heeft).

¹⁰ Het luik voorfinanciering heeft betrekking op de bedrijfsvoorheffing en de voorafbetalingen die in de ingekohierde bedragen begrepen zijn. De voorfinanciering wordt geacht te zijn ontvangen in de maand waarin de aanslag gevestigd werd (= maand van inkohiering). De al dan niet betaling van de belastingschuld door de belastingplichtige heeft geen impact op de aanrekening van de voorfinanciering. Het luik ontvangen bedragen heeft betrekking op de effectieve betaling van de belastingschuld door de belastingplichtige. In geval van een negatieve belastingschuld gaat het om een teruggave door de fiscus.

Finaal worden de volgens de HRF-methode aanrekenbare ontvangsten bekomen door de som te maken van de voorschotten en de kasmatige afrekeningen die zich in hetzelfde begrotingsjaar situeren. De aanrekenbare bruto-opcentiemen van het begrotingsjaar 2020 bedragen 7.866.717 duizend euro en zijn dus samengesteld uit voorschotten (7.745.999 duizend euro) en afrekeningen (646 duizend euro met betrekking tot aanslagjaar 2016; 4.851 duizend euro met betrekking tot aanslagjaar 2017; 25.782 duizend euro met betrekking tot aanslagjaar 2018 en 88.858 duizend euro met betrekking tot aanslagjaar 2019).

Tabel 3-6: Bruto-opcentiemen volgens HRF-methode¹¹ (in duizend euro)

	2019	2020
Voorschotten bruto-opcentiemen AJ	7.657.210	7.745.999
Afrekeningen AJ 2015	643	
Afrekeningen AJ 2016	4.807	646
Afrekeningen AJ 2017	25.741	4.851
Afrekeningen AJ 2018	232.316	25.782
Afrekeningen AJ 2019		88.858
Totaal volgens HRF definitie	7.920.717	7.866.137

Bron: FOD Financiën, departement FB

3.2.2 Toegewezen gedeelte van de PB

Het toegewezen gedeelte van de PB bestaat sinds 2015 uit drie componenten: middelen de bijkomende gewestelijke bevoegdheden, middelen arbeidsmarktbevoegdheden en middelen fiscale uitgaven.

De dotaties die betrekking hebben op de bijkomende gewestelijke bevoegdheden n.a.v. het Lambermontakkoord (2001) zijn vanaf 2015 opgegaan in een nieuwe dotatie (middelen diverse bevoegdheden) die voortaan verdeeld wordt op basis van een vaste verdeelsleutel (50,33% voor het Vlaamse Gewest). De nieuwe dotatie werd in 2015 aangevuld met specifieke bijkomende middelen: 5,0 miljoen (overdracht gebouwen) en 626,0 miljoen (voor nieuwe bevoegdheden: participatiefonds, grootstedenbeleid, landbouwrampen, overdracht personeel (aankoopcomités), FRGE, BIRB). Tot slot wordt de bedoelde dotatie per gewest tot en met 2019 verminderd met een nominaal in de herziene bijzondere financieringswet opgenomen bedrag ter dekking van het encours voor de bevoegdheid 'grootstedenbeleid' dat de federale overheid verder zal vereffenen. De totale dotatie voor het Vlaamse Gewest wordt in 2019 op 501.874 duizend euro geraamd, inclusief 615 duizend euro afrekening, en in 2020 op 509.911 duizend euro, inclusief -1.042 duizend euro afrekening.

Door de zesde staatshervorming zijn de gewesten ook bevoegd geworden voor bepaalde aspecten van het tewerkstellingsbeleid en voor specifieke fiscale uitgaven (woonbonus, bouwsparen, energiebesparende maatregelen, beveiliging, renovatie, grootstedenbeleid, dienstencheques). De gewesten ontvangen hiertoe twee nieuwe toelagen (een voor tewerkstellingsbeleid en een voor fiscale uitgaven¹²). Niet 100%, maar 60% van de overgedragen bevoegdheid inzake fiscale uitgaven wordt gefinancierd via een toelage vanwege de federale overheid. De resterende 40% financieren de gewesten via de

¹¹ De HRF-methode houdt uiteindelijk ook rekening met een verondersteld inningspercentage (hier: 99,66% voor aanslagjaar 2015; 99,79% voor aanslagjaar 2016 en 99,65% voor de volgende aanslagjaren).

¹² De raming van de toelage voor fiscale uitgaven is sinds de begrotingsopmaak 2017 (en definitief vanaf de begrotingsaanpassing 2017) gebaseerd op een geactualiseerd basisbedrag voor de fiscale uitgaven van het aanslagjaar 2015.

opcentiemen. Op de toelage voor het tewerkstellingsbeleid werd in 2015 een recurrente inhouding ad 831,3 miljoen euro toegepast (voor de drie gewesten samen) ter sanering van de openbare financiën. In 2016 werd een bijkomende recurrente inhouding van 831,3 miljoen euro toegepast. De nieuwe toelagen voor werk en fiscale uitgaven worden in de Vlaamse begroting 2019 respectievelijk op 1.259.715 duizend euro (inclusief 3.475 duizend euro afrekening 2018) en 1.168.706 duizend euro (inclusief 3.224 duizend euro afrekening 2018) geraamd. Bij de begrotingsopmaak 2020 bedragen de ramingen respectievelijk 1.274.449 duizend euro (inclusief -4.137 duizend euro afrekening 2019) en 1.182.376 duizend euro (inclusief -3.838 duizend euro afrekening 2019).

Het bedrag van het gewestelijk deel van het overgangsmechanisme is negatief en wordt in 2019 en 2020 op -321.557 duizend euro geraamd (geen afrekening 2018). Het overgangsbetrag dat bedoeld was om de inwerkingtreding van de herziene bijzondere financieringswet budgettair neutraal te laten verlopen in het aanvangsjaar, wordt tot en met 2024 nominaal constant gehouden. Nadien wordt het over een periode van tien jaar lineair afgebouwd.

De zesde staatshervorming voorziet vanaf 2014 ook een nieuwe transfer ten gunste van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest m.b.t. de pendelbewegingen. In 2019 en 2020 zal de pendeldotatie jaarlijks 44 miljoen euro bedragen. De pendeldotatie wordt gedragen door het Vlaams Gewest en het Waals Gewest a rato van hun aandeel in de netto stroom van pendelaars naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het aandeel van het Vlaams Gewest in de netto stroom pendelaars naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt in 2019 op 62,86% geraamd. Dit komt neer op -27.659 duizend euro. Omdat het aandeel over het jaar 2018 niet gewijzigd wordt, bevat de pendeldotatie 2019 geen afrekening. In 2020 wordt het aandeel van het Vlaams Gewest op 62,74% geraamd. Dit komt neer op -27.607 duizend euro. Vanaf de begrotingsopmaak 2018 wordt de pendeldotatie niet meer als een minderontvangst begroot, maar als een uitgave (zie begrotingsartikel CB0-1CCG2CC-WT).

Tot slot wordt het toegewezen gedeelte van de PB nog verminderd met de responsabiliseringsbijdragen (voor het gewest en de gemeenschap samen) die nominaal vermeld staan in artikel 65quinquies van de bijzondere financieringswet.

3.3 Dotaties Gemeenschap

De gemeenschapsmiddelen worden in 2019 op 23.114.284 duizend euro geraamd, inclusief 63.181 duizend euro afrekening over het begrotingsjaar 2018. De raming 2019 houdt ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2019 een vermindering in van 222.418 duizend euro. Bij de begrotingsopmaak 2020 worden de gemeenschapsmiddelen op 23.548.811 duizend euro geraamd, inclusief een negatieve afrekening van -39.557 duizend euro. Ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019 houdt deze raming een vermeerdering in van 212.108 duizend euro.

3.3.1 Toegewezen gedeelte van de BTW

Het toegewezen gedeelte van de BTW bestaat sinds 2015 uit vier componenten. Van de bijkomende BTW-Lambermontmiddelen werd in 2015 het effect afgezonderd van de koppeling van de basis BTW-dotatie aan de economische groei over de periode 2010-2015. Dit afgezonderde deel werd in 2015 aan de globale BTW-dotatie toegevoegd en ondergaat bijgevolg de evolutie en de verdeling van de globale BTW-dotatie. Het restant van de bijkomende BTW-Lambermontmiddelen werd aan de globale PB-dotatie toegevoegd. Daarnaast werd in 2015 de dotatie ter compensatie van het kijk- en luistergeld geïncorporeerd in de globale BTW-dotatie en ondergaat ze bijgevolg ook de evolutie en de verdeling van de globale BTW-dotatie. Tot slot werd de globale BTW-dotatie in 2015 recurrent met 158,5 miljoen euro opgetrokken ter financiering van enkele overgedragen

bevoegdheden. Als dusdanig wordt het toegewezen gedeelte van de BTW in 2019 op 9.803.688 duizend euro geraamd, inclusief 29.794 duizend euro afrekening 2018. Bij de begrotingsopmaak 2020 wordt het toegewezen gedeelte van de BTW op 10.000.273 duizend euro geraamd, inclusief een negatieve afrekening over het begrotingsjaar 2019 van -10.816 duizend euro.

3.3.2 *Toegewezen gedeelte van de PB*

Het toegewezen gedeelte van de PB bestaat sinds 2015 uit drie componenten: de basis PB-dotatie zoals die voor de zesde staatshervorming bestond, het restant van de bijkomende BTW-Lambermontmiddelen en een recurrente inhouding ad 356,3 miljoen euro ter sanering van de openbare financiën. In 2016 werd een bijkomende recurrente inhouding van 356,3 miljoen euro in rekening gebracht. Het totale toegewezen gedeelte van de PB volgt de evolutie en de verdeling van de basis PB-dotatie. Het toegewezen gedeelte van de PB wordt in 2019 en 2020 op respectievelijk 5.538.910 duizend euro (inclusief 13.938 duizend euro afrekening 2018) en 5.605.632 duizend euro (inclusief -18.544 duizend euro afrekening 2019) geraamd.

De in artikel 81quinquies van de bijzondere financieringswet bedoelde nominale vermindering van de middelen (voor het begrotingsjaar 2015) houdt verband met personeelsleden die als federale personeelsleden tewerkgesteld blijven in de gesloten jeugdinstelling te Tongeren. Vanaf 2016 wordt de vermindering jaarlijks aan de inflatie aangepast. De vermindering wordt definitief stopgezet van zodra de personeelsleden niet langer geheel of gedeeltelijk werkzaam zijn als federaal personeelslid in die gesloten instelling. De stopzetting van de vermindering gebeurde (ten laatste) op 31 december 2018. De begrotingsaanpassing 2019 bevat bijgevolg enkel nog een negatieve afrekening over het begrotingsjaar 2018 (-4 duizend euro).

3.3.3 *Andere federale dotaties*

De gemeenschappen ontvangen vanaf 2015 eveneens bijkomende toelagen voor de bijkomende bevoegdheden die hen door de zesde staatshervorming worden toegekend (gezinsbijslag, ouderenzorg, gezondheidszorg, ziekenhuisinfrastructuur (vanaf 2016), justitiehuisen en interuniversitaire attractiepolen (vanaf 2018)). Voor de Vlaamse Gemeenschap worden de bijkomende middelen in 2019 en 2020 op respectievelijk 7.618.896 duizend euro (inclusief 19.453 duizend euro afrekening 2018) en 7.790.111 duizend euro (inclusief -10.196 duizend euro afrekening 2019) geraamd.

De inhoudingen die de FOD Financiën doorvoert inzake maximumfactuur (inhouding op toelage ouderenzorg) en inzake ziekenhuisinfrastructuur (inhouding op toelage ziekenhuisinfrastructuur) worden in de Vlaamse begroting als een uitgave begroot, en niet als een minderontvangst.

Aangezien de Vlaamse Gemeenschap vanaf 2019 zelf instaat voor het administratief beheer van de gezinsbijslag, geschiedt er hiervoor geen inhouding meer door de FOD Financiën (artikel 68quinquies van de bijzondere financieringswet).

Ook voor de gemeenschappen voorziet de herziene Bijzondere Financieringswet een overgangsmechanisme. Het bedrag van het overgangsmechanisme is positief en wordt zowel in 2019 als in 2020 op 152.795 duizend euro geraamd (geen afrekening 2018). Het doel van het overgangsmechanisme is de inwerkingtreding van de herziene Bijzondere Financieringswet budgettair neutraal te laten verlopen in het aanvangsjaar. De budgettaire verschillen in het aanvangsjaar worden bijgevolg uitgevlakt via een egalisatiebedrag per gemeenschap. Het egalisatiebedrag wordt tot en met 2024 nominaal constant gehouden. Nadien wordt het over een periode van tien jaar lineair afgebouwd.

3.4 Samenvattend overzicht: gewestelijke opcentiemen en gewest- en gemeenschapsmiddelen BFW

Tabellen 3-7 en 3-8 tonen de middelen die op basis van de BFW in 2019 en 2020 mogen worden verwacht. Hierbij wordt rekening gehouden met de impact van de zesde staatshervorming. De cijfers in deze tabel zijn niet-afgeronde bedragen. Ten opzichte van de bedragen in kunnen er daardoor afrondingsverschillen voorkomen.

Globaal gesteld nemen de middelen inzake de bruto aanvullende belasting op de PB en het toegewezen gedeelte van de PB en de BTW bij de begrotingsaanpassing 2019 af met 197,0 miljoen euro. De daling wordt in belangrijke mate veroorzaakt door het naar beneden herzien van de belangrijkste macro-economische parameters. Bij de begrotingsopmaak 2020 nemen dezelfde middelen met 210,1 miljoen euro toe ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. Ook hier is de verklaring te vinden in de evolutie van de belangrijkste macro-economische parameters, en de toename van de in de Bijzondere Financieringswet voorzien responsabiliseringsbijdrage.

Zoals blijkt uit Tabel 9-3, het parameteroverzicht in Bijlage 3, worden bij de begrotingsopmaak en begrotingsaanpassing ook telkens de middelen van de bijzondere financieringswet van het voorgaande begrotingsjaar herraamd. In concreto worden bij de begrotingsopmaak 2020 het toegewezen gedeelte van de BTW en de PB, en de toelagen voor de nieuwe bevoegdheden, met betrekking tot het begrotingsjaar 2019 herraamd. Deze herraaming wordt vergeleken met de raming die ter gelegenheid van de begrotingsaanpassing 2019 werd / wordt opgesteld. De vergelijking in kwestie resulteert in een afrekening die in de ramingen voor het begrotingsjaar 2020 wordt geïntegreerd. Tabel 3-8 situeert voor iedere component van de middelenberekening het afrekeningssaldo 2019 in de raming van de middelen 2020 (kolom (j)). Ook bij de begrotingsaanpassing 2019 wordt een afrekening over het begrotingsjaar 2018 gesimuleerd. In Tabel 3-7 wordt de bedoelde afrekening gevisualiseerd in kolom (d).

Tabel 3-7: Bruto aanvullende belasting op de PB en Toegewezen Gedeelte van de PB en de BTW (in duizend euro)¹³: BA 2019

	BO 2019 incl afrek 2018 geaggregeerd	2018 bij BA 2018 excl afrek 2017	2018 bij BA 2019 excl afrek 2017	2018 Afrekening bij BA 2019	BA 2019 incl afrek 2018 geaggregeerd	BA 2019 incl afrek 2018 geïntegreerd	BA 2019 - BO 2019
	(a)	(b)	(c)	(d) = (c) - (b)	(e)	(f)	(g) = (e) - (a)
Bruto aanvullende belasting op de PB	7.871.740	7.604.701	7.604.701	0	7.920.717	7.920.717	48.977
Bruto aanvullende belasting op de PB - herrekening 2018	0	-936.763	-936.763	0	0	0	0
Voorafnames op federale PB	2.943.542	2.846.090	2.853.405	7.315	2.922.981	2.930.295	-20.562
<i>middelen diverse bevoegdheden</i>	504.803	487.033	487.648	615	501.259	501.874	-3.544
<i>middelen arbeidsmarktbeleid</i>	1.265.068	1.223.733	1.227.209	3.475	1.256.240	1.259.715	-8.828
<i>middelen fiscale uitgaven</i>	1.173.672	1.135.324	1.138.548	3.224	1.165.482	1.168.706	-8.190
Middelen fiscale uitgaven - herrekening 2018	0	-121.914	-121.914	0	0	0	0
Mechanisme nationale solidariteit	0	0	0	0	0	0	0
Mechanisme nationale solidariteit - herrekening 2018	0	0	0	0	0	0	0
Overgangsmechanisme	-321.557	-321.557	-321.557	0	-321.557	-321.557	0
Overgangsmechanisme - herrekening 2018	0	41.961	41.961	0	0	0	0
Correcte financiering Brusselse instellingen							
Responsabiliseringsbijdrage pensioenen (Gew & Gem)	-121.735	-112.417	-112.417	0	-121.735	-121.735	0
Subtotaal middelen Vlaams Gewest	10.371.991	9.000.102	9.007.416	7.315	10.400.406	10.407.720	28.415
Afrekening over het jaar t-1	10.274				7.315		-2.959
Totale middelen Vlaams Gewest	10.382.264	9.000.102	9.007.416	7.315	10.407.720	10.407.720	25.456
Voorafnames op BTW	9.885.820	9.477.124	9.506.919	29.794	9.773.893	9.803.688	-111.927
Inhouding jeugdinstelling Tongeren	0	-1.276	-1.281	-4	0	-4	0
Voorafnames op federale PB	5.563.863	5.382.214	5.396.153	13.938	5.524.971	5.538.910	-38.891

¹³ Een uitgebreide toelichting aangaande de middelenvoorziening van Gewesten en Gemeenschappen na de zesde staatshervorming kan geraadpleegd worden via volgende weblink: <https://fin.login.kanooh.be/de-financi%C3%A5le-middelenvoorziening-voor-gemeenschappen-en-gewesten-na-de-zesde-staats-hervorming>

	BO 2019 incl afrek 2018 geaggregeerd	2018 bij BA 2018 excl afrek 2017	2018 bij BA 2019 excl afrek 2017	2018 Afrekening bij BA 2019	BA 2019 incl afrek 2018 geaggregeerd	BA 2019 incl afrek 2018 geïntegreerd	BA 2019 - BO 2019
	(a)	(b)	(c)	(d) = (c) - (b)	(e)	(f)	(g) = (e) - (a)
Dotaties overgehevelde bevoegdheden inzake	7.657.610	7.358.088	7.377.541	19.453	7.599.443	7.618.896	-58.167
kinderbijslagen	4.012.488	3.881.480	3.889.512	8.032	3.979.229	3.987.261	-33.259
kost administratief beheer gezinsbijslag (-)	-	-	-	-	-	-	-
ouderenzorg	2.660.614	2.525.003	2.534.662	9.659	2.642.600	2.652.259	-18.014
wijziging geïsoleerde geriatriediensten (in basis vanaf bj 2015) (-)							
vergoeding voor inbreng in maximumfactuur fed. overheid (-)	-	-	-	-	-	-	-
diverse gezondheidszorgen en hulp aan personen	522.677	505.311	506.349	1.038	519.063	520.101	-3.614
wijziging voor revalidatie en behandeling (in basis vanaf bj 2015) (-)							
ziekenhuizen (vanaf bj 2016)	383.928	371.177	371.930	752	381.270	382.022	-2.658
inhouding voor investeringen	-	-	-	-	-	-	-
ziekenhuisinfrastructuur (vanaf bj 2016)	59.555	57.412	57.384	-29	59.060	59.031	-496
justitiehuizen	18.347	17.704	17.704	0	18.222	18.222	-126
interuniversitaire attractiepolen (vanaf bj 2018)	152.795	152.795	152.795	0	152.795	152.795	0
Overgangsmechanisme	0	11.641	11.641	0	0	0	0
Overgangsmechanisme - herrekening 2018							
Responsabiliseringsbijdrage pensioenen (zie Gewest)							
Subtotaal middelen Vlaamse Gemeenschap	23.260.087	22.380.587	22.443.768	63.181	23.051.103	23.114.284	-208.985
Afrekening over het jaar t-1	76.615				63.181		-13.434
Totale middelen Vlaamse Gemeenschap	23.336.702	22.380.587	22.443.768	63.181	23.114.284	23.114.284	-222.418
Vlaams Gewest + Vlaamse Gemeenschap	33.718.966	31.380.688	31.451.184	70.496	33.522.004	33.522.004	-196.963

Bron: departement FB

Tabel 3-8: Bruto aanvullende belasting op de PB en Toegewezen Gedeelte van de PB en de BTW (in duizend euro)¹⁴; BO 2020

	BO 2019 incl afrek 2018 geaggregeerd	2019 bij BA 2019 excl afrek 2018	2019 bij BO 2020 excl afrek 2018	2019 Afrekening bij BO 2020	BO 2020 incl afrek 2019 geaggregeerd	BO 2020 incl afrek 2019 geïntegreerd	BO 2020 - BO 2019
	(a)	(h)	(i)	(j) = (i) - (h)	(k)	(l)	(m) = (k) - (a)
Bruto aanvullende belasting op de PB	7.871.740	7.920.717	7.920.717	0	7.866.137	7.866.137	-5.604
Voorafnames op federale PB	2.943.542	2.922.981	2.913.964	-9.017	2.975.752	2.966.736	32.210
middelen diverse bevoegdheden	504.803	501.259	500.217	-1.042	510.953	509.911	6.150
middelen arbeidsmarktbeleid	1.265.068	1.256.240	1.252.103	-4.137	1.278.586	1.274.449	13.519
middelen fiscale uitgaven	1.173.672	1.165.482	1.161.644	-3.838	1.186.214	1.182.376	12.542
Mechanisme nationale solidariteit	0	0	0	0	0	0	0
Overgangsmechanisme	-321.557	-321.557	-321.557	0	-321.557	-321.557	0
Correcte financiering Brusselse instellingen							
Responsabiliseringsbijdrage pensioenen (Gew & Gem)	-121.735	-121.735	-121.735	0	-131.054	-131.054	-9.318
Subtotaal middelen Vlaams Gewest	10.371.991	10.400.406	10.391.389	-9.017	10.389.279	10.380.262	17.288
Afrekening over het jaar t-1	10.274				-9.017		-19.290
Totale middelen Vlaams Gewest	10.382.264	10.400.406	10.391.389	-9.017	10.380.262	10.380.262	-2.002
Voorafnames op BTW	9.885.820	9.773.893	9.763.077	-10.816	10.011.089	10.000.273	125.269
Inhouding jeugdinstantelling Tongeren	0	0	0	0	0	0	0
Voorafnames op federale PB	5.563.863	5.524.971	5.506.427	-18.544	5.624.176	5.605.632	60.313
Dotaties overgehevelde bevoegdheden inzake	7.657.610	7.599.443	7.589.247	-10.196	7.800.307	7.790.111	142.697
kinderbijslagen	4.012.488	3.979.229	3.973.589	-5.640	4.055.775	4.050.135	43.287
kost administratief beheer gezinsbijslag (-)	-	-	-	-	-	-	-
ouderenzorg	2.660.614	2.642.600	2.640.196	-2.404	2.747.600	2.745.195	86.986
wijziging geïsoleerde geriatriediensten (in basis vanaf bj 2015) (-)							

¹⁴ Een uitgebreide toelichting aangaande de middelenvoorziening van Gewesten en Gemeenschappen na de zesde staatshervorming kan geraadpleegd worden via volgende weblink: <https://fin.login.kanooh.be/de-financi%C3%ABle-middelenvoorziening-voor-gemeenschappen-en-gewesten-na-de-zesde-staats-hervorming>

	BO 2019 incl afrek 2018 geaggregeerd	2019 bij BA 2019 excl afrek 2018	2019 bij BO 2020 excl afrek 2018	2019 Afrekening bij BO 2020	BO 2020 incl afrek 2019 geaggregeerd	BO 2020 incl afrek 2019 geïntegreerd	BO 2020 - BO 2019
	(a)	(h)	(i)	(j) = (i) - (h)	(k)	(l)	(m) = (k) - (a)
vergoeding voor inbreng in maximumfactuur fed. overheid (-)	-	-	-	-	-	-	-
diverse gezondheidszorgen en hulp aan personen	522.677	519.063	517.952	-1.111	529.211	528.100	6.534
wijziging voor revalidatie en behandeling (in basis vanaf bj 2015) (-)							
ziekenhuizen (vanaf bj 2016)	383.928	381.270	380.458	-812	388.730	387.918	4.802
inhouding voor investeringen ziekenhuisinfrastructuur (vanaf bj 2016)	-	-	-	-	-	-	-
justitiehuizen	59.555	59.060	58.885	-175	60.366	60.192	811
interuniversitaire attractiepolen (vanaf bj 2018)	18.347	18.222	18.168	-54	18.625	18.571	277
Overgangsmechanisme	152.795	152.795	152.795	0	152.795	152.795	0
Responsabiliseringsbijdrage pensioenen (zie Gewest)							
Subtotaal middelen Vlaamse Gemeenschap	23.260.087	23.051.103	23.011.546	-39.557	23.588.367	23.548.811	328.280
Afrekening over het jaar t-1	76.615				-39.557		-116.172
Totale middelen Vlaamse Gemeenschap	23.336.702	23.051.103	23.011.546	-39.557	23.548.811	23.548.811	212.108
Vlaams Gewest + Vlaamse Gemeenschap	33.718.966	33.451.508	33.402.935	-48.573	33.929.073	33.929.073	210.106

Bron: departement FB

3.5 Specifieke dotaties vanwege de federale overheid

Tabellen 3-9 en 3-10 tonen de geraamde middelen met betrekking tot de (overige) specifieke dotaties vanwege de federale overheid voor respectievelijk begrotingsaanpassing 2019 en begrotingsopmaak 2020.

De bijkomende toelagen die de gemeenschappen vanaf 2015 ontvangen voor de bijkomende bevoegdheden die hen door de zesde staatshervorming worden toegekend (gezinsbijslag, ouderenzorg, gezondheidszorg, ziekenhuisinfrastructuur (vanaf 2016), justitiehuizen en interuniversitaire attractiepolen (vanaf 2018)), worden onder paragraaf 3.3 vermeld.

Tabel 3-9: Specifieke dotaties vanwege de federale overheid (in duizend euro): BA 2019

	BO 2019 incl afrek 2018 geaggregeerd	2018 bij BA 2018 excl afrek 2017	2018 bij BA 2019 excl afrek 2017	2018 Afrekening bij BA 2019	BA 2019 incl afrek 2018 geaggregeerd	BA 2019 incl afrek 2018 geïntegreerd	BA 2019 - BO 2019
	(a)	(b)	(c)	(d) = (c) - (b)	(e)	(f)	(g) = (e) - (a)
Tewerkstellingsprogramma's	-	-	-	-	-	-	-
Buitenlandse studenten	40.063	39.085	39.219	135	39.847	39.982	-216
Dotatie ter compensatie van het kijk- en luistergeld	-	-	-	-	-	-	-
Overname verkeersbelastingen	16.082	15.689	15.743	54	15.995	16.049	-87
Dotatie Nationale Plantentuin	7.635	7.360	7.357	-4	7.571	7.568	-64
Overname registratie- en erfbelastingen	26.140	25.503	25.590	88	26.000	26.087	-141
Compensatie dode hand	597	597	597	0	1.024	1.024	427
Overname spelen en weddenschappen, aut ontspanningstoestellen en openingsbelasting	8.120				8.076	8.076	-44
Subtotaal dotaties vanwege federale overheid	98.637	88.234	88.507	273	98.514	98.786	-123
Afrekening over het jaar t-1	323				273		-50
Totaal dotaties vanwege federale overheid	98.960	88.234	88.507	273	98.786	98.786	-174

Bron: departement FB

Tabel 3-10: Specifieke dotaties vanwege de federale overheid (in duizend euro): BO 2020

	BO 2019 incl afrek 2018 geaggregeerd	2019 bij BA 2019 excl afrek 2018	2019 bij BO 2020 excl afrek 2018	2019 Afrekening bij BO 2020	BO 2020 incl afrek 2019 geaggregeerd	BO 2020 incl afrek 2019 geïntegreerd	BO 2020 - BO 2019
	(a)	(h)	(i)	(j) = (i) - (h)	(k)	(l)	(m) = (k) - (a)
Tewerkstellingsprogramma's	-	-	-	-	-	-	-
Buitenlandse studenten	40.063	39.847	39.808	-39	40.365	40.326	302
Dotatie ter compensatie van het kijk- en luistergeld	-	-	-	-	-	-	-
Overname verkeersbelastingen	16.082	15.995	15.980	-16	16.203	16.188	121
Dotatie Nationale Plantentuin	7.635	7.571	7.549	-22	7.739	7.717	104
Overname registratie- en erfbelastingen	26.140	26.000	25.974	-26	26.338	26.312	197
Compensatie dode hand	597	1.024	1.024	0	1.024	1.024	427
Overname spelen en weddenschappen, aut ontspanningstoestellen en openingsbelasting	8.120	8.076	8.068	-8	8.181	8.173	61
Subtotaal dotaties vanwege federale overheid	98.637	98.514	98.403	-111	99.850	99.739	1.213
Afrekening over het jaar t-1	323				-111		-434
Totaal dotaties vanwege federale overheid	98.960	98.514	98.403	-111	99.739	99.739	779

Bron: departement FB

De dotatie voor de wedertewerkstelling van werklozen, bedoeld in artikel 35 van de (oude) bijzondere financieringswet, wordt vanaf begrotingsjaar 2015 ten belope van 90% opgenomen in de globale tewerkstellingsdotatie. De resterende 10% wordt toegevoegd aan het overgangsmechanisme. Om die reden is deze dotatie vanaf begrotingsjaar 2015 niet meer opgenomen in tabellen 3-9 en 3-10.

Volgens artikel 62 van de Bijzondere Financieringswet wordt aan de gemeenschappen een dotatie toegekend ter financiering van het universitair onderwijs aan buitenlandse studenten. De basisbedragen die in dit artikel zijn voorzien, worden jaarlijks aan de inflatie aangepast.

Volgens het Lambermontakkoord (2001) werd het kijk- en luistergeld omgevormd van een gemeenschapsbelasting naar een gewestbelasting. De gemeenschappen kregen daarbij wel een dotatie ter compensatie voor het wegvallen van het kijk- en luistergeld. Vanaf de inwerkingtreding van de gewijzigde Bijzondere Financieringswet (zesde staatshervorming) wordt de dotatie van beide gemeenschappen in de BTW-basisdotatie geïntegreerd en volgt ze bijgevolg de evolutie en verdeling van de BTW-basisdotatie.

Naar aanleiding van de overname vanaf 2011 van de dienst van de verkeersgerelateerde gewestbelastingen (verkeersbelasting, belasting op de inverkeerstelling en eurovignet) ontvangt het Vlaamse Gewest van de federale overheid jaarlijks een extra dotatie om de kosten van het overgenomen federaal personeel te compenseren. De berekening van de dotatie is gebaseerd op de gemiddelde kostprijs van de dienst van de betrokken gewestbelastingen voor de jaren 1999, 2000 en 2001, uitgedrukt in prijzen van 2002. Vanaf 2003 wordt dit bedrag (per gewestbelasting) aangepast aan de evolutie van de consumptieprijsindex. De basisbedragen staan vermeld in de wet van 8 maart 2009 tot vaststelling van de totale kostprijs van de dienst van de gewestelijke belastingen, in uitvoering van artikel 68ter van de Bijzondere Financieringswet (BS 20 maart 2009). Een gelijkaardige dotatie wordt vanaf 2015 aan het Vlaamse Gewest toegekend voor de overname van de dienst van de registratie- en erfbelastingen, en vanaf 2019 voor de overname van de dienst van de belasting op spelen en weddenschappen en op automatische ontspanningstoestellen.

Volgens artikel 62ter van de Bijzondere Financieringswet wordt aan de gemeenschappen een dotatie toegekend vanaf het begrotingsjaar waarin de Nationale Plantentuin van België wordt overgedragen. Het in artikel 62ter vermelde basisbedrag wordt jaarlijks aan de inflatie en aan de economische groei aangepast. De verdeling van het aangepaste bedrag over beide gemeenschappen gebeurt volgens een sleutel die in overeenstemming is met de taalrol van het effectief personeelsbestand van de Nationale Plantentuin op de dag van de overdracht. Deze overdracht vond plaats op 1 januari 2014. De in de middelenbegroting 2019 gehanteerde verdeelsleutel weerspiegelt dus de taalrol op 1 januari 2014.

Tot slot worden de gewesten op basis van artikel 63 van de Bijzondere Financieringswet vanaf 1 januari 2014 ook vergoed voor de derving van de gewestbelasting als gevolg van de niet-inning van de onroerende voorheffing op staatseigendommen die vrijgesteld zijn van onroerende voorheffing.

3.6 Gewestelijke belastingen

De ramingen van de gewestelijke belastingen voor de begrotingsjaren 2019 en 2020 vertrekken van de realisaties over het begrotingsjaar 2018 (tenzij anders vermeld) en houden rekening met de parameters van de Economische Begroting van 5 september 2019.

Naar aanleiding van de begrotingsaanpassing 2019 worden de gewestbelastingen 95,8 miljoen euro lager ingeschat dan bij de begrotingsopmaak 2019. Bij de begrotingsopmaak

2020 worden de gewestbelastingen 13,9 miljoen euro lager geraamd dan bij de begrotingsopmaak 2019. In dit bedrag is het budgettair effect van de nieuwe beleidsmaatregelen inbegrepen. Tabel 3-11 toont een overzicht van de ontvangsten per gewestbelasting.

Voor spelen en weddenschappen wordt vertrokken van de gerealiseerde ontvangsten 2018 waarop zowel in 2019 als in 2020 een groeipercantage van 4,6% wordt toegepast. Dat percentage komt overeen met de helft van de gemiddelde groei over de periode 2015 – 2018.

Voor automatische ontspanningstoestellen wordt de raming van de begrotingsaanpassing bekomen door de ontvangsten 2018 te indexeren (CPI).

Voor het verkooprecht wordt vertrokken van de ontvangsten 2018 die toenemen in 2019 in functie van de inflatie (1,5%) en BBP groei (1,1%). In 2020 wordt onder constant beleid een groei verondersteld van 3,7%. Daarnaast wordt rekening gehouden met de verlaging van het tarief voor de gezinswoning. Die tariefverlaging heeft een negatieve impact van 140 miljoen euro op de ontvangsten.

De ontvangsten uit het verdeelrecht worden constant gehouden op het niveau 2018.

Rekening houdend met de gerealiseerde ontvangsten tot en met augustus 2019 worden de ontvangsten uit het recht op hypotheekvestiging beperkt positief bijgesteld ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. In 2020 wordt rekening gehouden met een toename van het aantal akten in functie van de BBP groei (1,1%). Het gemiddelde recht per akte wordt constant gehouden. Ingevolge een kleine correctie voor het inningsritme is de jaar op jaar groei in termen van ESR-ontvangsten in 2020 beperkt tot 0,6%.

Vertrekkend van de realisatiecijfers 2018 nemen de ontvangsten uit roerende schenkbelasting toe in functie van de BBP-groei en inflatie, zowel in 2019 als in 2020. De ontvangsten uit onroerende schenkingen evolueren enkel in functie van de inflatie.

De raming van de ontvangsten uit erfbelasting (exclusief fiscale regularisatie) vertrekt van de ontvangsten 2018 die met 37 miljoen euro neerwaarts worden gecorrigeerd om het effect van de snellere inning in 2018 te neutraliseren. Daarnaast wordt de basis gecorrigeerd met 9,7 miljoen euro omwille van de ongunstige evolutie van de gemiddelde ontvangst per nalatenschap. Vertrekkende van die gecorrigeerde basis evolueren de ontvangsten in functie van de inflatie (CPI) en de verwachte stijging van het aantal overlijdens (0,5% per jaar). Verder wordt rekening gehouden met het effect van de hervorming 2018 die op 2019 een negatief effect heeft van 98 miljoen euro. In 2020 komt de hervorming verder op kruissnelheid met een bijkomend negatief effect op de ontvangsten ten belope van 19,6 miljoen euro. Tot slot wordt voor 2019 nog een verdere versnelling van de inning verwacht met een eenmalig positief effect van 30 miljoen euro.

De opbrengst uit fiscale regularisaties bleef in 2018 onder de verwachting. Ook in de eerste jaarhelft van 2019 werden weinig dossiers ontvangen. De raming van de begrotingsopmaak 2019 moet daarom neerwaarts worden herzien. De opbrengst van de fiscale regularisatie wordt in 2019 op 15 miljoen euro geraamd. Ten opzichte van de begrotingsopmaak betekent dit een neerwaartse bijstelling van 60 miljoen euro. In 2020 wordt rekening gehouden met een opbrengst van 25 miljoen euro. De verwachting is dat met de deadline van de fiscale regularisatie in zicht¹⁵ er aanzienlijk meer dossiers ingediend zullen worden.

De ontvangsten uit de onroerende voorheffing worden met 5,7 naar boven bijgesteld in 2019. Eind 2018 werd er een beperkte vertraging opgelopen in het versturen van de

---

¹⁵ De indieningstermijn eindigt op 31/12/2020.

kohieren. Er wordt verwacht dat die achterstand in 2019 wordt ingelopen wat zorgt voor een eenmalige extra ontvangst in 2019. Onder constant beleid wordt voor 2020 rekening gehouden met een indexatie van de ontvangsten. Daarnaast wordt rekening gehouden met het afschaffen van het belastingkrediet voor rechtspersonen, met uitzondering van het belastingkrediet voor materieel en outillage. De meeropbrengsten ingevolge het afschaffen van het belastingkrediet worden geraamd op 60,5 miljoen euro.

De raming van de ontvangsten uit de jaarlijkse verkeersbelasting blijft bij de begrotingsaanpassing nagenoeg constant ten opzichte van de raming bij de begrotingsopmaak 2019. In 2020 nemen de ontvangsten toe in functie van de inflatie. Daarnaast wordt verondersteld dat het wagenpark met 1% zal toenemen. De impact van de vergroening op de gemiddelde verkeersbelasting wordt op -1% geraamd. Bijgevolg neutraliseren het volume-effect en het prijseffect elkaar.

Gegeven de reeds gerealiseerde ontvangsten in 2019 kan de raming van de ontvangsten uit de belasting op inverkeerstelling opgetrokken worden met 10,9 miljoen euro. Dat is hoofdzakelijk het gevolg van de vergroening van het wagenpark die zich minder snel doorzet dan verwacht, met als gevolg hogere ontvangst per ingeschreven wagen. Ook voor 2020 wordt verwacht dat de tragere vergroening zal leiden tot extra ontvangsten. Het prijseffect wordt geraamd op +6%.

De raming van de ontvangsten uit de kilometerheffing wordt, rekening houdend met de gerealiseerde ontvangsten tot en met augustus, beperkt neerwaarts herzien. De raming bedraagt 464,4 miljoen euro ofwel 2 miljoen euro minder dan voorzien bij de begrotingsopmaak 2019. Onder constant beleid kan de toename van de ontvangsten uit de kilometerheffing verklaard worden door de jaarlijkse indexering van de tarieven, een toename van de afgelegde kilometers en de vergroening van het vrachtwagenpark (relatief meer euronorm 6 vrachtwagens). Er wordt verondersteld dat het aantal kilometers toeneemt in functie van het BBP. Het vergroeningseffect wordt geraamd op -0,8%. Daarnaast worden vanaf juli 2020 de tarieven aangepast. Die tariefaanpassing zal resulteren in een meeropbrengst van 29 miljoen euro.

Tabel 3-11: Gewestelijke belastingen (in duizend euro)

	REA 2018	BO 2019	BA 2019	BA - BO	BO 2020	BO - BO
Spelen en weddenschappen	46.214	47.420	48.324	904	50.530	3.110
Automatische ontspanningstoestellen	22.550	23.927	22.888	-1.039	23.209	-718
Openingsbelasting	45	0	0	0	0	0
Verkooprecht en verdeelrecht	2.468.046	2.547.380	2.530.699	-16.681	2.482.508	-64.872
Recht op hypotheekvestiging	160.733	161.683	163.613	1.930	164.652	2.969
Schenkbelasting	350.433	384.079	357.789	-26.290	364.939	-19.140
Erfbelasting excl. Fiscale regularisaties	1.532.717	1.456.920	1.447.860	-9.060	1.425.097	-31.823
Erfbelasting fiscale regularisaties	24.942	75.000	15.000	-60.000	25.000	-50.000
Onroerende voorheffing	200.088	217.812	223.543	5.731	282.322	64.510
Verkeersbelasting	1.083.981	1.109.229	1.109.015	-214	1.125.941	16.712
Belasting op de inverkeerstelling	263.519	278.497	289.367	10.870	308.644	30.147
Eurovignet	30	0	0	0	0	0
Kilometerheffing	456.310	466.313	464.363	-1.950	501.468	35.155
Totaal	6.609.610	6.768.259	6.672.461	-95.798	6.754.310	-13.949

Bron: Vlabel

3.7 Toegewezen ontvangsten

Aan een begrotingsfonds toegewezen of geaffecteerde ontvangsten - die niet als opbrengsten uit kredietverleningen of deelnemingen kunnen bestempeld worden - zijn ontvangsten die voorbehouden worden voor het dekken van bepaalde, duidelijk omschreven uitgaven. De raming van de toegewezen ontvangsten voor de begrotingsjaren 2019 en 2020 bedraagt respectievelijk 565,5 en 548,2 miljoen euro. Ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019 houdt deze raming een toename in van respectievelijk 33,9 en 16,6 miljoen euro.

De toename van de toegewezen ontvangsten in 2019 en 2020 wordt in belangrijke mate verklaard door de evolutie van de ontvangsten van het Fonds Volwassenenonderwijs, het Energiefonds, het Klimaatfonds en het Verkeersveiligheidsfonds.

Het Fonds Volwassenenonderwijs werd per 1 september 2019 opgericht en genereert vanaf 2020 ontvangsten. Het fonds komt in de plaats van de DAB Volwassenenonderwijs die vanaf 2020 wordt opgeheven.

De ESR-aanrekenbare ontvangsten van het Energiefonds worden voor 2019 geraamd op 134,7 miljoen euro, een stijging met 5,4 miljoen ten opzichte van de begrotingsopmaak. Dit voornamelijk (5,2 miljoen) als gevolg van een eenmalige dubbele ontvangst in het kader van de supercapregeling, gekoppeld aan de opstart van de regeling in 2019 aangaande de korting in 2019 (verlate goedkeuring door de Europese Commissie van de regeling). Vanaf 2020 liggen de ontvangsten dan weer 6,6 miljoen lager dan bij de begrotingsopmaak 2019. In 2020 vallen immers de laatste afrekeningen onder de oude energieheffing weg.

De ontvangsten van het Klimaatfonds, dat wordt gespijsd met middelen uit de Belgische veiling van emissierechten, stijgen met 7,1 miljoen euro in 2019 en dalen met 12,4 miljoen euro in 2020. De volledige ESR-aanrekenbare ontvangsten voor 2019 (uit veilingen t.e.m. april 2019) zijn reeds gekend. Voor de nog te realiseren ontvangsten m.b.t. 2020 wordt uitgegaan van een gemiddelde CO2-prijs op de ETS-markt van 25,25 euro per ton.

De raming van het fonds verkeersboetes wordt bij de begrotingsaanpassing met 13,4 miljoen euro naar boven herzien, voornamelijk als gevolg van een bijstelling van de raming van de exploitatieoverschotten. In 2020 bedraagt de bedoelde bijstelling 2,3 miljoen euro.

Andere belangrijke toegewezen ontvangsten in de middelenbegroting zijn:

- de terugbetaling van salarissen en salaristoelagen in de onderwijssector;
- de inkomsten in het kader van het medisch-sociaal beleid.

3.8 Andere ontvangsten

De andere ontvangsten zijn niet-fiscale, niet-toegewezen ontvangsten die niet kunnen worden bestempeld als enerzijds opbrengsten uit kredietverleningen of deelnemingen, of anderzijds dotaties van instellingen die tot de consolidatieperimeter behoren.

De raming van de andere ontvangsten (exclusief Lotto-middelen) voor de begrotingsjaren 2019 en 2020 bedraagt respectievelijk 250,5 en 282,2 miljoen euro. Ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019 houdt deze raming een toename in van respectievelijk 48,7 en 80,3 miljoen euro.

In deze middelen categorie wordt de raming van de verkeersboeten 2019 met 13,9 miljoen euro naar boven bijgesteld en de ontvangsten uit actief schuldbeheer met 27,4 miljoen

(hoofdzakelijk omwille van het Ethias-dividend ten bedrage van 31,6 miljoen). In 2020 worden de ontvangsten uit de verkeersboetes met 48,4 miljoen euro verhoogd en de ontvangsten uit actief schuldbeheer met 28,1 miljoen. Er wordt ook in 2020 een Ethias-dividend ten bedrage van 31,6 miljoen verwacht.

Tevens zal het Havenbedrijf Gent in de periode 2019-2022 een bijdrage betalen in de bouwkosten van de Sluis Terneuzen. In 2020 wordt de bijdrage geraamd op 28,7 miljoen euro, een toename met 3,0 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak en –aanpassing 2019.

3.9 Lotto-middelen

Volgens artikel 62bis van de Bijzondere Financieringswet krijgt elke gemeenschap een bepaald percentage van de te verdelen winst van de Nationale Loterij toegewezen. De federale ministerraad dient hiertoe de uitkeerbare winst te bepalen. De raming van de Lotto-middelen voor 2019 bedraagt 30,2 miljoen euro, een status quo ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. Deze raming is gebaseerd op het definitieve verdelingsplan van het dienstjaar 2018.

3.10 Te consolideren instellingen

Tabel 3-12 geeft een overzicht van de ESR-ontvangsten van de Vlaamse instellingen die tot de consolidatieperimeter behoren. De ESR-ontvangsten 2020 van de te consolideren instellingen nemen in vergelijking tot de begrotingsopmaak 2019 met 125,1 miljoen euro toe. Instellingen met aanzienlijke bedragen aan eigen ontvangsten worden hier apart vermeld.

Tabel 3-12: Te consolideren instellingen (in duizend euro)

	REA 2018	BO 2019	BA 2019	BA - BO	BO 2020	BO - BO
MINA	132.453	132.449	133.426	977	127.671	-4.778
VIF	70.432	54.773	55.721	948	54.819	46
Loodswezen	88.489	90.054	90.054	0	92.606	2.552
Andere instellingen met DAB-vorm	28.614	30.129	29.583	-546	24.630	-5.499
VDAB	121.929	165.103	121.026	-44.077	127.861	-37.242
VRT	180.502	192.447	192.918	471	202.844	10.397
Opgroeien Regie (excl overflow 2020)	180.228	187.671	185.172	-2.499	203.659	15.988
VSB	259.530	271.429	270.070	-1.359	278.315	6.886
VVM - De Lijn	236.377	229.864	229.864	0	229.864	0
VEB	274.116	228.463	228.463	0	230.430	1.967
VITO	71.682	66.078	75.848	9.770	77.641	11.563
Tunnel Liefkenshoek	73.112	72.414	72.414	0	74.964	2.550
Vlaamse Waterweg	88.019	118.954	123.607	4.653	120.126	1.172
VWF	63.892	64.350	65.836	1.486	66.089	1.739
VMSW	229.901	240.672	232.871	-7.801	247.002	6.330
Scholen van Morgen	102.635	106.674	105.996	-678	107.220	546
Hogescholen en universiteiten	1.129.178	1.064.044	1.142.864	78.820	1.112.375	48.331
Andere instellingen met andere dan DAB-vorm	636.116	590.448	635.280	44.832	653.002	62.554
Totaal	3.967.205	3.906.016	3.991.013	84.997	4.031.118	125.102

Bron: departement FB

De ESR-ontvangsten van het Minafonds worden bij de begrotingsopmaak 2020 op 127,7 miljoen euro geraamd. Deze ontvangsten bestaan hoofdzakelijk uit heffingen die worden geïnd door de Vlaamse openbare milieu-instellingen. Ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019 houdt de raming een daling in van 4,8 miljoen euro. Dit is voornamelijk het gevolg van een lager geraamde inkomst uit heffingen op waterverontreiniging.

De totale ESR-gecorrigeerde ontvangsten van het VIF worden geraamd op 55,7 miljoen euro bij de begrotingsaanpassing 2019, een stijging met 0,9 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. Dit is het gevolg van de verkoop van gronden en de ontvangst van Europese subsidies n.a.v. een EFRO-Interreg project. Bij de begrotingsopmaak 2020 blijven de ESR-ontvangsten quasi constant ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019 (54,8 miljoen euro).

De ESR ontvangsten bij de DAB Loodswezen wijzigen bij de begrotingsaanpassing 2019 ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019 niet (90,1 miljoen euro). Bij de begrotingsopmaak 2020 stijgen ze met 2,5 miljoen euro tot 92,6 miljoen euro. Dit is voornamelijk het gevolg van een geraamde trafiekstijging, de indexatie van de tarieven en meerontvangsten uit de "Bunker Adjustment Factor" of BAF, een variabele heffing om de risico's van prijschommelingen in de brandstofprijzen te compenseren.

In 2019 dalen de eigen ontvangsten van de VDAB met 44,1 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. Dit is het gevolg van de lagere ontvangsten uit de individuele beroepsopleidingen en wijk-werken. De ambities vastgelegd bij begrotingsopmaak 2019 zullen niet gerealiseerd worden, dit ten gevolge monitoring en extrapolatie van de IBO-contracten en toeleiding naar wijkwerken vanuit de cel werkplekklaren van de VDAB. Ook aan uitgavenzijde is er een pro-rata daling van de middelen die ingezet worden voor IBO contracten en wijkwerken (zijnde de vergoeding voor de wijkwerkers, de IBO-premie en de kosten voor organisatoren). Voor 2020 zet deze evolutie zich door. De ontvangsten komen 37,2 miljoen euro lager uit dan bij begrotingsopmaak 2019.

De ESR-ontvangsten van de VRT worden bij de begrotingsaanpassing 2019 op 192,9 miljoen euro geraamd. Dit bedrag houdt een toename in van 0,5 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. De ontvangsten uit de verkoop van vaste activa nemen met 1,3 miljoen toe, waarvan 0,6 in het kader van het nieuwbouwproject. De ontvangsten uit de verkoop van niet-duurzame goederen en diensten nemen met 3,3 miljoen euro toe, terwijl de inkomstenoverdrachten vanuit EU-instellingen met 0,2 miljoen euro dalen en 4,6 miljoen euro aan dividenden pas in 2020 zullen gerealiseerd worden. Bij de begrotingsopmaak 2020 nemen de ESR-ontvangsten met 10,4 miljoen toe ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019 tot 202,8 miljoen euro. De verkopen van vaste activa stijgen met 0,3 miljoen euro, waaronder een stijging van 0,2 in het kader van het nieuwbouwproject. De ontvangsten uit de verkoop van niet-duurzame goederen en diensten nemen met 7,8 miljoen euro toe en hebben vooral betrekking op opbrengsten uit distributieovereenkomsten. De dividenden van de VAR worden met 3,1 miljoen euro naar boven bijgesteld. De inkomstenoverdrachten vanuit EU-instellingen dalen met 0,8 miljoen euro.

De ESR-ontvangsten van Kind en Gezin (Opgroeien Regie) nemen bij de begrotingsaanpassing 2019 af met 2,4 miljoen euro tot 185,2 miljoen euro. Dit is quasi volledig toe te wijzen aan een daling van de geraamde inkomsten voor groeps- en gezinsopvang. Vanaf de begrotingsopmaak 2020 worden de ESR-ontvangsten van Kind en Gezin en van het Fonds Jongerenwelzijn geïntegreerd in Opgroeien Regie. De totale ESR-ontvangsten van Opgroeien Regie bedragen in 2020 203,7 miljoen euro (exclusief 8,7 miljoen euro overflow). Dit bedrag is samengesteld uit:

- 187,1 miljoen van Kind & Gezin, een daling met 0,5 miljoen ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. Ook hier is een daling van de geraamde inkomsten voor groeps- en gezinsopvang de verklarende factor.
- 16,5 miljoen van Fonds Jongerenwelzijn, een quasi status quo ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019.

De ESR-ontvangsten van de Vlaamse Sociale Bescherming (VSB) worden in 2019 geraamd op 270,1 miljoen euro. Dit is een daling met 1,4 miljoen euro t.o.v. de begrotingsopmaak 2019 en is voornamelijk het gevolg van een daling van de inkomsten uit beleggingen. Hoewel de daling van inkomsten uit beleggingen zich verderzet in 2020, zorgt de stijging van de inkomsten uit zorgpremies voor een toename van de ESR-ontvangsten t.b.v. 4,7 miljoen euro t.o.v. de begrotingsopmaak 2019. Om de daling van de IT-gerelateerde werkingskredieten grotendeels te compenseren, wordt in 2020 een extra dividenduitkering van 5,2 miljoen euro via Vladubel voorzien. Zo komen de totale ESR-ontvangsten voor 2020 neer op 278,3 miljoen euro.

De ESR-gecorrigeerde ontvangsten van De Lijn blijven zowel bij de begrotingsaanpassing 2019 als bij de begrotingsopmaak 2020 constant ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019 (229,9 miljoen euro).

Bij de begrotingsaanpassing 2019 worden de ESR-ontvangsten van het VEB op het niveau van de begrotingsopmaak behouden. In 2020 worden ze op 230,4 miljoen euro geraamd, een toename met 2,0 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. De ESR-ontvangsten betreffen één-op-één doorgerekende kosten van de leveringsactiviteit van het VEB.

De ESR-ontvangsten van VITO nemen in 2019 toe met 9,8 miljoen euro. Deze stijging wordt grotendeels verklaard door een stijging van lopende ontvangsten dankzij een sterke groei van het contractonderzoek (+6 miljoen euro). Dit zijn onderzoeksopdrachten die uitgevoerd worden in opdracht van industrie, nationale en internationale overheden en onderzoeksprojecten die gefinancierd worden door Europa. Daarnaast is er een groei van de ontvangsten uit desinvesteringen (+4,4 miljoen euro), die te verklaren is door onder andere een gebouwenwissel (+2,3 miljoen euro) met het SCK (studiecentrum voor kernenergie) en door de verkoop van een aantal woningen (+1,9 miljoen). De ontvangsten uit inkomensoverdrachten van andere sectoren dalen 0,6 miljoen euro. Het betreft hier kortingen op de bedrijfsvoorheffing voor onderzoekers, een fiscale maatregel van de federale overheid om onderzoek te stimuleren.

In 2020 stijgen de ESR-ontvangsten met 11,6 miljoen euro. Deze stijging is te danken aan een verdere groei van het contractonderzoek (+5,6 miljoen euro t.o.v. van de begrotingsaanpassing 2019). De ontvangsten uit desinvesteringen en inkomensoverdrachten van andere sectoren blijven op het niveau van de begrotingsopmaak 2019.

Bij de begrotingsaanpassing 2019 blijven de ESR-gecorrigeerde ontvangsten van Tunnel Liefkenshoek constant ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019 (72,4 miljoen euro). Bij de begrotingsopmaak 2020 nemen deze toe met 2,6 miljoen euro tot 75,0 miljoen euro en dit omwille van een hogere omzet van de tunnel.

De totale ESR-gecorrigeerde ontvangsten van de Vlaamse Waterweg worden geraamd op 123,6 miljoen euro bij de begrotingsaanpassing 2019, een stijging met 4,7 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. Dit is voornamelijk het gevolg van toenames bij de ontvangsten uit retributies voor watercaptaties (concessieovereenkomsten (bv. Woonboten)), schadeloosstellingen en diverse subsidies. Bij de begrotingsopmaak 2020 nemen de ESR-ontvangsten toe met 1,2 miljoen euro tot 120,1 miljoen euro. Een daling van 2 miljoen euro uit ontvangsten uit diverse subsidies wordt gecompenseerd door toenames bij de retributies en concessies.

De ESR-ontvangsten van het Vlaams Woningfonds (VWF) stijgen bij de begrotingsaanpassing 2019 met 1,5 miljoen euro tot 65,8 miljoen euro. Dit is het gevolg van toenames bij de renteontvangsten (+0,4 miljoen euro), dossiervergoedingen bijzondere sociale leningen (+0,2 miljoen euro), FS3-tussenkomen van de VMSW (+0,1 miljoen euro) en een eenmalige inkomst uit de verkoop van een kantoorgebouw (+0,8 miljoen euro). In 2020 stijgen de ESR-ontvangsten met 1,7 miljoen euro. Dit is grotendeels het gevolg van hogere renteontvangsten (+1,2 miljoen euro) en in mindere mate dossiervergoedingen bijzondere sociale leningen (+0,3 miljoen euro) en FS3-tussenkomen (+0,25 miljoen euro).

Ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019 nemen de ESR-gecorrigeerde ontvangsten van de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) bij de begrotingsaanpassing 2019 af en bij de begrotingsopmaak 2020 toe met respectievelijk -7,9 miljoen euro tot 232,8 miljoen euro en +6,3 miljoen euro tot 247,0 miljoen euro. Dit is quasi volledig toe te schrijven aan evoluties in de renteontvangsten (BA 2019: -8,2 miljoen euro / BO 2020: +5,9 miljoen euro). Bij de begrotingsaanpassing 2019 realiseert men een eenmalige inkomst uit grondverkoop (+0,3 miljoen euro). In 2020 wordt de beheersvergoeding die de VMSW ontvangt van de sociale huisvestingsmaatschappijen naar boven bijgesteld (+0,3 miljoen euro).

De ESR ontvangsten van (DBFM) Scholen van Morgen worden bij de begrotingsaanpassing op 106,0 miljoen euro geraamd. Deze ontvangsten komen integraal voort uit de beschikbaarheidsvergoedingen die scholen betalen aan de rechtspersoon Scholen van Morgen, die via de DBFM-formule nieuwbouw- en renovatieprojecten van schoolgebouwen uitvoert en ze daarna tegen een vergoeding ter beschikking stelt van de aanvragende scholen. Voor begrotingsjaar 2020 wordt er een kleine toename in ESR-ontvangsten ten opzichte van 2019 verwacht, waardoor ze op 107,2 miljoen euro worden geraamd.

De te consolideren Universiteiten en Hogescholen worden als één geheel behandeld. Bij de begrotingsaanpassing 2019 worden de ESR ontvangsten 78,8 miljoen euro hoger geraamd dan bij begrotingsopmaak 2019. In totaal gaat het dan om 1.142,9 miljoen euro. Hiervan is 244,7 miljoen euro afkomstig van bedrijven, onder andere voor de ondersteuning van onderzoek en kosten in verband met vorming en bijscholing. De gezinnen, voornamelijk via inschrijvingsgelden, vertegenwoordigen een ESR-ontvangst van 361,6 miljoen euro. Daarnaast zijn er voor 161 miljoen euro ontvangsten afkomstig vanuit andere (dan de Vlaamse) Belgische overheden (lokaal / gemeenschap / gewest / federaal / Sociale Zekerheid) en 75,1 miljoen euro vanuit EU-instellingen. Andere buitenlandse partners (zowel overheden van andere landen, internationale instellingen exclusief EU-instellingen als privépartners) vertegenwoordigen 158,9 miljoen euro ontvangsten. De resterende middelen, ten belope van 141,5 miljoen euro, zijn verspreid over meerdere kleinere posten: renteopbrengsten, kosten met betrekking tot vorming voor (buitenlandse) publieke instellingen, verkoop van onroerende goederen, etc.

Bij de begrotingsopmaak 2020 worden de ESR ontvangsten lager geraamd dan bij de begrotingsaanpassing 2019. De toename ten opzichte van begrotingsopmaak 2019 wordt op 48,3 miljoen euro geschat. Dit betekent een totaal aan ESR ontvangsten voor de Universiteiten en Hogescholen van 1.112,4 miljoen euro. Indien we deze middelen op eenzelfde manier verdelen, dan vertegenwoordigen de bedrijven een ontvangst van 230,3 miljoen euro, de gezinnen 366,7 miljoen euro, andere Belgische overheden 151,9 miljoen euro, de EU-instellingen 136,3 miljoen euro en de andere buitenlandse partners een totaal aan 118,9 miljoen euro ontvangsten. Het restbedrag, afkomstig van verscheidene kleinere posten, bedraagt nog 108,3 miljoen euro aan middelen voor de Universiteiten en Hogescholen.

4 DE UITGAVENBEGROTING

4.1 Inleiding

Bij de begrotingsaanpassing 2019 dalen de geconsolideerde beleidskredieten met 21,1 miljoen euro en de geconsolideerde betaalkredieten met 89 miljoen euro. De beleidskredieten dalen dus 67,9 miljoen euro minder dan de betaalkredieten. In 2020 nemen de geconsolideerde beleids- en betaalkredieten toe met resp. 512,2 miljoen euro en 929,2 miljoen euro, ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. De betaalkredieten nemen dus met 417 miljoen euro meer toe dan de beleidskredieten.

Tabel 4-1: Geconsolideerde beleids- en betaalkredieten (in duizend euro)

	BO 2019 (a)	BA 2019 (b)	(c)=(b)-(a)	BO 2020 (d)	(e)=(d)-(a)
Beleidskredieten	47.083.190	47.062.098	-21.092	47.595.409	512.219
Betaalkredieten	46.579.123	46.490.131	-88.992	47.508.331	929.208
Beleid min betaal	504.067	571.967	67.900	87.078	-416.989

In dit hoofdstuk over de uitgavenbegroting wordt in eerste instantie toegelicht hoe de overstap gemaakt wordt van de uitgavenkredieten zoals opgenomen in de administratieve tabel en de begrotingen van de instellingen, naar de geconsolideerde beleids- en betaalkredieten zoals opgenomen in .

In een volgend deel wordt het overzicht gegeven van de geconsolideerde beleids- en betaalkredieten per beleidsdomein evenals de evolutie per beleidsdomein.

4.2 De beleids- en betaalkredieten

In de algemene uitgavenbegroting is er, net zoals in begrotingen van de DAB's en de rechtspersonen, sprake van vastleggingskredieten (VAK) en vereffeningskredieten (VEK). De vastleggingskredieten zijn de kredieten die aangeven voor welk bedrag de Vlaamse overheid nieuwe verbintenissen kan aangaan. De vereffeningskredieten zijn het geheel van kredieten waarmee eerder aangegane verbintenissen kunnen worden vereffend.

Tot en met de begroting 2018 werd er in de administratieve tabel ook een aparte kolom opgenomen voor de vastleggingsmachtigingen. Vanaf begrotingsopmaak 2019 is dat niet meer het geval, aangezien de vastleggingsmachtigingen (MAC) in wezen dezelfde kenmerken vertonen als een vastleggingskrediet en daarom ook ondergebracht kunnen worden onder de kolom "Vastleggingskredieten". In de huidige begroting zijn er dus nog altijd vastleggingsmachtigingen, maar de informatie hierover is terug te vinden bij de relevante artikels¹⁶ onder de kolom "VAK".

Vanaf de begrotingsopmaak 2020 wordt er enkel nog gewerkt met vastleggings- en vereffeningskredieten. Dit heeft tot gevolg dat ook de variabele kredieten (VRK) als aparte kredietsoort uit de administratieve tabel verdwijnen. Die kredieten werden in het verleden gebruikt voor begrotingsfondsen¹⁷ en zijn vanaf heden ook terug te vinden zijn onder de kolommen "VAK" en "VEK".

¹⁶ Deze artikels zijn in de administratieve tabel te herkennen doordat het laatste cijfer in de codering van het artikel een 5 is.

¹⁷ Deze artikels zijn in de administratieve tabel te herkennen doordat het laatste cijfer in de codering van het artikel een 4 is.

Die aanpassingen hebben tot gevolg dat de leesbaarheid van de begroting verhoogt en de voorstellingswijze van de administratieve tabel sterk vereenvoudigd wordt. De voorstellingswijze van de uitgavenbegroting is nu ook gelijkgesteld met die van de DAB's en rechtspersonen.

Om een overzicht van de kredieten te geven, wordt er in de algemene toelichting traditioneel gebruik gemaakt van een andere groepering, namelijk beleids- en betaalkredieten. De eerste term geeft aan voor welk bedrag er verbintenissen kunnen aangegaan worden, de tweede term geeft weer voor welk bedrag de begroting hiervoor vereffeningskredieten voorziet. De beleidskredieten zijn het meest relevant om na te gaan welke beleidsaccenten de Vlaamse Regering legt naar aanleiding van een begrotingsronde, het zijn evenwel de betaalkredieten die een onmiddellijke impact hebben op het vorderingensaldo. Beide benaderingen zijn dus relevant om een goed zicht te krijgen op de budgettaire situatie en toekomst van de Vlaamse overheid.

In dit hoofdstuk gebeurt de analyse op basis van de geconsolideerde ESR-beleidskredieten en de geconsolideerde ESR-betaalkredieten. Daarvoor moeten een aantal kredieten uitgezuiverd worden van de totaliteit van de kredieten.

Volgende kredieten bij de ministeries en de Vlaamse te consolideren instellingen worden niet weerhouden:

- Kredietverleningen-en deelnemingen (ESR-8) en aflossingen van overheidsschuld (ESR-9) worden niet meegenomen. Het zijn kredieten die het vorderingensaldo van de Vlaamse Gemeenschap niet beïnvloeden.
- Toelagen aan Vlaamse te consolideren instellingen worden niet meegenomen om een dubbeltelling te vermijden. Met deze toelagen financieren de instellingen immers hun uitgaven die meegenomen worden als ESR-uitgaven.
- De kredieten van de provisie in het kader van de begrotingsmonitoring worden uitgefilterd.
- Tot slot wordt ook de overflow niet meegenomen. Deze kredieten hebben betrekking op prestaties van voorgaande jaren en beïnvloeden het vorderingensaldo van het lopende jaar niet.

In het volgende onderdeel wordt verduidelijkt hoe de overstap wordt gemaakt van gepubliceerde begrotingsinformatie (met VAK en VEK) naar de geconsolideerde ESR-beleids- en betaalkredieten. Het volgende onderdeel behandelt die overstap eerst voor de beleidskredieten en dan vervolgens voor de betaalkredieten.

4.2.1 *Beleidskredieten*

De beleidskredieten zijn alle kredieten waarmee de Vlaamse overheid nieuwe verbintenissen kan aangaan.

De beleidskredieten van de Vlaamse Gemeenschap (excl. DAB's) worden als volgt samengesteld:

- de vastleggingskredieten (inclusief de vastleggingsmachtigingen die in de administratieve tabel ook opgenomen zijn onder de kolom "VAK");
- de voorziene aanwending van de overgedragen vastleggingskredieten uit het verleden (niet opgenomen in de administratieve tabel).

Deze laatste categorie werd vanaf de begrotingsopmaak 2019 voor het eerst meegenomen. Hoewel de Vlaamse overheid ook in voorgaande jaren gebruik kon maken van de overgedragen kredieten (ruiterwerking), werden deze niet meegenomen in de berekening van de geconsolideerde beleidskredieten. Vanaf de begrotingsopmaak 2019 wenste de Vlaamse Regering echter meer transparantie te bieden over de aanwending van de overgedragen kredieten in het begrotingsjaar (ruiterwerking). Het gaat over niet aangewende vastleggingskredieten van een voorgaand begrotingsjaar die via een

specifieke bepaling in het uitgavendecreet overgedragen worden naar een volgend begrotingsjaar, i.c. 2019 of 2020. De ruiterwerking is een uitzondering op het eenjarigheidsbeginsel van de begroting. Deze kredieten zijn niet opgenomen in de administratieve tabel, maar kunnen dus wel aanleiding geven tot vastleggingen in 2019 of 2020.

Voor zover een minister de intentie heeft om deze overgedragen kredieten effectief vast te leggen, worden deze meegenomen voor de berekening van de beleidskredieten zoals in onderstaande figuur weergegeven.

Concreet gaat het om een bedrag van 168,3 miljoen euro in 2019 en 35,1 miljoen euro in 2020, waarvan het merendeel betrekking heeft op investeringen in het kader van mobiliteit en openbare werken. Ook de ruiterwerking bij de DAB's wordt hier meegenomen.

Tabel 4-2: Ruiterwerking

Beleidsdomein	BO 2019	BA 2019	BO 2020
Cultuur, Jeugd, Sport en Media	969	1.779	1.462
Werk en Sociale Economie	3.400	6.254	3.400
Mobiliteit en Openbare Werken	125.433	160.070	30.000
Kanselarij en Bestuur	150	215	240
Totaal	129.952	168.318	35.102

De beleidskredieten van de ministeries (exclusief DAB's) moeten nog gecorrigeerd worden om tot de ESR-beleidskredieten te komen.

Tabel 4-3: Saldi-berekening - Beleidskredieten ministeries (in duizend euro)

Beleid		BA 2019	BO 2020
Vastleggingskredieten (VAK)	+	46.988.366	47.943.799
Voorziene aanwending van overgedragen VAK voorgaande jaren	+	168.318	35.102
<i>Correcties voor:</i>			
Deelnemingen en kredietverleningen (ESR code 8)	-	1.704.159	1.815.905
Aflossingen overheidsschuld (ESR code 9)	-	8.115	8.243
Overflow	-	632.234	588.803
Toelagen aan instellingen (VAK-kolom) & correcties (inclusief correctie provisie in het kader van de begrotingsmonitoring)	-	20.968.399	21.151.522
Overige correcties	-		
Totaal	=	23.843.777	24.414.428

Bij de DAB's en de te consolideren instellingen die in hun begroting zowel vastleggingskredieten als vereffeningskredieten opnemen, zijn de beleidskredieten gelijk aan de vastleggingskredieten en dus rechtstreeks af te leiden uit de begrotingen. Ook hier moet er nog een correctie gebeuren om tot de ESR-beleidskredieten te komen.

Daarnaast zijn er een aantal instellingen waarbij er in de begroting geen informatie opgenomen is over de beleidskredieten. Meestal zijn voor die instellingen de beleidskredieten identiek aan de betaalkredieten. Enkel indien er bij de toelage aan die instelling een verschil is tussen het vastleggingskrediet en het vereffeningskrediet, is dat niet het geval. Dan wordt dit verschil toegevoegd aan de betaalkredieten van die instelling om de beleidskredieten te berekenen. In bepaalde gevallen is het ook mogelijk dat deze instellingen nog extra beleidskredieten mogen aanwenden (beleidsintering).

Tabel 4-4: Saldi-berekening - Beleidskredieten van te consolideren instellingen (in duizend euro)

Beleid		BA 2019	BO 2020
Vastleggingskredieten	+	23.712.138	29.530.675
Correcties voor:			
Deelnemingen en kredietverleningen (esr code 8)	-	169.749	2.616.481
Aflossingen overheidsschuld (esr code 9)	-	103.278	2.243.333
Overflow	-	0	108.825
Toelagen aan Vlaamse ministeries en andere te consolideren instellingen	-	181.133	1.345.494
Interne verrichtingen	-	39.657	35.561
Totaal		23.218.321	23.180.981

In tabel 4-5 wordt een overzicht gegeven van de totale beleidskredieten van de ministeries en de te consolideren instellingen zoals ingeschreven bij begrotingsaanpassing 2019 en begrotingsopmaak 2020.

Bij begrotingsaanpassing 2019 dalen de totale beleidskredieten met 21,1 miljoen euro, ofwel 0,04% ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. Bij begrotingsopmaak 2020 nemen ze toe met 512,2 miljoen euro, ofwel 1,1% ten opzichte van begrotingsopmaak 2019.

Tabel 4-5: Saldi-berekening – Totaal beleidskredieten (in duizend euro)

	BO 2019 (a)	BA 2019 (b)	(c)=(b)-(a)	BO 2020 (d)	(e)=(d)-(a)
Ministeries	23.974.114	23.843.777	-130.337	24.414.428	440.314
Instellingen	23.109.076	23.218.321	109.245	23.180.981	71.905
Totaal	47.083.190	47.062.098	-21.092	47.595.409	512.219

4.2.2 Betaalkredieten

De betaalkredieten zijn het geheel van kredieten waarmee eerder aangegane verbintenissen kunnen worden vereffend. Zowel voor de Vlaamse Gemeenschap als voor de instellingen, kunnen de betaalkredieten rechtstreeks afgeleid worden uit de begrotingsinformatie die in de parlementaire stukken is opgenomen.

Tabel 4-6: Saldi-berekening – Betaalkredieten ministeries (in duizend euro)

		BA 2019	BO 2020
Vereffeningskredieten (VEK)	+	45.016.909	46.608.214
Correcties voor:			
Deelnemingen en kredietverleningen (ESR code 8)	-	1.718.574	2.187.544
Aflossingen overheidsschuld (ESR code 9)	-	8.115	8.243
Overflow	-	616.634	936.139
Toelagen aan instellingen & correcties (inclusief correctie provisie in het kader van de begrotingsmonitoring)	-	19.149.479	19.178.966
TOTAAL	=	23.524.107	24.297.322

Tabel 4-7: Saldi-berekening – Betaalkredieten van te consolideren instellingen (in duizend euro)

		BA 2019	BO 2020
Vereffeningskredieten	+	31.857.538	32.394.967
Correcties voor:			
Deelnemingen en kredietverleningen (esr code 8)	-	2.514.960	2.517.814
Aflossingen overheidsschuld (esr code 9)	-	1.878.202	2.270.704
Overflow	-	15.600	124.976
Toelagen aan Vlaamse ministeries en andere te consolideren instellingen	-	1.346.904	1.347.920
Interne verrichtingen	-	3.135.848	2.922.544
TOTAAL	=	22.966.024	23.211.009

In Tabel 4-8 wordt een overzicht gegeven van de totale betaalkredieten van de ministeries en de te consolideren instellingen zoals ingeschreven bij begrotingsopmaak 2019.

De totale betaalkredieten dalen bij begrotingsaanpassing 2019 met 89 miljoen euro, ofwel 0,2% ten opzichte van begrotingsopmaak 2019. Bij begrotingsaanpassing 2020 nemen de betaalkredieten globaal toe met 929,2 miljoen euro ten opzichte van begrotingsopmaak 2019. Procentueel bekeken gaat het om een toename van 2%.

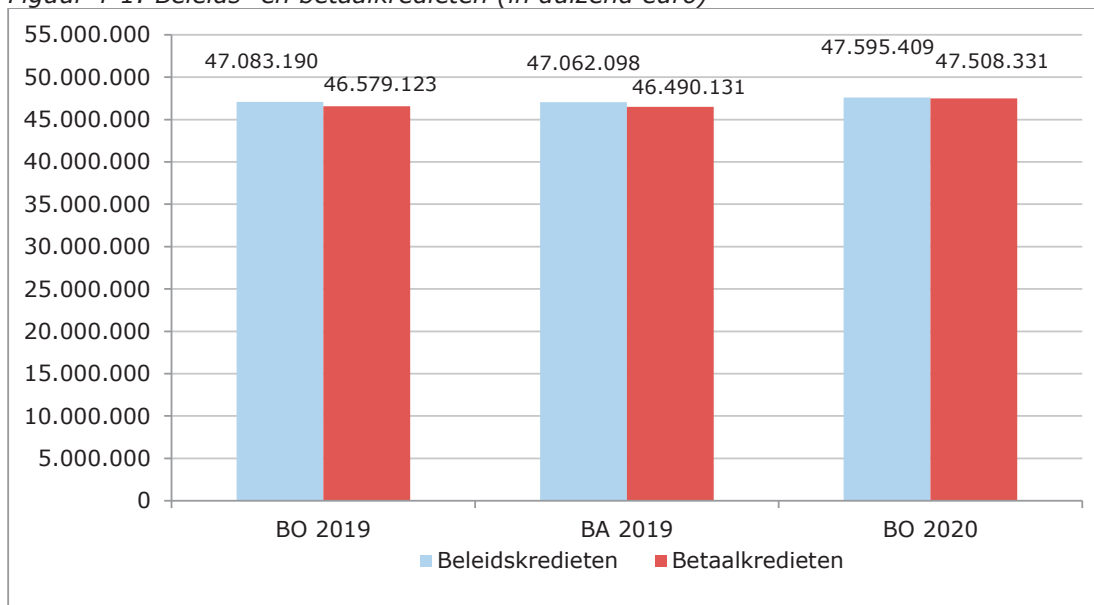
Tabel 4-8: Saldi-berekening – Totaal betaalkredieten (in duizend euro)

	BO 2019 (a)	BA 2019 (b)	(c)=(b)-(a)	BO 2020 (d)	(e)=(d)-(a)
Ministeries	23.755.956	23.524.107	-231.849	24.297.322	541.366
Instellingen	22.823.167	22.966.024	142.857	23.211.009	387.842
Totaal	46.579.123	46.490.131	-88.992	47.508.331	929.208

4.2.3 De globale evolutie van de beleids- en betaalkredieten

Figuur 4-1 toont aan dat bij de begrotingsaanpassing 2019 en de begrotingsopmaak 2020 de beleidskredieten respectievelijk 572 miljoen euro en 87,1 miljoen euro hoger liggen dan de betaalkredieten. Het verschil is bij begrotingsaanpassing 2019 met 67,9 miljoen euro toegenomen en bij begrotingsopmaak 2020 met 417 miljoen gedaald ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019.

Figuur 4-1: Beleids- en betaalkredieten (in duizend euro)

4.3 De beleids- en betaalkredieten verdeeld over de 12 beleidsdomeinen

In onderstaande tabellen worden de cijfermatige evoluties van de beleids- en betaalkredieten per beleidsdomein weergegeven (exclusief overflow).

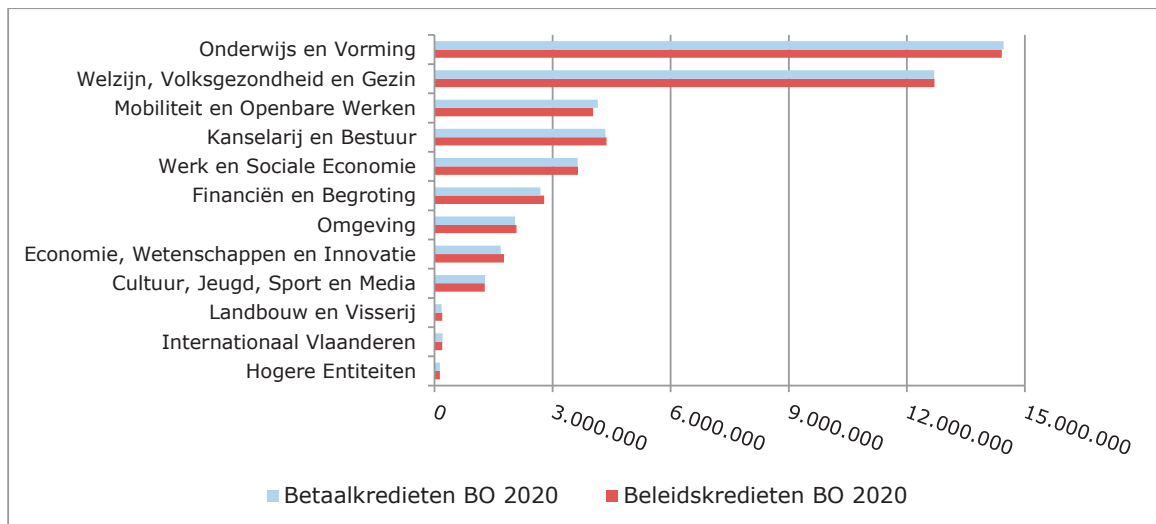
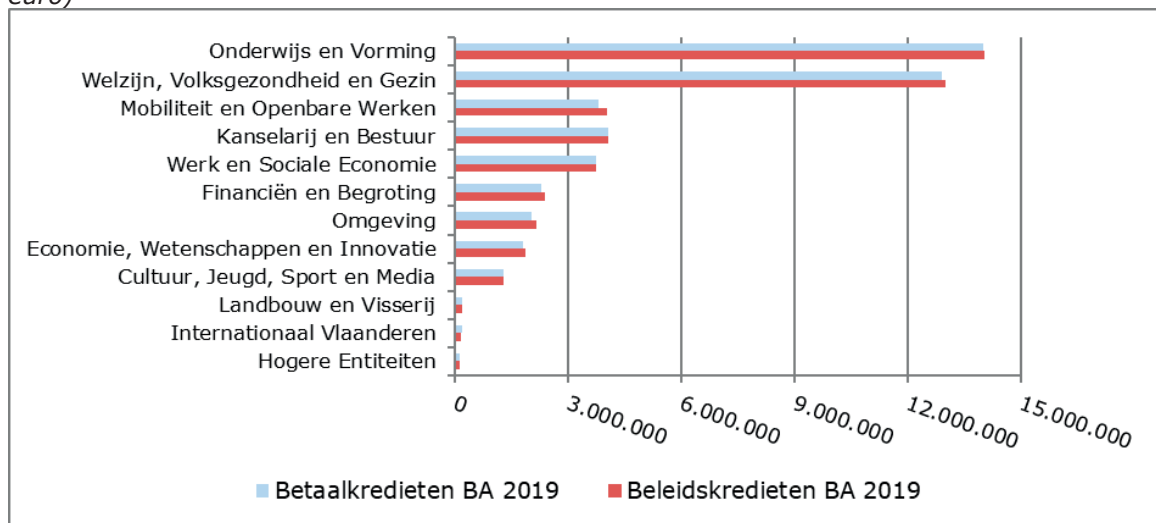
Tabel 4-9: Beleidskredieten per beleidsdomein (in duizend euro)

Beleidsdomein	BO 2019 (a)	BA 2019 (b)	(c)=(b)- (a)	BO 2020 (d)	(e)=(d)- (a)
Hogere Entiteiten	135.307	135.307	0	134.231	-1.076
Financiën en Begroting	2.535.895	2.397.591	-138.304	2.784.026	248.131
Internationaal Vlaanderen	169.534	168.379	-1.155	195.185	25.651
Economie, Wetenschappen en Innovatie	1.857.199	1.861.227	4.028	1.761.963	-95.236
Onderwijs en Vorming	13.902.025	14.028.024	125.999	14.416.586	514.561
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	12.960.564	12.991.262	30.698	12.704.662	-255.902
Cultuur, Jeugd, Sport en Media	1.279.295	1.283.390	4.095	1.275.240	-4.055
Werk en Sociale Economie	3.778.358	3.751.465	-26.893	3.645.941	-132.417
Landbouw en Visserij	198.609	207.894	9.285	194.415	-4.194
Mobiliteit en Openbare Werken	4.114.803	4.031.174	-83.629	4.031.082	-83.721
Kanselarij en Bestuur	4.040.517	4.055.792	15.275	4.371.050	330.533
Omgeving	2.111.084	2.150.593	39.509	2.081.028	-30.056
Totaal	47.083.190	47.062.098	-21.092	47.595.409	512.219
Overflow	582.289	632.234	49.945	697.628	115.339
Totaal (incl. overflow)	47.665.479	47.694.332	-71.037	48.293.037	396.880

Tabel 4-10: Betaalkredieten per beleidsdomein (in duizend euro)

Beleidsdomein	BO 2019 (a)	BA 2019 (b)	(c)=(b)- (a)	BO 2020 (d)	(e)=(d)- (a)
Hogere Entiteiten	135.307	135.307	0	134.231	-1.076
Financiën en Begroting	2.441.862	2.294.197	-147.665	2.688.547	246.685
Internationaal Vlaanderen	189.729	183.417	-6.312	202.010	12.281
Economie, Wetenschappen en Innovatie	1.794.292	1.809.048	14.756	1.685.219	-109.073
Onderwijs en Vorming	13.866.015	14.002.306	136.291	14.456.518	590.503
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	12.889.683	12.917.275	27.592	12.699.226	-190.457
Cultuur, Jeugd, Sport en Media	1.300.912	1.289.256	-11.656	1.280.412	-20.500
Werk en Sociale Economie	3.786.184	3.757.883	-28.301	3.639.195	-146.989
Landbouw en Visserij	198.214	199.723	1.509	180.975	-17.239
Mobiliteit en Openbare Werken	3.910.128	3.806.318	-103.810	4.150.365	240.237
Kanselarij en Bestuur	4.055.528	4.070.368	14.840	4.343.632	288.104
Omgeving	2.011.269	2.025.033	13.764	2.048.001	36.732
Totaal	46.579.123	46.490.131	-88.992	47.508.331	929.208
Overflow	582.289	632.234	49.945	1.061.115	478.826
Totaal (incl. Overflow)	47.161.412	47.122.365	-138.937	48.569.446	450.382

Figuur 4-2: Beleids- en betaalkredieten per beleidsdomein BA 2019 en BO 2020 (in duizend euro)

4.4 Bespreking per beleidsdomein

4.4.1 Algemeen

Om het budgettaire tekort bij de begrotingsopmaak 2020 zo klein mogelijk te houden, beperken we de uitgaven met een aantal generieke maatregelen.

Het gaat om volgende maatregelen:

- We kiezen resoluut voor een slanke en krachtige overheid. Door nog meer te focussen op onze kerntaken en een grondige efficiëntie-oefening te houden, vermindert het aantal personeelsleden van de Vlaamse Overheid. Dit levert een besparing op van 14 miljoen euro;
- Ook de werkingsbudgetten van de Vlaamse overheidsdiensten nemen we onder de loep. Hier besparen we 2,4 miljoen euro;

- We kiezen ervoor om de werkingsgerelateerde budgetten niet te indexeren in 2020. Dit betekent een minderuitgave van 44 miljoen euro;
- Dezelfde oefening doen we bij de investeringskredieten, wat resulteert in een minderuitgave van 11 miljoen euro;
- We vragen dezelfde inspanning aan een reeks gesubsidieerde sectoren via een besparing van 6% op hun subsidie. Dit vermindert de uitgaven met 179 miljoen euro.

In de verdere bespreking per beleidsdomein wordt, behoudens wanneer dit zinvol wordt geacht, geen verdere toelichting gegeven betreffende deze maatregelen.

4.4.2 *Financiën en Begroting*

Overeenkomstig de op 1 oktober 2019 door het Planbureau gepubliceerde maandvooruitzichten voor de gezondheidsindex zou de volgende overschrijding van de spilindex door de afgevlakte gezondheidsindex plaatsvinden in januari 2020. Als gevolg daarvan zouden de sociale uitkeringen in februari 2020 en de wedden van het overheidspersoneel in maart 2020 met 2% aangepast worden aan de gestegen levensduurte. De overschrijding van de spilindex in januari 2020 heeft een effect op het vakantiegeld 2020 dat echter ESR-matig aangerekend moet worden op het jaar van de prestaties, namelijk 2019. Het benodigd krediet bedraagt 21,5 miljoen euro wat 165,9 miljoen euro minder is dan bij de begrotingsopmaak 2019.

Voor de begroting 2020 betekent deze verwachte overschrijding van de spilindex in januari 2020 een benodigd krediet op de indexprovisie van 411,4 miljoen euro wat 224 miljoen euro meer is dan bij de begrotingsopmaak 2019.

Van dit krediet is 69,2 miljoen euro voorzien voor de aanpassing, onder ongewijzigd beleid, van de beleidskredieten groeipakket (excl. selectieve participatietoeslag) in februari 2020 ingevolge de overschrijding van de spilindex in januari 2020. De besparing door het vervangen van deze indexering door een vaste klik in september (53,3 miljoen euro) werd reeds geïmputeerd op de toelage voor de beleidskredieten groeipakket bij het agentschap 'Opgroeien Regie'.

De verwachte budgettaire impact bij de Lijn van de gestegen loonkost voor de exploitanten en het leerlingenvervoer, in uitvoering van de CAO, wordt provisioneel voorzien bij Financiën en Begroting (4 miljoen euro).

Net als de voorbije jaren wordt in 2020 een provisie voor het ondervangen van de kost van de endogene groei bij de ministeries en de agentschappen met rechtspersoonlijkheid ingeschreven a rato van 6,3 miljoen euro.

Voor 2020 verwacht de Federale Pensioendienst dat de bijdragevoet aan de pool der parastatalen met 2pp aangroeit ten opzichte van het niveau 2019 (43%) naar 45%. Op basis van de laatst gekende statutaire loonmassa bij de parastatalen wordt de kredietbehoefte hiervoor geraamd op 5,2 miljoen euro.

In het kader van het actieplan Energie-efficiëntie wordt de investeringsprovisie in 2020 verlaagd met 3 miljoen euro naar aanleiding van het wegvallen van de éénmalige klimaatmiddelen 2019.

Bij de regeringsbeslissingen van 13 juli 2018 en 17 mei 2019 werden alle beschikbare FFEU beleidskredieten herverdeeld naar het beleidsdomein MOW. Gelet op deze herverdelingen blijft er geen FFEU VAK meer beschikbaar op de FFEU provisie 2019 en dient er derhalve ook geen VEK provisie aangelegd te worden wat een daling met 12,9 miljoen euro impliceert ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019.

Voor 2020 wordt er in overeenstemming met het regeerakkoord uitgegaan van een 'reguliere' FFEU provisie van 105 miljoen euro waar na de voorafname van 59,5 miljoen euro voor de Sluis Terneuzen er 45,5 miljoen euro VAK beschikbaar blijft. Hiervoor wordt een VEK-provisie aangelegd van 4,55 miljoen euro (of 10% verwachte betalingen in 2020) wat een neerwaartse bijstelling betekent van 8,3 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019.

De overgangsmaatregel voor de compensatie aan gemeenten voor de vrijstelling van de onroerende voorheffing voor het kadastraal inkomen van nieuw materieel en outillage loopt af in 2019. De overeenkomst met de stad Genk loopt nog door tot 2023. Het benodigde budget 2020 bedraagt 5,7 miljoen euro of een daling met 13,1 miljoen ten opzichte van 2019.

Voor de compensaties aan gemeenten en provincies voor de gederfde inkomsten ingevolge de vermindering van de O.V. voor energiezuinige woningen en gebouwen is een budget van 14,8 miljoen euro nodig of 4,6 miljoen euro¹⁸ meer dan in 2019.

Met het decreet houdende de rationalisering van fiscale gunstmaatregelen werden nieuwe vrijstellingen/verminderingen gecreëerd of werden bestaande vrijstellingen uitgebreid. Een aantal maatregelen hebben invloed op de ontvangsten van de lokale besturen. Het is voorzien dat de lokale besturen hiervoor vanaf 2020 gecompenseerd worden waardoor er 0,45 miljoen euro krediet wordt voorzien.

In het kader van de 6de staatshervorming werd Vlaanderen bevoegd voor de fiscale uitgaven voor wat betreft de woonbonus en het bouwsparen, de energiebesparende investeringen, investeringen in beveiliging, restauratiewerkzaamheden aan monumenten, sociale verhuur en dienstencheques.

Bij de begrotingsaanpassing 2019 worden de woongerelateerde fiscale uitgaven 24,8 miljoen euro lager geraamd dan bij de begrotingsopmaak. Deze raming is gebaseerd op de bedragen opgenomen in de administratieve nota van de FOD Financiën van 20 maart 2019. In 2020 worden de woongerelateerde fiscale uitgaven op 1,602 miljard euro geraamd (aan voorschottenpercentage). Ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019 houdt deze raming, die gebaseerd is op de bedragen opgenomen in de administratieve nota van de FOD Financiën van 18 september 2019, een stijging in van 21,9 miljoen euro.

De fiscale uitgaven met betrekking tot de dienstencheques en PWA worden in 2020 op 202,1 miljoen euro geraamd. Ook deze raming vertrekt van de bedragen opgenomen in de administratieve nota van de FOD Financiën van 18 september 2019, en voegt daar het effect aan toe op aanslagjaar 2020 van de gereduceerde belastingvermindering voor dienstencheques en PWA vanaf aanslagjaar 2021 (anticipatie in aanslagjaar 2020: toename van de fiscale uitgave met 251 duizend euro).

Bij de begrotingsaanpassing 2019 dalen de rentekredieten met 19,2 miljoen euro tot 96,8 miljoen euro. Door het succes van het nieuwe decreet betreffende de optimalisatie van het beheer van de financiële activa van de Vlaamse overheidsentiteiten waarmee 1,1 miljard euro opgehaald werd eind 2018 wordt er voor nieuwe financieringen op LT in 2018 en 2019 slechts 35,2 miljoen euro rente ingeschreven wat een daling met 18,8 miljoen euro betekent ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. Voor de bestaande LT-leningen wordt 61,6 miljoen euro aan rente ingeschreven. Op KT wordt er geen rente meer ingeschreven voor de zichtrekening en opnames via het BCP-programma (-0,4 miljoen euro). Tot slot dalen de kosten op het rente-artikel met 1,4 miljoen euro tot 4,6 miljoen euro door lagere uitgifte-fees doordat er minder opgehaald werd in 2018 en 2019.

---

¹⁸ Het benodigd VAK wordt gefinancierd door de aanwending van overgedragen kredieten.

In 2020 dalen de rentekredieten met 2,1 miljoen euro tot 113,9 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. Voor nieuwe financieringen op LT in 2020 wordt 22,0 miljoen euro ingeschreven. Hiervan is 7,3 miljoen euro bestemd voor VMSW (waarvan 0,2 miljoen euro ingevolge het behoud van de investeringsmachtiging voor nieuwbouw en renovatie in uitvoering van het regeerakkoord 2019-2024); 2,7 miljoen euro voor VWF; 11,3 miljoen euro voor de financiering van de kaseffecten van niet ESR-aanrekenbare uitgaven - zoals de kapitaalcomponent in de uitgaven voor alternatieve financieringsschema's bij VIPA en de afbetaling van de afrekening van de autonomiefactor in 2018 - en 0,7 miljoen euro voor de herfinanciering van de bestaande EMTN-leningen die op eindvervaldag komen in 2020. Voor de bestaande LT-leningen over de periode 2010-2019 wordt 91,9 miljoen euro ingeschreven. Hiervan is 86,1 miljoen euro bestemd voor de bestaande EMTN-leningen; 3,0 miljoen euro voor de overgenomen leningen van de Gemeentelijke Holding; 2,7 miljoen euro voor de overgenomen gemeenteleningen en 0,1 miljoen euro voor de leningen van de Vismijn Oostende. De kosten op het rente-artikel blijven constant op 4,6 miljoen euro.

Bij het Vlaams Fonds voor de Lastendelging (VFLD) worden de kredieten voor het Rampenfonds bij de begrotingsaanpassing 2019 verminderd met 6,5 miljoen euro naar 10 miljoen euro.

Voor het Landbouwrampenfonds wordt in 2019 nog 8,8 miljoen euro voorzien voor de afhandeling van de laatste dossiers m.b.t. de landbouwrampen 2017, wat 5,3 miljoen euro meer is dan bij de begrotingsopmaak 2019. Voor de landbouwramp zomer 2018 wordt op basis van een accuratere raming in functie van de reeds verwerkte dossiers de totale schade geraamd op 155 miljoen euro. Voor de verwachte afhandeling in 2019 wordt de provisie van 27,5 miljoen euro die bij de begrotingsopmaak 2019 werd aangelegd, verhoogd met 87,5 miljoen euro naar 115 miljoen euro.

De kredieten voor het Rampenfonds worden bij de begrotingsopmaak 2020 verminderd (ten opzichte van de BO19) met 13,3 miljoen euro naar 3,2 miljoen euro voor de afhandeling van de dossiers stormschade maart 2019.

Voor de financiering van het nieuwe systeem (premiesubsidie en schadevergoeding door rampenfonds voor rampen erkend vanaf 1/1/2020) wordt vanaf de begrotingsopmaak 2020 13 miljoen euro ingeschreven.

Voor de verwachte afhandeling in 2020 van de landbouwramp zomer 2018 wordt er dus nog 40 miljoen euro ingeschreven op het landbouwrampenfonds wat 9 miljoen euro meer is dan bij de begrotingsopmaak 2019.

4.4.3 *Internationaal Vlaanderen*

De betaaluitgaven van Toerisme Vlaanderen stijgen bij begrotingsaanpassing 2019 met 4,3 miljoen euro en bestaan grotendeels uit een daling van de lopende uitgaven (lonen en werkingskosten) met 7,1 miljoen euro, een stijging van het over te dragen overschot van 7,9 miljoen euro en een stijging van kredietverleningen en deelnemingen met 3,7 miljoen.

Veel van de binnenlandse opdrachten van de Vlaamse regering vereisen internationale verbintenissen (regels, standaarden), afspraken met de buurlanden of een toetsing met internationale regelgeving. Door de diplomatieke posten te versterken kan de Vlaamse regering meer samenhang en efficiëntie boeken. In 2020 wordt hiervoor 2 miljoen in beleids- en betaalkredieten vrijgemaakt.

In afstemming met VLIR, wordt een nieuw programma opgezet, waarin jaarlijks voor de beste studenten een verlenging van de academische carrière aan de beste universiteiten in de wereld mogelijk wordt gemaakt. In 2020 wordt hiervoor 1 miljoen aan beleids- en betaalkredieten vrijgemaakt.

In het kader van de generieke besparing van 6% op subsidies nemen de beleids- en betaalkredieten voor de Vlaamse samenwerking met regio's en landen in ontwikkeling af met 1,2 miljoen euro in 2020.

Aan het FIT werd in 2019 eenmalig 900 duizend euro ter beschikking gesteld. Deze middelen werden toegekend om Vlaamse bedrijven bij te staan in hun voorbereidingen op de gevolgen van Brexit. Deze middelen worden in 2020 teruggedraaid. Bij ongewijzigd beleid nemen de betaalluitgaven met 2 miljoen euro af, deze daling is voornamelijk te wijten aan een daling van het overgedragen overschot met 1,1 miljoen euro en een daling van de ESR-uitgaven met 0,8 miljoen euro; Als nieuwe maatregel worden de beleids- en betaalkredieten van het Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen (FIT) verhoogd met 3 miljoen euro. Deze verhoging dient onder andere voor het versterken van het aantal technologieattachés om de toptechnologie van Vlaamse bedrijven, strategische onderzoekscentra en clusters te helpen verspreiden op buitenlandse strategische markten en om investeringen in die sectoren binnen te halen. Daarnaast nemen de beleids- en betaalkredieten voor FIT af met 0,7 miljoen euro in het kader van de generieke besparing van 6% op subsidies.

De beleidskredieten van Toerisme Vlaanderen stijgen met 15 miljoen euro omwille van de hefboomprojecten. De betaalluitgaven stijgen met 10,7 miljoen euro en is grotendeels te wijten aan een stijging van de lopende uitgaven (lonen en werkingskosten) met 5,9 miljoen euro, een stijging van het over te dragen overschot van 6,2 miljoen euro en een daling van de interne stromen met 1,5 miljoen euro.

In het kader van de generieke besparing van 6% op subsidies nemen ook de beleids- en betaalkredieten van Toerisme Vlaanderen af met 0,4 miljoen euro.

Met een eigen budget en verdere kennisopbouw wordt Event Flanders het vehikel om nog meer internationale topevenementen naar Vlaanderen te halen, maar ook om bestaande Vlaamse topevenementen naar een hoger niveau te tillen. In 2020 wordt hiervoor 5 miljoen in beleids- en betaalkredieten voorzien. Daarnaast zal Vlaanderen met het decreet "Iedereen verdient vakantie" focussen op andere dan financiële drempels die mensen weerhouden om op vakantie te gaan. Hiervoor wordt 1 miljoen in beleids- en betaalkredieten voorzien.

4.4.4 *Economie, Wetenschap en Innovatie*

Bij het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek (FWO) fluctueren de beleidskredieten doorheen de tijd in functie van meerjaarlijkse oproepen. Bij begrotingsaanpassing blijven de beleidsuitgaven constant, maar de betaalluitgaven dalen met 6,3 miljoen euro als gevolg van een geactualiseerde betaalkalender. Bij BO 2020 stijgen de beleidsuitgaven grotendeels als gevolg van een stijging in het vastleggingskrediet voor onderzoek infrastructuur (28 miljoen euro). De betaalluitgaven stijgen bij ongewijzigd beleid met 11,5 miljoen euro als gevolg van een stijging van de lopende uitgaven (9,2 miljoen euro), een stijging van de uitgaande interne stromen (27,8 miljoen) en een daling van saldo-opbouw (25,5 miljoen euro).

Daarnaast wijzigt het beleidskrediet van het FWO als gevolg van nieuwe maatregelen. Voor 2020 wordt er 10 miljoen extra beleidskrediet voorzien voor investeringen in onderzoeksinfrastructuur. Boven deze 10 miljoen, ontvangt het FWO nog 7,1 miljoen euro aan nieuw beleidskrediet in 2020 in het kader van het groeipad O&O. Daartegenover dalen de beleidskredieten met 16,6 miljoen euro als gevolg van de generieke besparing van 6% op subsidies. Voor wat betreft het betaalkrediet werd de oorspronkelijk voorziene daling van ca. 10 miljoen euro teniet gedaan aangezien deze besparing slechts geleidelijk over de toekomstige begrotingsjaren dient gespreid te worden om de reeds aangegane engagementen niet in het gedrang te brengen.

De beleidskredieten van Plantentuin Meise stijgen bij begrotingsaanpassing 2019 grotendeels als gevolg van hogere vastleggingen in het kader van het Masterplan (4,7 miljoen euro). De betaalluitgaven dalen met 1,6 miljoen euro, voornamelijk als gevolg van een actualisatie van de betaalkalender van het Masterplan (2,1 miljoen euro). De beleidskredieten van Plantentuin Meise dalen in 2020 met 7,4 miljoen euro, ten gevolge van lagere vastleggingen in het kader van het Masterplan (8,2 miljoen euro). De betaalluitgaven blijven nagenoeg ongewijzigd.

De betaalluitgaven van Flanders Technology International (FTI) stijgen bij begrotingsaanpassing met 4,6 miljoen euro, te wijten aan een stijging van de lopende uitgaven (lonen en werkingskosten). In 2020 nemen de betaalluitgaven toe met 4,2 miljoen euro als gevolg van een stijging van de lopende uitgaven (lonen en werkingskosten).

De betaalluitgaven van het Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB) stijgen bij begrotingsaanpassing 2019 met 14,5 miljoen euro en bestaan voornamelijk uit een stijging van de lopende uitgaven (lonen en werkingskosten) met 4,5 miljoen euro, een stijging van het over te dragen overschot van 11 miljoen euro en een daling in deelnemingen van 1 miljoen euro. In 2020 stijgen de betaalluitgaven met 16,8 miljoen euro. Deze wijziging bestaat voornamelijk uit een stijging van de lopende uitgaven (lonen en werkingskosten) met 6,7 miljoen euro, een stijging van het over te dragen overschot van 11 miljoen euro en een daling in deelnemingen van 1 miljoen euro. In het kader van de generieke besparing van 6% op subsidies zouden de beleids- en betaalkredieten van het VIB afnemen met 3,7 miljoen euro, maar er werd beslist deze generieke besparing te milderen met 2,4 miljoen euro.

De betaalluitgaven van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) stijgen bij begrotingsaanpassing met 21,8 miljoen euro en bestaan uit een stijging van de lopende uitgaven (lonen en werkingskosten) met 12,2 miljoen euro, een stijging van het over te dragen overschot van 6,7 miljoen euro, een stijging in deelnemingen van 1,7 miljoen euro en een stijging van de schuldaflossing met 1,2 miljoen euro. In 2020 nemen de betaalluitgaven toe met 20 miljoen euro als gevolg van een stijging van de lopende uitgaven (lonen en werkingskosten) met 14,5 miljoen euro en een stijging van het over te dragen overschot van 5,6 miljoen euro. In het kader van de generieke besparing van 6% op subsidies zouden de beleids- en betaalkredieten van VITO afnemen met 3 miljoen euro, maar er werd beslist deze besparing te verminderen met 4,1 miljoen euro, waardoor er netto 1,1 miljoen euro nieuwe beleidsruimte wordt gecreëerd.

In het kader van de generieke besparing van 6% op subsidies zouden de beleids- en betaalkredieten van IMEC afnemen met 6,7 miljoen euro, maar er werd beslist deze besparing te verminderen met 4,5 miljoen euro.

De ESR-beleidskredieten van het Fonds voor Flankerend Economisch en Innovatiebeleid (Hermesfonds) dalen met 22,9 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. Ondanks de daling, neemt de vast te leggen kost voor Indirect Carbon Leakage in 2019 met 1,4 miljoen euro toe.

Bij de begrotingsopmaak 2020 nemen de ESR-beleidskredieten met 15,5 miljoen euro af ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. Hieronder ressorteren echter bewegingen met tegengesteld karakter. Enerzijds neemt de vast te leggen kost voor Indirect Carbon Leakage met 58,2 miljoen euro toe en wordt er 5,0 miljoen euro voorzien voor CCS hefboomfinanciering. Anderzijds worden in de Hermes-begroting ook enkele punctuele besparingsmaatregelen verwerkt (10,0 miljoen economiesubsidies; 23,0 miljoen verlaging van het steunpercentage van de KMO-portefeuille; 40,0 miljoen verlaging van de provisie voor investeringen in economie en wetenschappen). Bovendien wordt er binnen de Hermes-begroting ook 30,0 miljoen euro op de subsidies bespaard (generieke maatregel).

Bij NV Waarborgbeheer wordt in ESR 2010 voor standaardgaranties een kapitaaloverdracht geregistreerd tussen de overheid en de financiële instelling die de middelen heeft geleverd, zodra een dergelijke waarborg wordt verstrekt (en dus niet bij uitwinning). Het te registreren bedrag moet worden berekend aan de hand van de gegevens over de wanbetalingen uit het verleden.

Uitgaande van het gemiddelde uitwinningspercentage over de laatste 5 jaar (2013-2017) kan de aan te leggen provisie naar aanleiding van de begrotingsaanpassing 2019 verminderd worden met 7,4 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019.

Indien men de ramingsmethode van het gemiddelde uitwinningspercentage (2014-2018) ook in 2020 toepast zou de provisie in 2020 met 3,8 miljoen euro kunnen dalen. Gelet op de neergaande economische conjunctuur in 2019 wordt de provisie 2020 evenwel behouden op het niveau van de begrotingsopmaak 2019 wat resulteert in een buffer van 3,8 miljoen euro.

4.4.5 *Onderwijs en Vorming*

Bij de begrotingsaanpassing 2019 nemen de ESR beleids- en betaalkredieten voor het beleidsdomein Onderwijs en Vorming bij constant beleid toe met respectievelijk 106,4 miljoen euro en 116,8 miljoen euro. Daarnaast werd er bij regeringsformatie ook nog voor 20 miljoen euro in zowel beleids- als betaalkredieten aan nieuwe beleidsimpulsen afgesproken.

Abstractie makend van de impact van overflowmiddelen, nemen bij begrotingsopmaak 2020 de beleidskredieten voor het beleidsdomein bij constant beleid toe met 535,4 miljoen euro in vergelijking met begrotingsopmaak 2019. De betaalkredieten stijgen met 629,8 miljoen euro. Nieuwe beleidsmaatregelen zorgen ervoor dat de toename van zowel de beleids- als betaalkredieten met 36,6 miljoen euro wordt getemperd voor verschillende kredieten waarop kostendrijvers zitten. De generieke besparing van 6% op subsidies heeft een effect van 8,4 miljoen euro. Daarnaast zijn er verschillende nieuwe beleidsimpulsen afgesproken en toegewezen aan de budgetten van Onderwijs en Vorming. Deze zorgen ervoor dat de beleidskredieten met 54,7 miljoen euro en de betaalkredieten met 32,2 miljoen euro naar boven worden bijgesteld.

De evolutie van de kredieten is zowel voor begrotingsaanpassing 2019 als voor begrotingsopmaak 2020 voor een groot deel te verklaren door wijzigingen in de achterliggende kostendrijvers die aanwezig zijn op de loon- en werkingskredieten van het basis- en secundair onderwijs. Het gaat dan bijvoorbeeld om leerlingenaantallen, anciënniteitskosten van het personeelsbestand, etc. Daarnaast zijn er ook een reeks meer specifieke wijzigingen die een invloed hebben op deze budgetten. Om een overzichtelijk beeld te geven van de evolutie van deze kredieten zullen eerst de wijzigingen voor begrotingsaanpassing 2019 worden besproken en vervolgens de evolutie voor 2020.

Voor begrotingsaanpassing 2019 verklaart de impact van de kostendrijvers een totale stijging van 13,9 miljoen euro aan beleids- en betaalkredieten. Meer specifiek gaat het om een toename van 40 miljoen euro middelen op de gewone kredieten en een daling van 26,1 miljoen euro op de loonuitgaven gelinkt aan loonrecuperaties. Naast de evolutie van de kostendrijvers zijn er ook nog volgende specifieke bijstellingen op de loon- en werkingskredieten van het basis- en secundair onderwijs:

- Voor het tekort op 2 provisie in 2018 worden eenmalig extra middelen voorzien voor het loonkrediet bij het basis- en secundair onderwijs ten belope van 10,3 miljoen euro (5,5 miljoen basis en 4,8 miljoen secundair).
- Bij begrotingsopmaak 2019 waren er voor 10,2 miljoen euro eenmalige middelen voorzien voor de werking van het kleuteronderwijs in het kader van de ongelijke financiering tussen kleuteronderwijs en het lager onderwijs. Gelet op de gelijkschakeling van de financiering van het kleuteronderwijs met het lager onderwijs

in begrotingsjaar 2020, worden deze middelen, die bij begrotingsopmaak 2019 buiten model voorzien waren, teruggedraaid (10,1 miljoen gewoon basis en 0,1 miljoen buitengewoon basis).

- De extra beleidsimpuls in de werking kleuteronderwijs van begrotingsopmaak 2019 wordt uitgebreid met 0,4 miljoen euro (verdeeld over gewoon en buitengewoon).
- In 2018 is er uitzonderlijk een tweede voorschot betaald voor de vervoerskosten. Dit zorgt voor een eenmalige vermindering van de kredieten met 5,4 miljoen euro.
- In kader van het regeerakkoord wordt er 10 miljoen euro eenmalige middelen toegevoegd aan de werkingsmiddelen van het gewoon (9,4 miljoen euro) en het buitengewoon (0,6 miljoen euro) secundair onderwijs voor de aankoop van didactische uitrusting voor STEM.

Ook voor 2020 zijn er grote evoluties op de loon- en werkingskredieten van het basis- en secundair onderwijs. De achterliggende kostendrijvers verklaren een toename in beleids- en betaalkredieten van 129 miljoen euro. Meer specifiek gaat het om een toename van 126,2 miljoen euro middelen op de gewone kredieten en een stijging van 2,8 miljoen euro op de loonuitgaven gelinkt aan loonrecuperaties. Bovenop de kostendrijvers hebben ook volgende zaken een grote impact op de loon- en werkingskredieten van het basis- en secundair onderwijs, waarbij de eerste zeven punten onder constant beleid vallen en de laatste drie onder nieuw beleid en maatregelen in het kader van de regeringsformatie:

- Een vooraf bepaalde opstap in het budget voor ziekenhuisbedden (1,1 miljoen euro waarvan 0,3 miljoen lonen basisonderwijs en 0,8 miljoen lonen secundair onderwijs).
- Omwille van de gelijkschakeling van de financiering van kleuteronderwijs met het lager onderwijs op basis van de kostendrijvers, is er een terugdraai van middelen die werden toegekend om gedeeltelijk tegemoet te komen aan de ongelijke financiering (-10,2 miljoen euro waarvan 10,1 miljoen euro gewoon basis en 0,1 buitengewoon basis).
- De eenmalige werkingsmiddelen die waren toegekend voor de extra ondersteuning van leerkrachten in de klas worden teruggedraaid (-10 miljoen euro waarvan 9,6 miljoen gewoon basis en 0,4 miljoen buitengewoon basis).
- De eenmalige extra werkingsmiddelen voor kleuters worden teruggedraaid (-10 miljoen euro).
- De financiering van kleuters wordt gelijkgesteld met de financiering van leerlingen in het lager onderwijs (72 miljoen euro waarvan 71 miljoen in het gewoon basis en 1 miljoen in het buitengewoon basis).
- De eenmalige toelage voor didactische uitrustingsgoederen STEM wordt teruggedraaid (-5 miljoen euro waarvan 4,6 miljoen in het gewoon secundair en 0,4 in het buitengewoon secundair).
- Bij de regeringsonderhandelingen is beslist om de loonkredieten van het basisonderwijs te verhogen, met als doelstelling een kleiner aantal leerlingen per leerkracht te bekomen (7,7 miljoen euro).
- Er is ook beslist om een budget van 10 miljoen euro aan nieuw beleid vrij te maken voor het lerarenpact. Hiervan is 2,5 miljoen euro bestemd voor het basisonderwijs en 7,5 miljoen euro voor het secundair onderwijs.
- Ten laatste is er bij de regeringsformatie beslist om via drie wegen de evolutie van het loonkrediet van het secundair onderwijs te temperen:
  - o De groei in het secundair onderwijs wordt afgeremd (-20 miljoen euro).
  - o Het aanwendingspercentage voor levensbeschouwing wordt gelijkgeschakeld met het aanwendingspercentage voor andere vakken (-1,8 miljoen euro).
  - o Een laatste maatregel betreft het opnieuw activeren van de reffectatie in het kader van de terbeschikkingstelling (-12,8 miljoen euro).

De loonkredieten van het deeltijds kunstonderwijs nemen bij begrotingsaanpassing 2019, op basis van de achterliggende parameters, toe met 5,6 miljoen euro. Voor begrotingsopmaak 2020 stijgen ze met 16,1 miljoen euro. Een gedeelte van deze toename voor 2020, namelijk ten belope van 3,6 miljoen euro, volgt wel de bijkomende ontvangsten van inschrijvingsgelden via het desbetreffende ontvangstenfonds.

Bij de centra voor leerlingenbegeleiding nemen de loonkredieten voor begrotingsaanpassing 2019 toe met 3,9 miljoen euro, terwijl die van het volwassenenonderwijs dalen met 1,4 miljoen euro (een daling van 4,2 miljoen euro op de reguliere loonkredieten en een toename met 2,8 miljoen euro van de loonuitgaven gefinancierd met teruggevorderde uitgaven via een begrotingsfonds). De lonen pedagogische begeleiding stijgen met 0,4 miljoen euro.

Bij begrotingsopmaak 2020 nemen de budgetten van de centra voor leerlingenbegeleiding toe met 4,4 miljoen euro, terwijl het loonkrediet voor de pedagogische begeleiding naar aanleiding van de afgesproken maatregelen met 1 miljoen euro vermindert.

Bij het volwassenenonderwijs is er als gevolg van de evolutie van kostendrijvers een toename van 8,1 miljoen euro aan beleids- en betaalkredieten voor 2020. Het betreft voor 2,8 miljoen euro uitgaven die de extra ontvangsten van het begrotingsfonds voor terugvorderingen van loonuitgaven volgen. Ten gevolge van de regeringsonderhandelingen wordt de toename van de kredieten op basis van de kostendrijvers wel met 1 miljoen euro naar beneden bijgesteld. De opstart van een nieuw financieringssysteem voor de berekening van de werkingsmiddelen van het volwassenenonderwijs leidt daarentegen wel tot een toename van de werkingsmiddelen met 39,9 miljoen euro aan beleidskrediet en met 35,7 miljoen euro betaalkrediet.

Naast bovenstaande evoluties zijn er ook nog enkele specifieke bijstellingen. Zo worden bij begrotingsaanpassing 2019 de kredieten van het departement Onderwijs en Vorming met 10 miljoen euro naar boven bijgesteld ten gevolge van het regeerakkoord. Deze kredieten zullen gebruikt worden voor de opstartfinanciering van nieuwe opleidingen hoger onderwijs.

Op de kredieten voor de studiefinanciering vinden er in 2019 twee grote bewegingen plaats. Ten eerste is er een bijstelling van 16,4 miljoen euro. Deze toename is te verklaren op basis van de toekenningpercentages en gemiddelde toelagebedragen. Daarnaast vindt er ook een neutralisatie plaats van de overflowmiddelen. Eind 2018 heeft er namelijk een uitkuisoperatie plaatsgevonden ten belope van 47,1 miljoen euro, wat oorspronkelijk gepland was voor 2019. Dit is derhalve dan ook niet meer van toepassing voor begrotingsjaar 2019.

In 2020 is er een opstap in kredieten voorzien voor het beleidsdomein Onderwijs en Vorming in het kader van CAO XI. Deze middelen (76,2 miljoen euro) worden bij begrotingsopmaak 2020 op de provisie van het departement toegevoegd. Vervolgens worden de betaalkredieten met 7 miljoen euro naar boven bijgesteld ten gevolge van de betaalkalender van het investeringsproject voor de nieuwbouw van de Hogere Zeevaartschool.

Voor de studiefinanciering is er een bijstelling van de kredieten met 11,9 miljoen euro op basis van de kostendrijvers en met 6,4 miljoen euro vanwege het groeipakket. Daarnaast wordt er ook een neutralisatie doorgevoerd van de overflowmiddelen die in 2020 niet meer nodig zijn en daarmee leiden tot een vermindering van de kredieten met 47,1 miljoen euro.

In het kader van de regeringsformatie zijn er ook nog enkele specifieke nieuwe beleidsimpulsen in 2020. Er worden 20 miljoen euro beleidskredieten en 2,5 miljoen euro betaalkredieten toegevoegd aan de bestaande capaciteitsmiddelen van het departement voor infrastructuurwerken. De middelen voor gelijke kansen onderwijs nemen toe met 2,5 miljoen euro (2 miljoen euro voor de ondersteuning van zieke kinderen en 0,5 miljoen euro voor middelen hoogbegaafden). Vervolgens zijn er ook kredieten toegewezen voor taalintegratietrajecten (3 miljoen euro) en voor netoverschrijdende proeven (2 miljoen euro). Ten laatste is er nog beslist om de onderwijsinspectie te versterken met 10 bijkomende VTE (0,5 miljoen euro).

Ook bij de instellingen binnen het beleidsdomein onderwijs en vorming vinden enkele evoluties plaats met een significante impact. Zo nemen de betaaluitgaven van de Universiteiten en Hogescholen bij begrotingsaanpassing 2019 toe met 65,2 miljoen euro. Dit is voornamelijk het gevolg van toenemende loonkosten (28,4 miljoen euro), werkingskosten (20,4 miljoen euro) en interestlasten (15,4 miljoen euro).

Voor 2020 nemen de uitgaven toe met 234,3 miljoen euro. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van stijgende loonlasten (201,5 miljoen euro), uitgaven in het kader van werking (39 miljoen euro), toename van interestlasten (13,3 miljoen euro) en een daling van de inkomensoverdrachten (-13,9 miljoen euro). Er zijn daarnaast bij de regeringsformatie ook extra middelen voorzien voor de hogescholen ter financiering van STEM-opleidingen (4 miljoen euro).

Bij het Gemeenschapsonderwijs nemen de beleidsuitgaven bij begrotingsaanpassing toe met 17,3 miljoen euro in vergelijking met de begrotingsopmaak 2019. Dit kan worden verklaard door bijkomende vastleggingen met klimaatmiddelen ten belope van 5,4 miljoen euro, een intering van 1,2 miljoen euro voor zonnelingen en een toename van de beleidsuitgaven in het kader van eigen ontvangsten met 9,7 miljoen euro. De betaaluitgaven van het GO! nemen toe met 35,5 miljoen euro, waarvan 27,8 miljoen euro evolutie in (ESR-neutrale) saldo opbouw en kredietverleningen, waardoor de feitelijke toename van de betaaluitgaven, in het kader van de in 2019 en het verleden aangegane verbintenissen, 7,8 miljoen euro bedraagt.

Voor begrotingsjaar 2020 daarentegen dalen bij ongewijzigd beleid de beleidsuitgaven bij het GO! met 11,8 miljoen euro, dit als gevolg van een vermindering van vastleggingen met middelen afkomstig van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (-4,8 miljoen euro), minder vastleggingen in het kader van de gerealiseerde eigen ontvangsten (-2,5 miljoen euro) en geen vastleggingen meer op klimaatmiddelen (-4,5 miljoen euro). De betaaluitgaven nemen toe met 42,1 miljoen euro, in functie van de betaalkalender.

Ten gevolge van extra klimaatmiddelen (10,7 miljoen euro), de evolutie van de intering (4,1 miljoen euro), vastleggingen in het kader van de bijkomende eigen ontvangsten (2,7 miljoen euro) en het wegvallen van de BTW-recuperatie (-0,7 miljoen) nemen de beleidsuitgaven bij het agentschap voor infrastructuur in het onderwijs bij begrotingsaanpassing 2019 toe met 16,9 miljoen euro. Net als bij het GO! evolueren de betaaluitgaven van AGIO in functie van zowel de beleidsuitgaven van 2019 als de jaren voordien. Deze stijgen met 26,1 miljoen euro. De stijging is wel grotendeels het gevolg van 18,1 miljoen euro (ESR-neutrale) saldo-opbouw en dus slechts 8 miljoen effectieve bijkomende betaaluitgaven in functie van de betaalkalender.

Voor begrotingsopmaak 2020 daarentegen dalen de beleidsuitgaven met 36,5 miljoen euro. Deze evolutie is de som van de vermindering van de toelage (-14,6 miljoen euro), het wegvallen van kredieten vanuit het klimaatfonds (-15,2 miljoen euro), saldo-opbouw van middelen die afkomstig zijn van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (-11,3 miljoen euro) en toename van de vastleggingen op eigen ontvangsten (+ 5,6 miljoen euro). De betaaluitgaven nemen bij ongewijzigd beleid toe met 3,3 miljoen euro. Naast de evolutie bij ongewijzigd beleid is er ook een impact van de genomen beslissingen bij de regeringsonderhandelingen. Er is namelijk beslist om de toelage aan AGIO voor huursubsidies te verhogen met 5 miljoen euro aan beleidskrediet. Hierdoor neemt de daling van de beleidskredieten af tot 31,5 miljoen euro.

De laatste grote evolutie bevindt zich bij de DBFM Scholen van Morgen. Bij deze instelling nemen de uitgaven in 2020 toe met 58,1 miljoen euro. Dit is voornamelijk het gevolg van opgeleverde nieuwbouwwerken (53,3 miljoen euro).

4.4.6 Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Voor de uitvoering van het vijfde Vlaams Intersectoraal Akkoord wordt in 2020 106,8 miljoen euro aan kredieten voorzien. Dit is een toename met 78,3 miljoen euro t.o.v. 2019. Dit bedrag is hoger dan het budget (95,4 miljoen euro) dat werd opgenomen in het VIA-5 akkoord voor 2020 omdat dat budget, dat gebaseerd was op cijfers van 2016, nog verhoogd moest worden met de index, anciënniteit en het aantal VTE.

Ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019 is er bij de begrotingsaanpassing 2019 een bijstelling van 0,7 miljoen euro nodig voor de kostendrijvers binnen het Fonds Jongerenwelzijn. De grootste wijzigingen t.o.v. de begrotingsopmaak 2019 doen zich voor in de pleegzorg (+1,2 miljoen euro t.o.v. BA 2019), in de specifieke acties (+0,4 miljoen euro) en in de internaten psychiatrie (-1 miljoen euro).

In 2020 nemen de kostendrijvers binnen het Fonds Jongerenwelzijn toe met 7,4 miljoen euro t.o.v. de begrotingsopmaak 2019. Het aandeel van de pleegzorg in deze stijging is 5,4 miljoen euro. Naast het effect van de kostendrijvers bij begrotingsaanpassing 2019 (+0,7 miljoen euro) heeft de weddedrift voor de private voorzieningen nog een bijkomende impact van 1,5 miljoen euro in 2020. De subsidies voor niet begeleide buitenlandse minderjarigen worden in 2020 eenmalig gecontinueerd, wat voor een toename van 8,5 miljoen euro zorgt.

Daarnaast wordt er nog 9 miljoen euro nieuw beleid voorzien voor de integrale jeugdhulp, m.i.v. jeugddelinquentie. De besparingen omwille van efficiëntie en kerntaken leiden tot een daling van de kredieten met 2,8 miljoen euro. De punctuele maatregelen voor subsidies specifiek leiden tot een bijkomende daling van de kredieten met 1,3 miljoen euro binnen het Fonds Jongerenwelzijn in 2020.

Bij Opgroeien Regie (het voormalige Kind en Gezin) wordt 9 miljoen euro bijkomend geïnvesteerd in kinderopvang. Ter compensatie worden diverse andere subsidies met 6,9 miljoen euro verlaagd.

Het budget voor uitvoering van het Groeipakket neemt bij de begrotingsaanpassing 2019 toe met 77,8 miljoen euro. 20,9 miljoen euro is het gevolg van een hogere instroom aan rechthebbenden en 56,9 miljoen euro betreft regularisaties uit het verleden waarvan 15,6 miljoen euro een eenmalige correctie betreft. Laatstgenoemde wordt ten laste gelegd van entiteit I. De totale beleidsenveloppe bedraagt in 2019 zo 3,94 miljard euro.

Bij de begrotingsopmaak 2020 daalt het budget Groeipakket, ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019, met 4,3 miljoen euro. Dit is het netto-effect van verschillende bewegingen:

- +36,5 miljoen euro door een hogere instroom aan rechthebbenden;
- +40,5 miljoen euro regularisaties uit het verleden;
- -28 miljoen euro door het schrappen van budgettaire marges;
- -53,3 miljoen euro door het indexeren in september 2020 i.p.v. na de verwachte overschrijding van de spilindex in 2020. Bij de overschrijding van de spilindex in 2020 zal het volledige budget volgens het oorspronkelijke indexeringsmechanisme vanuit de indexprovisie herverdeeld worden naar het budget Groeipakket.

Door een versterkte efficiëntieoefening bij de private uitbetalingsactoren kunnen de werkingssubsidies, die uitbetaald worden via het VUTG, bij de begrotingsopmaak 2020 verlaagd worden met 3,1 miljoen euro.

Binnen de Vlaamse Sociale Bescherming (VSB) is er bij de begrotingsaanpassing 2019 een daling van de kostendrijvers met 37,6 miljoen euro t.o.v. de begrotingsopmaak 2019. Dit is voornamelijk het gevolg van een daling met 3,6 miljoen euro wegens de herraming van het zorgbudget voor ouderen (ex-THAB), een daling met 5,5 miljoen euro wegens de

herraming van het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden, een daling met 15,4 miljoen euro wegens de bijstelling van de raming van het aantal woongelegenheden (woonzorgcentra en centra voor kortverblijf) en een daling met 9,6 miljoen euro wegens de daling van de bezettingsgraad in de woonzorgcentra met 0,51%.

Naast deze evoluties in de kostendrijvers is er een significante overheveling van budget vanuit het thuis- en ouderenzorgbeleid t.b.v. 81,4 miljoen euro voor de versterking van het zorg- en ondersteunend personeel in de woonzorgcentra, dus om de opstart van het nieuwe systeem bovennorm vanaf 1 juli 2019 te financieren. Daarnaast wordt ook nog budget overgeheveld vanuit de VSB naar thuis- en ouderenzorgbeleid i.k.v. bovennorm, 16,5 miljoen euro wegens de onderbenutting van de rust- en verzorgingstehuizen en 2,4 miljoen euro wegens de aanpassing van het verminderingsscoëfficiënt ter financiering van dotaties aan fondsen sociale maribel. Vanuit het VIPA landt ook nog 4,1 miljoen euro bij de VSB voor het basisondersteuningsbudget handicap.

Ook in 2020 is er een grote overheveling naar de VSB t.b.v. 184,3 miljoen euro vanuit het thuis- en ouderenzorgbeleid voor de versterking van het zorg- en ondersteunend personeel in de woonzorgcentra. De bijstellingen voor de kostendrijvers bij de begrotingsaanpassing 2019 zetten zich voort in 2020. Alleen leidt de herraming van het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden in 2020 tot een stijging van het budget met 10,1 miljoen euro (i.p.v. een daling bij BA 2019). Naast de overheveling t.b.v. 4,1 miljoen euro vanuit het VIPA wordt er nog 2,2 miljoen euro extra krediet voorzien voor het basisondersteuningsbudget handicap. Ten gevolge van de stijging van de afgeleverde mobiliteitshulpmiddelen en de impact van de verhuur van rolstoelen in de thuissituatie neemt het budget voor de mobiliteitshulpmiddelen toe met 5,3 miljoen euro. Voor de aangroei van de centra voor dagverzorging worden 1,3 miljoen bijkomende kredieten voorzien. Daarnaast zorgen diverse evoluties, zoals de toename van de zorgzwaarte en het aantal bijkomende woongelegenheden binnen de woonzorgcentra ervoor dat de toename van de kostendrijvers in 2020 in totaal 26,3 miljoen euro bedraagt.

In 2020 worden de eenmalige werkmiddelen, die bij begrotingsopmaak 2019 werden toegekend aan de VSB, teruggenomen. Voor de zorgzwaarte en de betaalbaarheid van ouderenzorg wordt 9 miljoen aan nieuw beleid voorzien binnen de VSB.

Tot slot is het totaal van de besparingen die toegepast worden op de VSB 13,1 miljoen euro. Hiervan heeft het grootste deel betrekking op subsidies generiek (7 miljoen euro), de werkingssubsidies aan de zorgkassen (3,8 miljoen euro) en het groeipad van de mobiliteitshulpmiddelen (1,8 miljoen euro).

Voor het preventief gezondheidsbeleid, waaronder vaccins, wordt 4 miljoen euro aan nieuw beleid vrijgemaakt in 2020. Daarentegen zorgen de besparingsmaatregelen tot een daling van de kredieten met 2,8 miljoen euro.

De kredieten voor thuis- en ouderenzorgbeleid nemen in 2020 toe met 17,6 miljoen euro ten gevolge van de eindeloopbaan.

De bijkomende kredieten voor het groeipad gezinszorg, die oorspronkelijk werden geraamd op 15,2 miljoen euro in 2020, worden met 9,1 miljoen euro naar beneden bijgesteld door de besparingen. Ook op het beleid van de eerstelijnsgezondheidszorg wordt bespaard t.b.v. 1,6 miljoen euro.

Binnen zorg en gezondheid wordt voor het beleid over ziekenhuizen, revalidatie en de geestelijke gezondheidszorg 5,5 miljoen euro aan nieuw beleid vrijgemaakt. Daarnaast wordt het krediet in deze sectoren verlaagd met 6,3 miljoen euro naar aanleiding van de generieke efficiëntieoefening op subsidies.

Er is een verlaging van de toelage aan de OPZ voorzien van 1,2 miljoen euro voorzien ten gevolge van de generieke efficiëntieoefeningen.

De werkingsmiddelen van armoedebestrijding en samenlevingsopbouw nemen in 2020 toe met 0,5 miljoen euro ten gevolge van nieuwe beleidsimpulsen voor armoedeorganisaties op het terrein.

De besparingsmaatregelen i.k.v. de efficiëntie en kerntaken doen de kredieten voor het welzijnswerk met 7,0 miljoen euro dalen in 2020, terwijl de weddedrift in de centra voor algemeen welzijnswerk de kredieten doen stijgen met 1,1 miljoen euro.

De loonkredieten van het departement WVG nemen in 2020 toe ten gevolge van 6 miljoen euro nieuw beleid voor de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden en de financiering van de toename van het aantal justitie-assistenten. Ook de werkingsmiddelen van het departement WVG nemen toe ten gevolge van nieuw beleid, 4 miljoen euro wordt vrijgemaakt voor enkelbanden en de begeleiding en behandeling hieromtrent en 1 miljoen euro voor het justitiehuis in Halle-Vilvoorde.

Binnen het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) stijgen de kredieten met 40 miljoen euro ten gevolge van de verdere uitrol en versterking van de persoonsvolgende financiering. Daartegenover wordt de subsidiëring van de organisatiegebonden kosten van de erkende voorzieningen verlaagd waardoor de beleidskredieten met 14,9 miljoen euro dalen.

Ook bij het VAPH worden diverse andere subsidies verlaagd met een bedrag van 2,5 miljoen euro.

Ten slotte doet de weddedrift de geraamde uitgaven stijgen met 4,6 miljoen euro.

Binnen de alternatieve financiering van het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) daalt in 2020 de ESR-aanrekenbare rentecomponent van de tussenkomsten met 5,4 miljoen euro. De niet ESR-aanrekenbare kapitaalcomponent neemt met eenzelfde bedrag toe met een positief effect op het ESR-vorderingensaldo tot gevolg.

In het kader van de infrastructuurbetoelaging van de ziekenhuizen evolueren de voorziene uitgaven bij de begrotingsaanpassing 2019 en begrotingsopmaak 2020 met respectievelijk -11,6 miljoen euro en +1,5 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. Dit is het netto-effect van verschillende bewegingen:

- Het budget voor het strategisch forfait daalt met 390k euro en 6,2 miljoen euro bij respectievelijk de begrotingsaanpassing 2019 en de begrotingsopmaak 2020. Laatstgenoemde significante daling is het gevolg van het wegvallen van een eenmalige toelage voor eerdere intrestbetalingen in 2019.
- Het budget voor het instandhoudingsforfait neemt toe met 7,4 miljoen euro (BA 2019) en 13 miljoen euro (BO 2020). Dit is het gevolg van een significante gerealiseerde uitstroom uit het Budget Financiële Middelen (BFM) in 2018. Dit impliceert immers een hogere instroom in het instandhoudingsforfait.
- Ten gevolge van reguliere wijzigingen binnen het bestaande BFM vindt er een daling van de kasbehoefte plaats met -18,6 miljoen euro (BA 2019) en -5,3 miljoen euro (BO 2020). De ESR-aanrekenbare uitgaven binnen het BFM dalen met 18,8 miljoen euro (BA 2019) en 16,2 miljoen euro (BO 2020). Dit is grotendeels te wijten aan dalende intrestlasten en eenmalige correcties naar aanleiding van inspecties door inspecteurs van de FOD Volksgezondheid.

Ten slotte doet, ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019, de verdere uitvoering van het Vlaams Klimaatplan in 2019 de beleidskredieten van het VIPA toenemen met 4,5

miljoen euro (tot 12,5 miljoen euro). Voor 2020 dalen de beleidskredieten van het VIPA vanuit het Vlaams Klimaatplan met 5 miljoen euro (tot 3 miljoen euro).

4.4.7 *Cultuur, Jeugd, Sport en Media*

In het kader van de nieuwe beleidsmaatregelen nemen de kredieten binnen het departement Cultuur, Jeugd en Media bij BO 2020 toe met 2 miljoen euro ter financiering van een inhaalbeweging voor subsidiëring van cultureel erfgoed.

Het Kunsthuis (opera Vlaanderen en ballet Vlaanderen) kent in 2020 een toename van 1,5 miljoen euro aan kredieten dankzij de nieuwe beleidsmaatregelen. Daarnaast nemen de kredieten van het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL) toe met 500.000 euro en deze van het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) met 1,5 miljoen euro. De generieke besparingen op subsidies ter waarde van 6% bedragen voor het Kunsthuis 757.000 euro, voor het VFL 200.000 euro en voor het VAF 535.000 euro.

De Vlaamse Regering investeert in 2020 in het uitbouwen van culturele topinfrastructuur ten bedrage van 15 miljoen euro aan beleidskredieten. Deze kredieten worden beheerd door het FoCI (Fonds Culturele Infrastructuur). Ze geven bovendien aanleiding tot een verhoging van de betaalkredieten van het FoCI met 1,5 miljoen euro. Verdere betaalkredieten worden voorzien in functie van de vordering van de infrastructuurprojecten.

De generieke besparingen op subsidies ter waarde van 6% leiden bij de beleidsvelden cultuur en jeugd tot een daling ten belope van 6,5 miljoen euro voor kunstenorganisaties en 4 miljoen euro voor organisaties in het sociaal-cultureel werk. Daarnaast dalen de projectmiddelen voor kunstenaars en -organisaties met 6 miljoen euro en wordt er binnen de jeugdmiddelen 2 miljoen bespaard.

Bij de Vlaamse Radio en Televisie (VRT) dalen de investeringsuitgaven in 2019 voor het nieuwbouwproject met 16,3 miljoen euro als gevolg van een opgelopen vertraging. Deze vertraging is de belangrijkste reden voor de daling van de beleidskredieten met 16,1 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019.

Bij de begrotingsopmaak 2020 dalen de beleidsuitgaven van de VRT eveneens met 6,9 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. Ook hier is de belangrijkste verklaring te vinden in de vertraging bij de nieuwbouw. Andere redenen zijn het aflopen van de herstructureringsprovisie en de punctuele besparingsmaatregel die naar aanleiding van de regeringsvorming aan VRT opgelegd werd.

Binnen het beleidsveld Media worden bovendien de subsidies aan de schrijvende pers met 1,2 miljoen euro naar beneden bijgesteld.

Er wordt bij de begrotingsaanpassing 2019 3 miljoen euro investeringsmiddelen gecompenseerd uit onderwijs voor het ondersteunen van het openstellen van schoolsportinfrastructuur. In 2019 konden scholen met die ondersteuning infrastructuurwerken bekostigen in bijvoorbeeld de schoolsporthal, een nieuwe sportvloer, belijning, sanitair en kledkamers, aparte toegang of bering, toegangssystemen, ... en zo geschikt te maken voor naschools gebruik door sportclubs.

Bij de begrotingsopmaak 2019 werd in het kader van IT-investeringen eenmalig de toelage aan Sport Vlaanderen verhoogd met 2 miljoen in beleids- en betaalkredieten. Deze verhoging wordt in 2020 teruggedraaid. Daarnaast is er ook de aanwending van de FFEU-ruiter voor het sportcomplex Vlaanderen – Heusden – Zolder (Wielerpiste). Bij BO 2020 zou deze voor 5 miljoen euro aangewend worden, wat 4,4 miljoen euro meer is dan de 600.000 euro die voorzien was bij de BO 2019. In omgekeerde richting wordt in 2020

voorlopig niet voorzien in een aanwending van de ruiter voor het Globaal sportinfrastructuurplan (4 miljoen euro).

Als nieuw beleid wordt beoogd om de centra van Sport Vlaanderen uit te bouwen tot excellentie centra die een voorbeeld zijn op vlak van infrastructuur, exploitatie, duurzaamheid en innovatie. In 2020 wordt de investeringstoelage (beleids- en betaalkredieten) aan Sport Vlaanderen hiervoor verhoogd met 2 miljoen euro. Daarnaast wordt de werkingstoelage (beleids- en betaalkredieten) aan Sport Vlaanderen bijkomend verhoogd met 2 miljoen euro in functie van het Vlaamse topsportbeleid. In het kader van de generieke besparing van 6% op subsidies nemen de beleids- en betaalkredieten van Sport Vlaanderen af met 3,2 miljoen euro.

4.4.8 *Werk en Sociale Economie*

Bij de begrotingsopmaak 2019 werd de toename van het aantal verkochte dienstencheques geraamd op 3,24%. De toename van het aantal aangekochte dienstencheques wordt bijgesteld naar 2,15%. Dit brengt de geraamde uitgaven op 1.247.252 duizend euro in 2019. De lagere groei betekent een daling met 9,3 miljoen euro aan beleids- en betaalkredieten. In 2020 wordt – als gevolg van de aanpassing van de fiscale aftrek – uitgegaan van een vertraagde groei in het gebruik van dienstencheques. Hierdoor dalen de uitgaven voor dienstencheques met 10 miljoen euro. De totale geraamde uitgaven komen uit op 1.260.711 duizend euro. De meerkost van 3,1 miljoen euro, ten gevolge van de verlengde geldigheidsduur van dienstencheques, wordt intern gecompenseerd.

De raming van de uitgaven voor de hervormde RSZ-doelgroepkortingen (incl. Vlaamse ondersteuningspremie en excl. versterking) stijgen bij constant beleid met 35,7 miljoen, tot 606,6 miljoen euro in 2019. Bij de begrotingsopmaak 2019 werden de uitgaven ingeschat op 570,9 miljoen euro. De totale kostprijs bij ongewijzigd beleid werd bepaald op 590,2 miljoen euro, dit stemt overeen met het overgekomen budget van federaal min de besparing 50-plussers en gecorrigeerd voor inflatie/indexatie. De stijging wordt voor 19,3 miljoen euro gecompenseerd vanuit de competitiviteitsprovisie. Dit stemt overeen met het bedrag dat bij begrotingsopmaak 2019 was teruggevloeid naar die provisie. De resterende 16,4 miljoen euro werd bijgesteld vanuit de algemene middelen. In 2020 wordt het doelgroepenbeleid opnieuw hervormd, deze punctuele maatregel levert 114 miljoen euro op.

In 2019 dalen de uitgaven voor het versterkt doelgroepenbeleid (jongeren, 55+ en Vlaamse ondersteuningspremie) met 7,2 miljoen euro, voor de doelgroep jongeren is er een toename van 3,6 miljoen euro en voor de doelgroep ouderen een daling van 10,8 miljoen euro. Dit brengt de geraamde uitgaven voor versterking op 63 miljoen euro. In 2020 worden de geraamde uitgaven ingeschat op 70,8 miljoen euro. Ten opzichte van de geraamde uitgaven voor 2019, is dit een stijging van 7,8 miljoen euro. De uitgaven voor de versterking van het doelgroepenbeleid, inclusief eventuele effecten van externe kostendrijvers, worden tot en met 2021 gecompenseerd vanop de competitiviteitsprovisie.

In 2020 is er een éénjarige verlenging van de sectorconvenants. Hierdoor stijgen de beleidskredieten met 6 miljoen euro en de betaalkredieten met 1,5 miljoen euro.

De stopzetting van de financiering versterkt streekbeleid, een punctuele maatregel, levert vanaf 2020 recurrent 1 miljoen euro op.

In 2019 wordt éénmalig 5,5 miljoen euro gecompenseerd voor de investeringsoproep in de sociale economie. In 2020 wordt 5 miljoen euro toegekend vanuit de competitiviteitsprovisie voor een groeipad.

In 2019 nemen de ESR-beleidskredieten van de VDAB af met 37,8 miljoen euro bij ongewijzigd beleid. De daling is het resultaat van een aantal tegengestelde bewegingen;

een daling van de eigen ontvangsten t.b.v. 44,1 miljoen euro, een daling van de toelage en een verminderde VAK saldo-opbouw van 6,6 miljoen. De betaalkredieten dalen met 37,8 miljoen euro bij ongewijzigd beleid.

Bij de begrotingsopmaak 2020 nemen de beleids- en betaalkredieten van de VDAB af met 41 miljoen euro bij ongewijzigd beleid, ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. Ten gevolge van een aantal punctuele maatregelen (6,3 miljoen euro hervorming loopbaancheques en 1,2 miljoen euro stimulanspremie) dalen de beleids- en betaalkredieten bijkomend met 7,5 miljoen euro.

4.4.9 *Landbouw en Visserij*

Voor het beleidsdomein Landbouw en Visserij nemen de beleidskredieten bij begrotingsaanpassing 2019 toe met 9,3 miljoen euro. Dit heeft te maken met bijkomende ontvangsten bij het eigen vermogen van het Instituut voor Landbouw- en visserijonderzoek, door projectwerking en de verkoop van gronden in Oostende in het kader van de nieuwe huisvesting van ILVO en VLIZ in InnovOcean. De betaalkredieten van het beleidsdomein nemen minder sterk toe (1,5 miljoen euro). Enerzijds is er een stijging van de betaaluitgaven van EV ILVO door projectwerking en InnovOcean, maar anderzijds is er een daling van betaalkredieten aangezien er minder betalingen worden verwacht voor de kapitaalpremies die het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) toekent.

Bij begrotingsopmaak 2020 nemen, ten opzichte van begrotingsopmaak 2019, de beleidskredieten bij constant beleid toe met 7,8 miljoen euro. Ook hier vinden de voornaamste evoluties plaats bij EV ILVO en het VLIF. Voor EV ILVO nemen de (beleids)kredieten toe met 7,7 miljoen euro, voornamelijk ten gevolge van de nieuwe huisvesting van ILVO en VLIZ in InnovOcean in Oostende. Bij het VLIF is er een beperkte daling bij ongewijzigd beleid van 1 miljoen euro aangezien er in 2020 geen vastleggingen zijn in het kader van het klimaatfonds.

De betaalkredieten van het beleidsdomein dalen bij constant beleid met 6,2 miljoen euro. Dit is voornamelijk het gevolg van enerzijds de toename van betaaluitgaven bij ILVO ten belope van 7,3 miljoen euro en anderzijds de daling van de betaaluitgaven van het VLIF met 14,2 miljoen euro, welke evolueren in functie van de betaalkalender.

Daarnaast is er bij de regeringsonderhandelingen ook beslist om de kredieten voor VLIF-steun en andere subsidies te verminderen vanaf 2020. Hierdoor dalen bij begrotingsopmaak 2020 zowel de beleids- als betaalkredieten bijkomend met 5 miljoen euro (steunkredieten) en 2,2 miljoen euro (andere subsidies). De beslissing tot de generieke besparing van 6% op subsidies zorgt ervoor dat de beleids- en betaalkredieten van het beleidsdomein in totaal dalen met 2,7 miljoen euro. Het effect van de overige generieke subsidies wordt algemeen besproken.

4.4.10 *Mobiliteit en Openbare Werken*

De uitgavenprovisie gekoppeld aan de kilometerheffing evolueert in functie van de ontvangsten uit de kilometerheffing. Dit resulteert bij de begrotingsaanpassing 2019 en de begrotingsopmaak 2020 tot een bedrag aan beleidskredieten van 7,2 resp. 5,3 miljoen euro t.o.v. 9 miljoen euro bij begrotingsopmaak 2019. Daarnaast worden bij de begrotingsaanpassing 2019 15,1 miljoen euro aan eenmalige ontvangsten gerecupereerd waardoor het totaal beleidskrediet 2019 uitkomt op 22,3 miljoen euro.

De betaalkalender voor investeringen in de luchthavens wordt bij de begrotingsaanpassing 2019 herzien waardoor 18,2 miljoen euro van de bij begrotingsopmaak 2019 voorziene betaalkredieten in mindering worden gebracht.

De beleidskredieten van het Verkeersveiligheidsfonds stijgen bij de begrotingsaanpassing 2019 met 12 miljoen euro en bij begrotingsopmaak 2020 met 0,9 miljoen euro ten opzichte

van de begrotingsopmaak 2019. Dit is te wijten aan de evolutie van de ontvangsten uit onder andere verkeersboetes, afdrachten van keuringsinstellingen en exploitatieoverschotten van keuringsinstellingen.

Een eenmalig beleidskrediet van 3 miljoen euro dat bij begrotingsopmaak 2019 werd voorzien voor de uitbouw van basisbereikbaarheid, naar aanleiding van het terugstorten van een historisch saldo uit het Pendelfonds, wordt bij de begrotingsopmaak 2020 terug in mindering gebracht.

In uitvoering van het Vlaams Regeerakkoord wordt bij de begrotingsopmaak 2020 6 miljoen euro aan beleids- en betaalkrediet bijkomend ingeschreven voor de verdere realisatie van een vervoer op maat.

Ten gevolge van een overeenkomst tot het verhogen van de efficiëntie en het rendement van baggerwerken en het optimaliseren van de uitgaven voor baggerwerken in de maritieme toegang, kan het beleids- en betaalkrediet voor het afsluiten van nieuwe baggercontracten bij de begrotingsopmaak 2020 verlaagd met 10 miljoen euro.

Om verder in te zetten op personenmobiliteit over het water, onder andere door de exploitatie van de veerdiensten en de overname van de waterbus in de Antwerpse haven, wordt in 2020 5,2 miljoen euro extra beleids- en betaalkrediet vrijgemaakt.

De beleidskredieten van het Vlaams Infrastructuurfonds stijgen bij de begrotingsaanpassing 2019 met 26,7 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. Deze toename is grotendeels het gevolg van bijkomende middelen voor de vergroening van de bussen t.b.v. 10 miljoen euro (Vlaams Klimaatfonds) en een bijstelling van 18,7 miljoen euro voor de overname van, door de Werkvennootschap gerealiseerde investeringen, door het Agentschap Wegen en Verkeer.

Bij de begrotingsopmaak 2020 stijgen de beleidskredieten met 32 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. Deze toename is het gevolg van 40 miljoen euro aan bijkomende investeringsbudgetten in uitvoering van het Vlaams Regeerakkoord, de terugname van eenmalige kredieten BO 2019 in uitvoering van het Vlaams Klimaatfonds (-2,5 miljoen euro) en voor de vergroening van de bussen van De Lijn (-30 miljoen euro), een bijstelling van 27,5 miljoen euro voor de overname van, door de Werkvennootschap, gerealiseerde investeringen, door het Agentschap Wegen en Verkeer en diverse compensaties en generieke besparingen (-3 miljoen euro).

De beleidsuitgaven van de Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel dalen bij de begrotingsaanpassing 2019 met 65,7 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. Dit is het gevolg van een daling in de uitgaven voor de hoofdwerken van Oosterweel (die buiten de begrotingsnormering worden gehouden) van 134,8 miljoen euro tot een bedrag van 61,9 miljoen euro (-72,9 miljoen euro). De uitgaven binnen norm (voorbereidende werken Oosterweel en flankerende maatregelen) stijgen in 2019 met 4,5 miljoen euro. In 2020 nemen de beleidsuitgaven voor de hoofdwerken (buiten norm) en de beleidsuitgaven voor de voorbereidende werken en flankerende maatregelen (binnen norm) toe met respectievelijk 57,1 en 4,3 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019.

De beleidskredieten van De Werkvennootschap dalen bij de begrotingsaanpassing 2019 met 80,3 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. Dit is grotendeels te wijten aan een daling van de aanwending van de kredieten op de begrotingsruiter ten belope van 40,5 miljoen euro ten opzichte van 122,2 miljoen euro bij de begrotingsopmaak 2019. De betaalkredieten dalen in 2019 ook met 34 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. In 2020 dalen de beleidskredieten met 28,3 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. Ook hier is een lagere aanwending van de begrotingsruiter de belangrijkste oorzaak: 89,5 miljoen euro t.o.v. 122,2 miljoen euro bij

de begrotingsopmaak 2019. Tot slot stijgen de betaalkredieten in 2020 met 62 miljoen euro ten opzichte van begrotingsopmaak 2019.

De beleidskredieten van De Vlaamse Waterweg stijgen bij begrotingsaanpassing 2019 met 12,9 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. Dit is grotendeels te wijten aan de aanwending van de ruiter voor FFEU-middelen voor onder andere de Driefonteinenbrug (+20 miljoen euro) en minder uitgaven in het kader van Seine Schelde (-9 miljoen euro). De beleidskredieten stijgen in 2020 met 21,6 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2020, voornamelijk door een toename van de uitgaven voor de verhoging van de bruggen van het Albertkanaal (+20,2 miljoen euro).

De beleidskredieten van De Lijn dalen bij de begrotingsaanpassing 2019 met 32,6 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. Dit is het nettoresultaat van extra krediet voor de vergroening van de bussen t.b.v. 3 miljoen euro uit het Vlaams Klimaatfonds, het niet aanwenden van de ruiter stationsomgeving (-31,2 miljoen euro) en het actualiseren van de index en de parameters in de indexeringsmechanismen voor brandstoffen, exploitanten en leerlingenvervoer (-3,7 miljoen euro).

In 2020 dalen de beleidskredieten met 65 miljoen euro. Belangrijkste bewegingen zijn het wegvallen van de kredieten vanuit het Vlaams Klimaatfonds (-14,9 miljoen euro), het schrappen van eenmalig nieuw beleid bij begrotingsopmaak 2019 voor aankoop groene bussen en onteigeningen voor Spartacus (-21 miljoen euro), de toevoeging middelen uitvoering CAO 2019 – 2020 (+4,8 miljoen euro) en het verlagen van de aanwending op de ruiter stationsomgeving (-30 miljoen euro). Tot slot stijgen de betaalkredieten met 27 miljoen euro ten opzichte van begrotingsopmaak 2019.

4.4.11 Kanselarij en Bestuur

Binnen het departement Kanselarij en Bestuur stijgen de uitgaven in 2020 met 2 miljoen euro in het kader van een nieuwe maatregel met betrekking tot een imagocampagne voor Vlaanderen.

De betaalkredieten van het agentschap Informatie Vlaanderen dalen bij begrotingsopmaak 2020 met 4,6 miljoen euro omwille van de afronding van het project Vlaanderen Radicaal Digitaal.

In het kader van de betaalkalender van enkele bouwprojecten dalen de betaalkredieten van het Facilitair Bedrijf bij begrotingsaanpassing 2019 met 5,1 miljoen euro. Deze daling is voor 749.000 euro te wijten aan de investeringen voor de uitbouw van het Depot Vilvoorde, voor 2,9 miljoen euro aan het Masterplan Waterbouwkundig labo en voor 1,4 miljoen euro aan de investeringen in het gebouw langs de Churchillkaai te Oostende. Voor begrotingsopmaak 2020 dalen de betaalkredieten met 5,1 miljoen euro. Dit bedrag bestaat uit een daling van 1 miljoen euro voor de uitbouw van het depot Vilvoorde, een daling van 2,9 miljoen euro voor het Masterplan Waterbouwkundig labo, een stijging van 0,4 miljoen euro voor investeringen in Kantoor 2023, een daling van 1 miljoen euro voor de renovatie van het Conscience-gebouw, een daling van 2 miljoen euro in het kader van de teruggave eenmalig krediet voor nieuw beleid en een stijging van 1,4 miljoen euro voor investeringen in het gebouw langs de Churchillkaai te Oostende.

Het Fonds Onroerende Goederen kent bij begrotingsaanpassing 2019 voor bouwprojecten die niet gefinancierd worden met middelen afkomstig uit het Klimaatfonds een daling van de beleidskredieten ten bedrage van 5,7 miljoen euro en van de betaalkredieten ten bedrage van 4,5 miljoen euro. Voor begrotingsopmaak 2020 wordt voor bouwprojecten, die eveneens niet gefinancierd worden met middelen afkomstig uit het Klimaatfonds, in een toename van de beleidskredieten voorzien van 12,4 miljoen euro. Aan uitgavenzijde is in 2020 sprake van een toename met 4 miljoen euro.

In het kader van de nieuwe beleidsmaatregelen nemen de beleidsuitgaven van het Vlaamse Randfonds met 20 miljoen euro toe. Aan uitgavenzijde is sprake van een toename gelijk aan 4 miljoen euro. Punctuele besparingen leiden tot een afname van kredieten van het Brusselfonds met 2,5 miljoen euro.

In het sectoraal akkoord 2017-2019 werd een engagement ingeschreven om het saldo van 1,1% van de loonmassa aan te wenden voor sectorale akkoorden in de volgende regeerperiode. Na de opstap van 6 miljoen euro in 2019, wordt in 2020 bijkomend 13,9 miljoen euro provisioneel krediet ingeschreven bij het Agentschap Overheidspersoneel voor de verdere uitvoering.

In kader van de nieuwe beleidsmaatregelen stijgen de kredieten voor lokale financiering in 2020 met 130,8 miljoen euro ten gevolge van de financiering van de lokale besturen ter waarde van 50%. Daarnaast stijgen de kredieten met 31,2 miljoen euro ter ondersteuning van de lokale besturen in functie van de open ruimte. Omwille van het terugdraaien van een eenmalige beleidsimpuls ter investering in het dienstencentrum dalen de kredieten van de DAB Overheidspersoneel in 2020 met 1 miljoen euro.

Binnen het Agentschap Binnenlands Bestuur stijgen de uitgaven met 2 miljoen euro ten gevolge van een nieuwe beleidsmaatregel inzake de oprichting van een informatiedienst voor lokale geloofsgemeenschappen.

Het decretaal voorziene groeipad van 3,5% voor het Gemeentefonds en het Stedenfonds blijft in 2020 behouden. Hierdoor nemen de beleidskredieten van het Gemeentefonds toe met 93,6 miljoen euro en de betaalkredieten met 93,5 miljoen euro. Het Stedenfonds kent een aanvullende toelage voor centrumsteden ten bedrage van 5,5 miljoen euro voor zowel beleids- als betaalkredieten. De indexering van de subsidie aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie met 3,5% wordt conform de afspraken toegepast. Als nieuwe beleidsmaatregel wordt het kader van de grootstedelijke problematiek van de categorie Brussel/Halle/Dilbeek uitgebreid met Ninove en worden er extra middelen voor Denderleeuw, Geraardsbergen en Zottegem omwille van hun knooppuntfunctie mobiliteit in de regio voorzien. Hierdoor nemen de uitgaven van het investeringsfonds voor lokale besturen met 4 miljoen euro toe.

Bij begrotingsaanpassing 2019 stijgen de betaalkredieten van het investeringsfonds voor lokale besturen met 9,4 miljoen euro omwille van een bijstelling van de behoefte naar actuele realisatie- en uitvoeringscijfers. De eenmalige investeringsoproep voor sociale infrastructuur stedenbeleid 2019 wordt in 2020 teruggedraaid waardoor de beleids- en betaalkredieten dalen met 6 miljoen euro. Aan uitgavenzijde nemen de kredieten van het investeringsfonds in 2020 voor lokale besturen toe met 4,7 miljoen euro op basis van de betaalkalender van het grootstedenbeleid.

Het Agentschap Integratie en Inburgering kent bij begrotingsaanpassing 2019 een toename van de eenmalige middelen van 3,2 miljoen euro ten opzichte van begrotingsopmaak 2019. Bij begrotingsopmaak 2020 stijgen de kredieten met 4 miljoen euro omwille van de financiering van de verplichte inburgeringstrajecten voor nieuwkomers in Brussel-Hoofdstad. De herstructurering van de entiteit brengt een eenmalige daling van 3 miljoen euro aan beleids- en betaalkredieten teweeg. De 3,5 miljoen euro aan eenmalige asielkredieten 2019 worden bij begrotingsopmaak 2020 teruggenomen, om voor 2020 7,2 miljoen euro aan eenmalige kredieten inzake asielmiddelen in te schijven. In het kader van de generieke besparing van 6% op subsidies zouden de beleids- en betaalkredieten van het Agentschap afnemen met 2,8 miljoen euro, maar er werd beslist deze besparing te verminderen met 1 miljoen euro. Tenslotte wordt aan uitgavenzijde nieuw beleid ingeschreven ten bedrage van 2 miljoen euro ten voordele van de werking en optimalisatie van het agentschap.

Als nieuwe beleidsmaatregel wordt in 2020 2 miljoen euro aan uitgaven ingeschreven om de sociale cohesie te versterken en het samenleven te bevorderen.

In het kader van de nieuwe beleidsmaatregelen wordt een nieuw Vlaamse Randfonds in het leven geroepen. Dit fonds beschikt over een budget van 20 miljoen euro beleidsmiddelen. Er wordt voorzien in een gelijkmatige besteding van 4 miljoen euro per jaar de komende vijf jaar. Punctuele besparingen leiden tot een afname van kredieten van het Brusselfonds met 2,5 miljoen euro.

Binnen het beleidsdomein Kanselarij en Bestuur bedragen de generieke besparingen op subsidies (6%) in totaal 10,7 miljoen euro.

4.4.12 Omgeving

De ESR-aanrekenbare ontvangsten van het Energiefonds worden voor 2019 geraamd op 134,7 miljoen euro, een stijging met 5,4 miljoen t.o.v. de begrotingsopmaak. Dit voornamelijk (5,2 miljoen) als gevolg van een eenmalige dubbele ontvangst in het kader van de supercapregeling, gekoppeld aan de opstart van de regeling in 2019 aangaande de korting in 2019 (verlate goedkeuring door de Europese Commissie van de regeling). Vanaf 2020 liggen de ontvangsten dan weer 6,6 miljoen lager dan bij de begrotingsopmaak 2019. In 2020 vallen immers de laatste afrekeningen onder de oude energieheffing weg.

Het Energiefonds wordt hoofdzakelijk gefinancierd door de energieheffing. Na verrekening van de andere verplichtingen op de energieheffing (groene warmte, kleine en middelgrote windturbines, batterijtechnologie, micro-WKK, VREG-dotatie en een aantal eenmalige dossiers) kan een saldo worden ingezet voor vergoedingen aan de netbeheerders in het kader van hun openbardienstverplichtingen (afbouw historisch certificatenoverschot en tempering energiefactuur). De stijging van de ESR-ontvangsten in 2019 wordt omgezet in eenzelfde stijging van de beleidskredieten van het Energiefonds, met 5,4 miljoen t.o.v. de begrotingsopmaak 2019, terwijl de daling in 2020 wordt omgezet in een daling met 6,6 miljoen euro. Als gevolg van het afschaffen van de premie voor zero-emissievoertuigen wordt een besparing van 5 miljoen euro voorzien.

De ontvangsten van het Klimaatfonds, dat wordt gespijsd met middelen uit de Belgische veiling van emissierechten, stijgen met 7,1 miljoen euro in 2019 en dalen met 12,4 miljoen euro in 2020. De volledige ESR-aanrekenbare ontvangsten voor 2019 (uit veilingen t.e.m. april 2019) zijn reeds gekend, voor de nog te realiseren ontvangsten m.b.t. 2020 wordt uitgegaan van een gemiddelde CO₂-prijs op de ETS-markt van 25,25 euro per ton.

De aanwending van deze middelen zit verspreid overheen de verschillende betrokken beleidsdomeinen, maar wordt gefinancierd vanuit het Klimaatfonds. De beleidskredieten m.b.t. door de vorige Vlaamse Regering besliste klimaatmaatregelen excl. ICL (zie verder) stijgen met 25,6 miljoen euro in 2019 en dalen met 154,4 miljoen euro in 2020 (tot 51,6 miljoen). Gelet op de aanhoudende hoge CO₂-prijs, wordt in 2020 bijkomend 31,7 mio extra beleidskredieten voorzien.

De uitgaven voor Indirect Carbon Leakage, dat wordt uitbetaald door het Hermesfonds en het jaar erop vergoed door het Klimaatfonds, stijgen met 1,4 miljoen euro in 2019 en met 58,2 miljoen in 2020.

De ontvangsten van het Minafonds dalen met 4,8 miljoen euro. Dit voornamelijk als gevolg van een lager geraamde inkomst uit heffingen op waterverontreiniging.

De betoelaging van de drinkwatermaatschappijen vanuit het Minafonds neemt in 2019 en 2020 met resp. 1,9 en 9,8 miljoen euro af als gevolg van lagere facturaties voor

investeringskosten (opleveringen) en werkingskosten en lagere kosten in het kader van het contract met het BMWB, die weliswaar deels worden gecompenseerd door een daling van de bovengemeentelijke bijdrage en vergoeding. De sterke daling in 2020 is bovendien het gevolg van een eenmalige negatieve afrekening voor 2018 van 9,7 miljoen euro.

Voor 2020 werd bij de formatie 15 miljoen euro uitgetrokken voor signaalgebieden, 5 miljoen voor de creatie van bijkomend bos en 1,5 miljoen in het kader van asbestafbouw.

Binnen Onroerend Erfgoed vindt er voor zowel begrotingsaanpassing 2019 als begrotingsopmaak 2020 één grote wijziging plaats ten opzichte van begrotingsopmaak 2019. Zo nemen de betaaluitgaven voor de ondersteuning van een kwaliteitsvol onroerend erfgoedbeheer bij begrotingsaanpassing 2019 af met 7,6 miljoen euro in functie van de desbetreffende betaalkalender, welke evolueert op basis van zowel in 2019 als in het verleden vastgelegde meerjarige verbintenissen. Op hetzelfde begrotingsartikel, namelijk dat ter ondersteuning van een kwaliteitsvol onroerend erfgoedbeheer, dalen bij begrotingsopmaak 2020 de beleidskredieten met 10 miljoen euro in vergelijking met begrotingsopmaak 2019. Deze kredieten waren namelijk bij begrotingsopmaak 2019 eenmalig toegewezen als bijkomende investeringsimpuls en worden voor begrotingsjaar 2020 dan ook teruggedraaid. Naar aanleiding van het regeerakkoord is er bij Onroerend Erfgoed een totale impact van 0,5 miljoen euro ten gevolge van de generieke besparing van 6% op subsidies.

De volumes voor sociale huurwoningen (VMSW) en bijzondere sociale leningen (VMSW en VWF) nemen bij de begrotingsopmaak 2020 toe met 10,3 miljoen euro resp. 11,5 miljoen euro. In uitvoering van het Vlaamse regeerakkoord worden de volumes 2019 geïndexeerd met de ABEX-evolutie. Bij begrotingsopmaak wordt de ABEX-evolutie van november 2018 – februari 2019 (1,24%) genomen. Bij begrotingscontrole wordt de ABEX-evolutie definitief vastgelegd op basis van de ABEX-evolutie van november 2018 – november 2019. Laatstgenoemde wordt verdeeld over de VMSW (453,1 miljoen euro) en het VWF (490,9 miljoen euro).

De budgettaire noden inzake de instroom aan erkende vluchtelingen nemen bij de begrotingsaanpassing 2019 en begrotingsopmaak 2020 respectievelijk toe met 1,7 miljoen euro en 3,4 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019.

Om de lokale besturen te ondersteunen bij de herhuisvesting van gezinnen na een ongeschikten- of onbewoonbaarverklaring of een uithuiszetting, wordt bij de begrotingsopmaak 2020 4 miljoen euro uitgetrokken ter cofinanciering van een uitbreiding van het aanbod aan noodwoningen.

Ten gevolge van de uitbreiding van de Vlaamse consolidatieperimeter en de gunstigere rentetarieven waaraan de Vlaamse Overheid kan lenen, worden de VMSW en het VWF sinds 2015 rechtstreeks gefinancierd vanuit de Vlaamse kas. Van deze reële rentewinsten wordt bij de begrotingsopmaak 2020 4 miljoen euro ingeschreven op de provisie binnen het Agentschap Wonen-Vlaanderen.

In 2020 wordt bij de VMSW 10,5 miljoen euro aan bijkomende beleidskredieten voor infrastructuursubsidies voor de ontsluiting van zowel sociale huurwoningen als koopwoningen in gemengde projecten (SSI) voorzien. Dit is het resultaat van enerzijds een daling in het SSI-groeipad met 8,4 miljoen euro en anderzijds een verhoging van 18,9 miljoen euro om SSI aan te passen aan de verhoogde machtiging huursector (FS3) in uitvoering van het Vlaamse regeerakkoord.

Nog bij de VMSW nemen de FS3-tussenkomsten toe met 16,9 miljoen euro als gevolg van het toegenomen leningsvolume bij de sociale huisvestingsmaatschappijen. Deze rente-uitgaven worden deels gecompenseerd door extra rente-ontvangsten ten bedrage van 6 miljoen euro.

Ten slotte wordt bij de begrotingsopmaak 2020 20 miljoen euro aan beleidskrediet bij de VMSW voorzien voor de uitvoering van het Vlaamse klimaatplan. De totale betaalimpact van het Vlaams Klimaatplan bij de VMSW wordt ingeschat op 27,6 miljoen euro.

Naar aanleiding van de verdere realisatie van projecten gefinancierd vanuit het Fonds voor de Financiering van het Urgentieplan voor de Sociale Huisvesting worden de kredieten neerwaarts bijgesteld met 0,4 miljoen euro.

Binnen het beleidsveld Dierenwelzijn wordt bij de begrotingsopmaak 2020 recurrent 2 miljoen voorzien voor de ondersteuning van asielen.

4.4.13 Hogere Entiteiten

Verdere toelichting is terug te vinden in hoofdstuk 6 (ESR-correcties).

4.5 Sensitiviteit van de uitgaven voor inflatie

De inflatie beïnvloedt de uitgaven enerzijds via het moment van overschrijding van de spilindex door de evolutie van de afgevlakte gezondheidsindex, en anderzijds via de evolutie van de gezondheidsindex (GZI). Een overschrijding van de spilindex beïnvloedt de grote meerderheid van de loonkredieten, die 2 maand na overschrijding van de spilindex met 2% worden verhoogd via herverdeling vanuit de indexprovisie. De GZI wordt gebruikt om de indexering van de werkingskredieten en een beperkt deel van de loonkredieten (dewelke niet het systeem van de indexprovisie volgen) te bepalen. Deze laatste worden bij een begrotingsronde toegekend in functie van de op dat moment geraamde evolutie van de GZI.

We kunnen daarom enerzijds nagaan wat het effect is van een afwijking van de overschrijding van de spilindex met één maand en anderzijds een verhoging of verlaging van de GZI met 10 basispunten.

Op basis van de inflatievooruitzichten van het planbureau van oktober wordt er uitgegaan van een overschrijding van de spilindex in januari 2020. Indien de spilindex één maand vroeger of later zou worden overschreden, zullen de uitgaven op de indexprovisie in 2019 ongewijzigd blijven, resp. dalen met 11.257 duizend euro, terwijl deze maand verschuiving op de indexprovisie 2020 een stijging van de uitgaven met 37.328 duizend euro resp. een daling met 37.002 duizend euro betekent.

Tabel 4-11: Effect verschil overschrijding spilindex met 1 maand (in duizend euro)

	indexprovisie 2019	Indexprovisie 2020	Delta indexprovisie 2019 t.o.v. januari	Delta indexprovisie 2020 t.o.v. januari
Overschrijding spilindex december 2019	21.448	448.775	0	37.328
<i>Overschrijding spilindex januari 2020</i>	<i>21.448</i>	<i>411.447</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Overschrijding spilindex februari 2020	10.191	374.444	-11.257	-37.002

Het effect van 1 maand eerder of later is niet altijd gelijk, enerzijds omdat de lonen bij een overschrijding van de spilindex na oktober pas in het volgende jaar stijgen en anderzijds omdat sommige maanden zwaarder doorwegen als de desbetreffende maand de referentiemaand is voor berekening van vakantiegeld of eindejaarspremie.

Bij deze begrotingsopmaak 2020 wordt uitgegaan van een GZI van 1,5%. In onderstaande tabel wordt het effect weergegeven van een hogere of lagere raming van de GZI met 10 basispunten in 2020. De lage gevoeligheid van de werkingskredieten aan een wijziging van de GZI is het gevolg van de beslissing van de Vlaamse Regering om, op enkele uitzonderingen na, de werkingskredieten niet te indexeren.

Tabel 4-12: Effect wijziging GZI met 10 basispunten (in duizend euro)

Loonkredieten	2.583
Werkingskredieten	584

5 ESR-CORRECTIES

Om tot een vorderingensaldo te komen dat conform met de ESR 2010 verordening is, moeten er een aantal correcties op het vorderingensaldo van de Vlaamse Gemeenschap worden uitgevoerd.

Tabel 5-1: Overzicht ESR-correcties BA 2019 (in duizend euro)

	artikel van aanrekening	uitgave binnen artikel ministerie of rechtspersoon (a)	ESR-aanrekenbare uitgaven (b)	ESR-correctie BA 2019 (a)-(b)
Correctie FWO	FWO code 41.50	26.664	13.370	13.295
Correctie Vlaams Parlement en parlementaire inst.	VP0-1VDA2BY-IS	95.063	102.637	-7.574
Correcties op basis van rapport Rekenhof	n.v.t.	0	34.073	-34.073
BTW op opgeleverde scholen DBFM Scholen van Morgen	werkingsmiddelen onderwijs	0	3.341	-3.341
Herclassificatie alternatieve financiering VIPA	GBK-AGFD2SA-WT	164.184	66.421	97.763
Ziekenhuisinfrastructuur A1/A3	GBK-AGFD2SA-WT	359.516	96.612	262.904
Viapass	CE0-1CDX2DD-WT	88.335	86.868	1.467
Sluis Terneuzen	MB0-1MIH2VB-WT	59.500	97.537	-38.037
Rubenskasteel	DF0-1DGE2IH-PA	0	3.500	-3.500

Tabel 5-2: Overzicht ESR-correcties BO 2020 (in duizend euro)

	artikel van aanrekening	uitgave binnen artikel ministerie of rechtspersoon (a)	ESR-aanrekenbare uitgaven (b)	ESR-correctie BA 2019 (a)-(b)
Correctie FWO	FWO code 41.50	26.544	5.295	21.249
Correctie Vlaams Parlement en parlementaire inst.	VP0-1VDA2BY-IS	96.563	94.662	1.901
Correcties op basis van rapport Rekenhof	n.v.t.	0	13.200	-13.200
BTW op opgeleverde scholen DBFM Scholen van Morgen	werkingsmiddelen onderwijs	0	608	-608
Herclassificatie alternatieve financiering VIPA	GBK-AGFD2SA-WT	0	0	0
Ziekenhuisinfrastructuur A1/A3	GBK-AGFD2SA-WT	0	0	0
Viapass	CE0-1CDX2DD-WT	89.925	88.458	1.467
Sluis Terneuzen	MB0-1MIH2VB-WT	59.500	86.262	-26.762

In het kader van de saldering van projecten m.b.t. toekenningsjaren t.e.m. 2015 wordt bij het FWO een ESR-correctie doorgevoerd. Voor die toekenningsjaren volgt de uitbetaling door het FWO aan universiteiten en hogescholen een ander patroon dan de uitgaven door deze laatsten, gezien de saldering pas plaatsvindt na afsluiting van het project. Zo voorziet het FWO voor 2019 26,7 miljoen euro voor saldering van 'oude' toekenningsjaren terwijl de universiteiten en hogescholen verwachten om 13,4 miljoen euro uit te geven voor die oude FWO projecten. Derhalve voorzien we een positieve ESR-correctie van 13,3 miljoen euro wat ongewijzigd is ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019. Voor 2020 voorziet het FWO 26,6 miljoen euro voor saldering van 'oude' toekenningsjaren en de universiteiten en hogescholen verwachten om 5,3 miljoen euro uit te geven voor hun FWO projecten. Hieruit volgt een positieve ESR-correctie van 21,3 miljoen euro wat 8 miljoen euro meer is ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019.

De instellingen van het Vlaams Parlement (Vlaams Parlement, Vlaamse ombudsdienst, Kinderrechtencommissariaat en het Vlaams Vredesinstituut) moeten geen begroting voorleggen aan de Vlaamse Regering tijdens de begrotingsronde. Ze worden wel geconsolideerd, waardoor de budgettaire impact integraal wordt meegenomen voor de berekening van het vorderingensaldo. Voor het Vlaams Parlement en de paraparlementaire instellingen wordt bij de begrotingsaanpassing 2019 een negatieve ESR-correctie van 7,6 miljoen euro meegenomen (een bijkomende ESR-impact van 5 duizend euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019 ingevolge een saldo intering bij het Vlaams Kinderrechtencommissariaat). De ESR-correctie stemt overeen met de opname uit het reservefonds die hoofdzakelijk bestemd is voor uittredingsvergoedingen voor parlementsleden die niet opnieuw verkozen zijn en opzegvergoedingen voor het politiek personeel dat naar aanleiding van de verkiezingen wordt opgezegd. Voor 2020 wordt de ESR-correctie positief voor 1,9 miljoen euro (verbetering van 9,5 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019) door het wegvallen van bovenvermelde opnames uit het reservefonds naar aanleiding van de verkiezingen 2019.

In haar rekeningenrapport 2017 heeft het Rekenhof een aantal opmerkingen gemaakt over enerzijds de jaarafgrenzing of de aanrekening van de uitgaven op het correcte uitvoeringsjaar en anderzijds de aanrekening van de stortingen aan de organismen voor de financiering van de tweede pensioenpijler. In functie hiervan worden de reeds in 2017 gestorte bijdragen resp. in 2018 te storten bijdrage in de pensioenfondsen van de VRT, De Lijn en resp. het Vlaamse pensioenfonds via een negatieve ESR-correctie van 22 miljoen euro toegewezen aan het jaar 2019. Voor de jaarafgrenzing van de inkomensoverdrachten wordt de impact van de correcte ESR-aanrekening geschat op 12 miljoen euro in 2019 en wordt hiervoor bij de begrotingsaanpassing 2019 een (negatieve) ESR-correctie ingeschreven. Voor het begrotingsjaar 2020 worden de reeds in 2017 gestorte bijdragen in de pensioenfondsen van de VRT en De Lijn via een negatieve ESR-correctie van 13,2 miljoen euro toegewezen aan het jaar 2020. Door de correcte aanrekening van inkomensoverdrachten vanaf het jaar 2020 valt de in 2019 ingeschreven ESR-correctie van 12 miljoen euro weg.

Voor de DBFM Scholen van Morgen blijft, gelet op het feit dat de scholen(groepen) niet geconsolideerd worden, een ESR-correctie voor de door de scholen verschuldigde BTW bij oplevering noodzakelijk. De verschuldigde BTW voor 2019 en 2020 wordt geraamd op 3,3 miljoen euro resp. 0,6 miljoen euro.

Inzake de alternatieve investeringssubsidies bij VIPA wordt er in 2019 voor 164,2 miljoen euro aan gebruikstoelagen uitbetaald. Dat bedrag is opgebouwd uit een ESR-neutraal kapitaal- (97,8 miljoen euro) en een ESR-aanrekenbaar interestgedeelte (66,4 miljoen euro). Er wordt derhalve een positieve ESR-correctie ingeschreven voor het kapitaaldeel (stijging van 1,2 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019).

Met betrekking tot de (resterende) A1/A3 ziekenhuisfinanciering wordt bij de begrotingsaanpassing 2019 een kasraming voorzien ten belope van 359,5 miljoen euro. Vervolgens werd er hierop een positieve ESR-correctie toegepast ten belope van 262,9 miljoen euro om tot de uiteindelijke ESR-impact te komen ten belope van 96,6 miljoen euro. Die ESR-impact omvat de intrestlasten (108,6 miljoen euro), het deel toestelfinanciering dat nog via het luik A3 van het BFM transiteert (3,4 miljoen euro) en eenmalige correcties C2 (-15,4 miljoen euro).

Vanaf de begrotingsopmaak 2020 wordt in de begroting van het VIPA een onderscheid gemaakt tussen ESR-aanrekenbare uitgaven (rentesubsidies, ESR-3) en niet ESR-aanrekenbare uitgaven (aflossing schuld, ESR-9). De ESR-correcties alternatieve financiering en A1/A3 komen hiermee te vervallen.

Het VIAPASS-project wordt ESR-matig als een dienstencontract beschouwd met uitzondering van de vaste portieken en de *On Board Units* die als overheidsactief (met impact op het vorderingensaldo) werden geherklasseerd. Na de bouwfase in 2014 -2016 mag de aflossing van de kapitaalcomponent van deze geherklasseerde infrastructuur in mindering gebracht worden van de toelage aan VIAPASS. Voor 2019 en 2020 betekent dit opnieuw een positieve ESR correctie van 1,5 miljoen euro.

Op basis van de geactualiseerde budgettabellen voor de Vlaams Nederlandse Scheldecommissie wordt in 2019 een Vlaamse bijdrage in de uitgaven voor de Sluis Terneuzen voorzien van 100,6 miljoen euro. Dit betekent een ESR-correctie van 38 miljoen euro ten opzicht van de kasuitgaven van 62,6 miljoen euro (59,5 miljoen euro FFEU middelen + 3,1 miljoen euro OBOI-toeslag) en dus 58,9 miljoen beter dan voorzien bij de begrotingsopmaak 2019. Voor 2020 verwacht men een netto Vlaamse bijdrage van 86,3 miljoen euro of een ESR-correctie van 26,8 miljoen euro ten opzichte van de kasmatig voorziene FFEU middelen 2020 van 59,5 miljoen euro.

Toerisme Vlaanderen heeft in 2019 100% van de aandelen aangekocht van de NV Bemtex, een patrimoniumvennootschap met als belangrijkste actief het Rubenskasteel. De aandelentransactie die als ESR-8 uitgaven wordt geregistreerd zal echter worden geherklasseerd als een aankoop van vast actief met een ESR-impact van 3,5 miljoen euro waardoor een ESR-correctie noodzakelijk is.

6 HET VORDERINGENSALDO

6.1 Vorderingsaldo

Tabel 6-1 toont de berekening van het vorderingensaldo voor de Vlaamse overheid. De ESR-ontvangsten resp. ESR-uitgaven van de ministeries en de te consolideren instellingen worden gegroepeerd teneinde één globaal vorderingensaldo te berekenen.

Tabel 6-1: Samenvattende tabel vorderingensaldo (in duizend euro)

	BO 2019	BA 2019	BO 2020	BA-BO	BO-BO
Geconsolideerde ESR ontvangsten (1)	45.255.798	45.130.453	45.684.792	-125.345	428.994
Geconsolideerde ESR uitgaven (2)	46.133.767	46.490.131	47.508.331	356.364	1.374.564
Geconsolideerd ESR-saldo (3=1-2)	-877.969	-1.359.678	-1.823.539	-481.709	-945.570
Onderbenutting (4)	958.268	1.152.025	1.216.484	193.757	258.216
Geconsolideerd ESR-saldo na onderbenutting (5=3+4)	-365.057	-207.653	-607.055	157.404	-241.998
ESR-correcties (6)	232.162	288.905	-15.953	56.743	-248.115
Gecorrigeerd vorderingensaldo (7=5+6)	-132.895	81.252	-623.008	214.147	-490.113
Buiten begrotingsdoelstelling (8)	134.813	72.915	191.897	-61.898	57.084
Saldo na correcties aftoetsing begrotingsdoelstelling (9=7+8)	1.918	154.167	-431.111	152.249	-433.029
Begrotingsdoelstelling	0	0	0	0	0
Verschil met begrotingsdoelstelling	1.918	154.167	-431.111	152.249	-433.029

Het vorderingensaldo van de Vlaamse overheid, na verrekening van de verwachte onderbenutting en toevoeging van de ESR-correcties, bedraagt 81,3 miljoen euro voor 2019 en -623,0 miljoen euro voor 2020.

In de aftoetsing van dit vorderingensaldo aan de begrotingsdoelstelling wordt enkel nog gecorrigeerd voor de bouwkosten van de Oosterweelverbinding. Voor meer toelichting over de reden voor deze correctie, verwijzen we naar de algemene toelichting van de voorgaande begrotingsronde(s).

Het saldo na correcties afgetoetst aan de begrotingsdoelstelling wijzigt van 1,9 miljoen euro bij begrotingsopmaak naar 154,2 miljoen euro bij begrotingsaanpassing en -431,1 miljoen euro bij begrotingsopmaak.

6.2 ESR-ontvangsten

Tabel 6-2: Van ontvangstenkredieten naar geconsolideerde ESR-ontvangsten (in duizend euro)

	BO 2019	BA 2019	BO 2020	BO-BO	BO-BA
Ontvangsten algemene begroting (1)	41.664.676	41.496.372	41.953.549	288.873	457.177
Leningen (2)	106	122	3	-103	-119
Deelnemingen en kredietverleningen (3)	232.524	247.869	297.073	64.549	49.204
Toelagen van instellingen (4)	82.264	108.941	12.799	-69.465	-96.142
Optimalisering inning/controle gewestbelastingen (5)			10.000		
ESR ontvangsten algemene begroting (6= 1-2-3-4-5)	41.349.782	41.139.440	41.653.674	303.892	514.234
Ontvangsten Instellingen (7)	31.445.634	31.857.538	32.394.967	949.333	537.429
Leningen (8)	3.129.906	2.889.778	3.127.463	-2.443	237.685
Deelnemingen en kredietverleningen (9)	1.319.045	1.518.060	1.339.885	20.840	-178.175
Toelagen van Vlaamse ministeries en instellingen (10)	19.895.604	20.169.796	20.411.950	516.346	242.154
Interne verrichtingen (11)	3.195.063	3.288.891	3.484.551	289.488	195.660
Emissierechten (12)					
ESR ontvangsten instellingen (13=7-8-9-10-11-12)	3.906.016	3.991.013	4.031.118	125.102	40.105
Geconsolideerde ESR ontvangsten (14=6+13)	45.255.798	45.130.453	45.684.792	428.994	554.339

Tabel 6-2 toont de ESR-ontvangsten van de Vlaamse overheid als de som van de ESR-ontvangsten van de Vlaamse ministeries (excl. DAB's) (6) en deze van de te consolideren instellingen (13). Deze bedragen bij begrotingsaanpassing 45,1 miljard euro en bij begrotingsopmaak 45,7 miljard euro.

De ontvangsten van de ministeries (excl. DAB's) zijn de totale ontvangsten (1) uit de algemene middelenbegroting. Om tot de ESR-ontvangsten van de Vlaamse ministeries (excl. DAB's) (6) te komen, worden hierop een aantal correcties aangebracht. Vooreerst worden ontvangsten in het kader van kredietverleningen en deelnemingen (ESR-code 8) (3) geneutraliseerd. Hetzelfde gebeurt met opname van leningen (ESR-code 9) (2).

Het berekenen van een vorderingensaldo op geconsolideerde basis impliceert dat de financiële stromen komende van de entiteiten die tot de overheidsperimeter behoren geneutraliseerd moeten worden. Vandaar dat de ontvangsten worden verminderd met de toelagen afkomstig van de te consolideren instellingen (4).

Om tot de ESR-ontvangsten van de instellingen te komen wordt, naast de hierboven beschreven correcties voor deelnemingen en kredietverleningen (ESR-code 8) (9) en overheidsschuld (ESR-code 9) (8) en het neutraliseren van de financiële stromen van de ministeries en de te consolideren instellingen (10), het overgedragen saldo van een vorig begrotingsjaar en de opnames uit het reservefonds niet meegerekend (interne verrichtingen) (11).

6.3 ESR-uitgaven

Tabel 6-3: Van uitgavenkredieten naar geconsolideerde ESR-uitgaven (in duizend euro)

	BO 2019	BA 2019	BO 2020	BO-BO	BO-BA
Uitgaven algemene begroting (1)	45.427.895	45.016.909	46.608.214	1.180.319	1.591.305
Deelnemingen en kredietverleningen (2)	2.326.006	1.718.574	2.187.544	-138.462	468.970
Toelagen aan instellingen (3)	18.653.469	18.949.479	19.078.966	425.497	129.487
Aflossingen schuld (4)	10.175	8.115	8.243	-1.932	128
Provisie in het kader van de begrotingsmonitoring (5)	100.000	200.000	100.000	0	-100.000
Overflow (6)	582.289	616.634	936.139	353.850	319.505
ESR uitgaven algemene begroting (7= 1-2-3-4-5-6)	23.755.956	23.524.107	24.297.322	541.366	773.215
Uitgaven Instellingen (8)	31.445.634	31.857.538	32.394.967	949.333	537.429
Aflossingen (9)	1.710.005	1.878.202	2.270.704	560.699	392.502
Deelnemingen en kredietverleningen (10)	2.560.241	2.514.960	2.517.814	-42.427	2.854
Toelagen aan Vlaamse ministeries en instellingen (11)	1.324.655	1.346.904	1.347.920	23.265	1.016
Interne verrichtingen (12)	3.027.566	3.135.848	2.922.544	-105.022	-213.304
Overflow (13)		15.600	124.976	124.976	109.376
ESR uitgaven Instellingen (14= 8-9-10-11-12-13)	22.823.167	22.966.024	23.211.009	387.842	244.985
Geconsolideerde ESR uitgaven (15=7+14)	46.579.123	46.490.131	47.508.331	929.208	1.018.200

Tabel 6-3 toont de ESR-uitgaven van de Vlaamse overheid (14) als de som van de ESR-uitgaven van de Vlaamse ministeries (excl. DAB's) (7) en deze van de te consolideren instellingen (14). De geconsolideerde ESR-uitgaven bedragen in totaal 46,5 miljard euro bij begrotingsaanpassing en 47,5 miljard euro bij begrotingsopmaak.

Voor de uitgaven van de ministeries (excl. DAB's) worden de totale vereffeningskredieten genomen uit de administratieve uitgaventabel. Deze bedragen bij begrotingsaanpassing 45 miljard euro en bij begrotingsopmaak 46,6 miljard euro.

Om de overgang naar de ESR-uitgaven te maken worden dezelfde correcties toegepast als aan ontvangstenzijde: deelnemingen en kredietverleningen (ESR-code 8) (2), schuldaflissing (ESR-code 9) (4) en de financiële stromen aan de te consolideren Vlaamse instellingen (3) worden geneutraliseerd.

Tevens wordt de provisie in het kader van de begrotingsmonitoring (5) ten belope van respectievelijk 200 en 100 miljoen euro niet meegerekend bij de berekening van het vorderingensaldo. Deze provisie biedt een technische oplossing voor budgettaire uitdagingen die naar aanleiding van de begrotingsmonitoring aan het licht komen. Gelet op het feit dat deze provisie enkel kan ingezet worden als de begrotingsmonitoring het toelaat, heeft deze geen impact op het ESR-vorderingensaldo en kan deze geneutraliseerd worden. De provisie in het kader van de begrotingsmonitoring blijft ongewijzigd ten opzichte van de begrotingsopmaak.

Om de primaire ESR-uitgaven van de instellingen (14) te berekenen, worden – met uitzondering van de correctie voor de provisie in het kader van de begrotingsmonitoring – gelijkaardige correcties toegepast als bij de ministeries en worden tevens het over te dragen saldo naar een volgend begrotingsjaar en de toevoegingen aan het reservefonds niet meegerekend (interne verrichtingen) (12).

6.4 Onderbenutting

De Vlaamse regering heeft vastgesteld dat de voorbije 3 uitvoeringsjaren de effectief gerealiseerde onderbenutting meer bedroeg dan de bij de begrotingsaanpassing geraamde onderbenutting (in functie van de begrotingsuitvoering in de voorafgaande 2 uitvoeringsjaren).

Vertrekkend van die vaststelling heeft men de onderbenutting – naast de normale bijstelling door de organische groei van de betaalkredieten – forfaitair bijgesteld, waardoor de onderbenutting bij BA 2019 met 193,8 miljoen euro en bij BO 2020 met 258,2 miljoen euro stijgt ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019.

6.5 ESR-correcties en correcties voor de aftoetsing van de evenwichtsdoelstelling

Voor de ESR-correcties verwijzen we naar hoofdstuk 5 van de Algemene toelichting. Voor de correcties voor de aftoetsing van de evenwichtsdoelstelling wordt enkel nog een correctie toegepast voor de bouwkosten van de Oosterweelverbinding.

6.6 Tabel Vorderingsaldo

Het vorderingensaldo van de Vlaamse overheid bedraagt 81,3 miljoen euro bij de begrotingsaanpassing 2019 en -623 miljoen euro bij begrotingsopmaak 2020.

In het kader van de aftoetsing aan de evenwichtsdoelstelling bedraagt het begrotingsresultaat bij begrotingsaanpassing 154,2 miljoen euro en bij begrotingsopmaak -431,1 miljoen euro.

Tabel 6-4: Vorderingsaldo

	BO 2019	BA 2019	BO 2020	BO-BO	BO-BA
Ontvangsten algemene begroting	41.664.676	41.496.372	41.953.549	288.873	457.177
Leningen	106	122	3	-103	-119
Deelnemingen en kredietverleningen	232.524	247.869	297.073	64.549	49.204
Toelagen van instellingen	82.264	108.941	12.799	-69.465	-96.142
Optimalisering inning/controle gewestbelastingen			10.000		
ESR ontvangsten algemene begroting (1)	41.349.782	41.139.440	41.653.674	303.892	514.234
Ontvangsten Instellingen	31.445.634	31.857.538	32.394.967	949.333	537.429
Leningen	3.129.906	2.889.778	3.127.463	-2.443	237.685
Deelnemingen en kredietverleningen	1.319.045	1.518.060	1.339.885	20.840	-178.175
Toelagen van Vlaamse ministeries en instellingen	19.895.604	20.169.796	20.411.950	516.346	242.154
Interne verrichtingen	3.195.063	3.288.891	3.484.551	289.488	195.660
ESR ontvangsten instellingen (2)	3.906.016	3.991.013	4.031.118	125.102	40.105
Geconsolideerde ESR ontvangsten (3=1+2)	45.255.798	45.130.453	45.684.792	428.994	554.339
Uitgaven algemene begroting	45.427.895	45.016.909	46.608.214	1.180.319	1.591.305
Deelnemingen en kredietverleningen	2.326.006	1.718.574	2.187.544	-138.462	468.970
Toelagen aan instellingen	18.653.469	18.949.479	19.078.966	425.497	129.487
Aflossingen schuld	10.175	8.115	8.243	-1.932	128

	BO 2019	BA 2019	BO 2020	BO-BO	BO-BA
Provisie in het kader van de begrotingsmonitoring	100.000	200.000	100.000	0	-100.000
Overflow	582.289	616.634	936.139	353.850	319.505
Rente-uitgaven	119.476	101.488	118.592	-884	17.104
Primaire ESR uitgaven algemene begroting (4)	23.636.480	23.422.619	24.178.730	542.250	756.111
Uitgaven Instellingen	31.445.634	31.857.538	32.394.967	949.333	537.429
Aflossingen	1.710.005	1.878.202	2.270.704	560.699	392.502
Deelnemingen en kredietverleningen	2.560.241	2.514.960	2.517.814	-42.427	2.854
Toelagen aan Vlaamse ministeries en instellingen	1.324.655	1.346.904	1.347.920	23.265	1.016
Interne verrichtingen	3.027.566	3.135.848	2.922.544	-105.022	-213.304
Overflow		15.600	124.976	124.976	109.376
Rente-uitgaven	325.880	344.616	326.043	163	-18.573
Primaire ESR uitgaven Instellingen (5)	22.497.287	22.621.408	22.884.966	387.679	263.558
Geconsolideerde primaire ESR uitgaven (6=5+4)	46.133.767	46.044.027	47.063.696	929.929	1.019.669
Geconsolideerd primair ESR-saldo (7=3-6)	-877.969	-913.574	-1.378.904	-500.935	-465.330
Onderbenutting Hogescholen en Universiteiten	127.126	130.090	117.338	-9.788	-12.752
Onderbenutting overige	831.142	1.021.935	1.099.146	268.004	77.211
Onderbenutting (8)	958.268	1.152.025	1.216.484	258.216	64.459
Geconsolideerd primair ESR saldo na onderbenutting (9=7+8)	80.299	238.451	-162.420	-242.719	-400.871
Rente-uitgaven (10)	445.356	446.104	444.635	-721	-1.469
Geconsolideerd ESR saldo na onderbenutting (11=9+10)	-365.057	-207.653	-607.055	-241.998	-399.402
Correctie FWO	13.294	13.295	21.249	7.955	7.954
Correctie Vlaams Parlement en parlementaire inst.	-7.569	-7.574	1.901	9.470	9.475
Correcties op basis van rapport Rekenhof	-34.073	-34.073	-13.200	20.873	20.873
ESR correcties perimeter en aanrekeningstijdstip (12)	-28.348	-28.352	9.950	38.298	38.302
BTW op opgeleverde scholen DBFM Scholen van Morgen	-3.300	-3.341	-608	2.692	2.733
Herclassificatie alternatieve financiering VIPA	96.525	97.763		-96.525	-97.763
Viapass	1.467	1.467	1.467	0	0
Ziekenhuisinfrastructuur A1/A3	262.723	262.904		-262.723	-262.904
Sluis Terneuzen	-96.905	-38.037	-26.762	70.143	11.275
Correctie Rubenskasteel		-3.500		0	3.500
ESR correcties verstrengd Europees begrotingstoezicht (13)	260.510	317.257	-25.903	-286.413	-343.160
Vorderingensaldo (14=11+12+13)	-132.895	81.252	-623.008	-490.113	-704.260
Bouwkost Oosterweel (incl. rente)	134.813	72.915	191.897	57.084	118.982
Correcties voor aftoetsing begrotingdoelstelling (15)	134.813	72.915	191.897	57.084	118.982
Saldo na correcties aftoetsing begrotingsdoelstelling (16=14+15)	1.918	154.167	-431.111	-433.029	-585.278
Begrotingsdoelstelling	0	0	0	0	0
Verschil met begrotingsdoelstelling	1.918	154.167	-431.111	-433.029	-585.278

7 EUROPEES KADER EN NORMERING

7.1 Situering

In het preventieve luik van het Stabiliteits- en Groeipact (SGP) is de *Medium Term Objective* (MTO) het belangrijkste ijkpunt. De MTO is landenspecifiek en wordt gedefinieerd in structurele termen waarbij het nominaal vorderingensaldo wordt gecorrigeerd voor de impact van de conjunctuur en niet-recurrente factoren.

De minimale MTO voor de gezamenlijke overheid in ons land zoals berekend¹⁹ door de Europese Commissie, bedraagt 0,0% van het BBP voor de periode 2020-2022 terwijl die nog -0,5% van het BBP bedroeg voor de periode 2017-2019. Het zijn uiteindelijk de lidstaten die in hun Stabiliteits- en Convergentieprogramma's een MTO kiezen die de door de Europese Commissie berekende ondergrens respecteert.

Op basis van de positie van een lidstaat ten opzichte van haar MTO wordt bepaald of een lidstaat een begrotingsinspanning moet leveren. Indien blijkt dat de MTO nog niet bereikt is, wordt een jaarlijkse inspanning gedefinieerd in termen van een vereiste verbetering van het structurele saldo. De grootte van de gevraagde inspanning wordt afgeleid op basis van een matrix waarin de conjunctuur en de schuldgraad van een lidstaat een bepalende rol spelen. Aangezien ons land zich op basis van de stand van de output gap volgens die matrix in 'normal times' bevindt en de schuldgraad hoger is dan 60%, is een jaarlijkse verbetering van het structurele saldo van meer dan 0,5 procentpunt van het BBP vereist. Voor België vraagt de Commissie een jaarlijkse aanpassing van 0,6 procentpunt van het BBP.

De vereiste verbetering van het structurele saldo wordt vervolgens ook vertaald in een criterium voor de groei van de overheidsuitgaven, dat is de zogenaamde expenditure benchmark of uitgavennorm.

In het preventieve luik van het SGP worden dus twee begrotingsindicatoren, met name het structureel vorderingensaldo en een uitgavennorm, gehanteerd. In het correctieve luik van het SGP zijn ook twee indicatoren van tel. Zo mag het nominaal vorderingensaldo de drempel van minus 3% van het BBP niet overschrijden terwijl de schuldgraad niet groter dan 60% mag bedragen of de schuldgraad moet in voldoende mate afnemen en aldus de referentiewaarde van 60% in een bevredigend tempo²⁰ benaderen.

7.2 Stabiliteitsprogramma

Eind april heeft België haar Stabiliteitsprogramma 2019-2022 bij de Europese Commissie ingediend²¹. De opmaak van het Stabiliteitsprogramma wordt geregeld in het Samenwerkingsakkoord van 13 december 2013 tussen de Federale Overheid, de Gemeenschappen, de Gewesten en de Gemeenschapscommissies betreffende de

¹⁹ De MTO wordt concreet bepaald door het niveau van het structureel vorderingensaldo dat de schuldratio stabiliseert op 60%, de verdisconteerde waarde van de toename in aan de vergrijzing gerelateerde overheidsuitgaven en een bijkomende schuldreductie van 0,2% van het BBP wanneer de schuldgraad gelijk is aan 60% en 1,4% van het BBP indien de schuldgraad gelijk wordt aan 110%.

²⁰ In voldoende mate en in een bevredigend tempo is gekwantificeerd als zijnde dat het verschil tussen de actuele schuldgraad en de drempelwaarde van 60% van het BBP gemiddeld over 3 jaar met 1/20ste jaarlijks moet afnemen.

²¹ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/european-semester-timeline/national-reform-programmes-and-stability-convergence-programmes/2019-european-semester_en#belgium

uitvoering van artikel 3, §1 van het Verdrag inzake Stabiliteit, Coördinatie en Bestuur in de Economische en Monetaire Unie²².

Dat samenwerkingsakkoord bepaalt dat in het raam van de actualisering van het Stabiliteitsprogramma de jaarlijkse begrotingsdoelstellingen van de gezamenlijke overheid²³ over de diverse geledingen ervan verdeeld dienen te worden. Deze verdeling gebeurt op basis van een advies van de afdeling financieringsbehoeften van de overheid van de Hoge Raad van Financiën. Over de globale begrotingsdoelstelling dient vooraf overlegd te worden in het Overlegcomité. De vaststelling van de individuele budgettaire doelstellingen van de akkoordsluitende partijen en van de lokale overheden moet goedgekeurd worden door een beslissing van het Overlegcomité.

Aangezien er op zondag 26 mei 2019 federale en gewestverkiezingen plaatsvonden, bestaat het stabiliteitsprogramma uit een louter indicatief traject zowel voor de globale begrotingsdoelstelling (waarbij de MTO bereikt wordt in 2021 en dat voor alle overheidsniveaus) als voor de verdeling van de doelstellingen over de verscheidene beleidsniveaus. Hierover dienen de volgende regeringen opnieuw een beslissing te nemen overeenkomstig de procedure voorzien in het samenwerkingsakkoord van 13 december 2013.

Zoals in het bovengenoemd samenwerkingsakkoord is voorzien, bracht de afdeling financieringsbehoeften van de overheid van de Hoge Raad van Financiën (HRF) op 28 maart 2019 een advies uit over het begrotingstraject ter voorbereiding van het Stabiliteitsprogramma 2019-2022²⁴. Dat advies diende dan ook als basis voor de opmaak van het stabiliteitsprogramma 2019-2022. De HRF beklemtoonde ook nog eens dat er voor elke afzonderlijke entiteit van Gemeenschappen en Gewesten een begrotingsdoelstelling moet worden afgesproken. Zoniet kan de HRF de rol van budgettaire waakhond niet vervullen.

Het in het stabiliteitsprogramma voorliggend traject is grotendeels gebaseerd op het eerste scenario uitgewerkt in het advies van de HRF van 28 maart 2019, waarin de flexibiliteitsclausule voor structurele hervormingen wordt toegekend in 2019. Dat traject laat toe de MTO, die volgens de HRF werd vastgesteld op een structureel evenwicht, in 2021 te bereiken.

Over het globale traject van het Stabiliteitsprogramma 2019-2022 werd voorafgaandelijk overleg gepleegd binnen het Overlegcomité zoals voorzien door het Samenwerkingsakkoord van 13 december 2013. Het Overlegcomité heeft, rekening houdend met de toepassing van de flexibiliteitsclausule, akte genomen van de indicatieve trajecten die zijn opgenomen in het stabiliteitsprogramma 2019-2022 en van de indicatieve trajecten voor entiteit I, entiteit II en de gezamenlijke overheid die resulteren in de verwezenlijking van de MTO in 2021 voor het geheel van de verschillende overheidsniveaus.

Daarnaast stelde het Overlegcomité dat de indicatieve trajecten deel uitmaken van het onderhandelingsproces dat met de Europese Commissie gestart werd met betrekking tot de flexibiliteit voor de structurele hervormingen en met betrekking tot de flexibiliteit voor de strategische investeringen in overeenstemming met de Belgische Position Paper zoals goedgekeurd door het Overlegcomité van 28 maart 2018 en de beslissingen van de Interministeriële Conferentie voor strategische investeringen van 27 maart 2019.

---

²² http://www.budgetfederal.be/NL/Documents/staatsblad_181213.pdf

²³ Gezamenlijke overheid = Entiteit I en Entiteit II, waarbij Entiteit I bestaat uit de federale overheid en de sociale zekerheid en Entiteit II uit de Gemeenschappen, de Gewesten en de lokale overheden.

²⁴ <https://www.hogeraadvanfinancien.be/nl/publication/advies-begrotingstraject-ter-voorbereiding-van-het-stabiliteitsprogramma-2019-2022>

Zoals vorig jaar bevat het Stabiliteitsprogramma 2019-2022 een bijlage over het verwacht economisch rendement van overheidsinvesteringen met aanzienlijke budgettaire gevolgen voor de begroting. Vlaanderen toonde ook dit jaar via haar bijdrage aan dat de Oosterweelverbinding gezien kan worden als een investering equivalent aan een structurele hervorming, met sterke economische baten en directe positieve effecten voor de publieke financiën op lange termijn. In haar rapport van maart 2018 gaf de Hoge Raad van Financiën bovendien te kennen dat er kan worden nagedacht over een specifieke behandeling van investeringsuitgaven waaraan toewijsbare inkomsten verbonden zijn, waardoor de budgettaire neutraliteit door de tijd gegarandeerd wordt²⁵.

7.3 Landenspecifieke aanbevelingen en rapport onder artikel 126(3)

Op 5 mei 2019 publiceerde de Europese Commissie haar landenspecifieke aanbevelingen in het kader van het Europees Semester 2019, met een advies over het Stabiliteitsprogramma²⁶.

In haar aanbevelingen stelde de Commissie onder meer dat België ervoor moet zorgen dat het nominaal groeipercentage van de netto primaire overheidsuitgaven in 2019 niet hoger ligt dan 1,6%, hetgeen overeenkomt met een jaarlijkse structurele aanpassing van 0,6% van het bbp. Daarnaast is de budgetcoördinatie tussen entiteiten momenteel onvoldoende flexibel om ruimte te creëren voor publieke investeringen in grootschalige projecten. Een effectieve begrotingscoördinatie is essentieel, terwijl nog steeds geen formeel akkoord bereikt werd over de jaarlijkse doelstellingen op alle overheidsniveaus, ondanks de samenwerkingsovereenkomst uit 2013. Tot slot beveelt de Commissie ook *spending reviews* aan om de efficiëntie en samenstelling van de overheidsuitgaven op alle niveaus te verbeteren en zo ruimte te creëren voor openbare investeringen.

Op 5 juni 2019 publiceerde de Europese Commissie tevens haar rapport onder artikel 126(3) van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie²⁷. In dat rapport, dat de eerste stap vormt in de buitensporigtekortprocedure²⁸, analyseert de Europese Commissie of een lidstaat aan haar verplichtingen inzake het nominaal tekort en de reductie van de schuld voldoet, rekening houdend met relevante factoren zoals bijvoorbeeld de economische toestand, de uitvoering van structurele hervormingen en een voldoende snelle vooruitgang in de richting van de MTO.

In haar rapport stelde de Europese Commissie dat de uitvoering van groeibevorderende structurele hervormingen in de voorbije jaren, waarvan een aantal substantieel worden geacht, volgens de verwachtingen zullen bijdragen tot een betere houdbaarheid van de schuld. Daarnaast is er onvoldoende bewijs om te concluderen dat er een significante afwijking van het aanpassingstraject van België in de richting van de MTO bestaat. Daaruit volgt ook dat de Europese Commissie niet kan bevestigen of het schuld criterium al dan niet is nageleefd in 2018 of in de jaren 2017 en 2018 gezamenlijk beschouwd.

Wel is de Europese Commissie vrij pessimistisch over de haalbaarheid van de doelstellingen die voor 2019 en 2020 in het stabiliteitsprogramma 2019-2022 werden weerhouden. Alle knipperlichten dreigen nog roder²⁹ te kleuren de komende jaren waardoor de kans groot

²⁵ <https://www.hogeraadvanfinancien.be/nl/publication/advies-begrotingstraject-ter-voorbereiding-van-het-stabiliteitsprogramma-2018-2021>

²⁶ https://ec.europa.eu/info/publications/2019-european-semester-country-specific-recommendations-commission-recommendations_en

²⁷ <https://secure.ipex.eu/IPEXL-WEB/dossier/document/COM20190531.do>

²⁸ De procedure bij buitensporige tekorten maakt deel uit van het stabiliteits- en groeipact.

²⁹ De gevraagde verbeteringen van het structureel vorderingensaldo in 2019 en in 2020 met respectievelijk 0,15% en 0,6% van het BBP zullen niet worden gehaald, de uitgavennorm van 2,8% (omwille van de flexibiliteitsclausule) in 2019 en van 1,6% in 2020 zou niet worden gehaald, voor

wordt dat een globale evaluatie, op basis van realisatiecijfers (te beginnen met die van 2018 en 2019) een significante afwijking ten opzichte van het aanpassingstraject naar de MTO bevestigt. Wat zou inhouden dat de gezamenlijke overheid niet de criteria van het preventieve luik (en deels ook die van het correctieve luik) niet heeft nageleefd. En de Europese Commissie de procedure van significante afwijking³⁰ zou opstarten.

Op 2 juli heeft de Raad Economische en Financiële Zaken de landenspecifieke aanbevelingen formeel aangenomen³¹. Met deze formele goedkeuring werd het Europees Semester 2019 afgesloten. De lidstaten worden geacht met deze aanbevelingen rekening te houden bij de opmaak van hun begrotingen voor 2020 en bij beslissingen met betrekking tot structurele hervormingen.

7.4 Ontwerpbegrotingsplan

Ingevolge artikel 6 van de Verordening (EU) 473/2013 moeten de lidstaten van de eurozone uiterlijk op 15 oktober van ieder jaar een ontwerpbegrotingsplan bij de Europese Commissie indienen.

Het Ontwerpbegrotingsplan voor het komend jaar bevat o.a. informatie over het nagestreefd begrotingssaldo, projecties voor de ontvangsten bij constant beleid, doelstellingen voor de ontvangsten en uitgaven, een beschrijving en kwantificering van de discretionaire maatregelen voor het overbruggen van de kloof tussen de doelstellingen en de projecties bij constant beleid en indicaties over de wijze waarop de maatregelen gevolg geven aan landenspecifieke aanbevelingen en de EU-2020 doelstellingen. Indien de begrotingsdoelstellingen verschillen van deze opgenomen in het meest recente Stabiliteitsprogramma, dienen de verschillen naar behoren gemotiveerd te worden.

In de bijdrage van Vlaanderen aan het Belgisch Ontwerpbegrotingsplan wordt benadrukt dat door de effecten van de neergaande economische conjunctuur, 2020 een budgettair moeilijker jaar wordt. Ook komen een aantal maatregelen op kruissnelheid, zoals de impact van de federale tax shift en van de cao's die werden afgesloten met de sociale partners in welzijn, onderwijs en de Vlaamse overheid. Daarnaast zal de vermindering van de registratierechten door de nieuwe Vlaamse Regering een onmiddellijke impact hebben op de begroting, terwijl de afschaffing van de woonbonus geleidelijk tot oplopende marges zal leiden. Al deze effecten samen leiden in 2020 tot een beperkt tekort op de Vlaamse begroting. Dat staat evenwel niet de ambitie in de weg om in 2021, voor wat betreft het Vlaamse aandeel, de Belgische MTO te verwezenlijken door middel van een Vlaamse begroting in evenwicht.

De Vlaamse Regering levert verder ook inspanningen tot schuldreductie. Op 1 oktober 2018 trad het decreet en het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de optimalisatie van het beheer van de financiële activa van de Vlaamse overheidsentiteiten in werking. Dit decreet en BVR verplichten entiteiten die tot de consolidatiekring behoren en die voldoen aan bepaalde voorwaarden om hun overtollige liquiditeiten te beleggen in de Vlaamse Gemeenschap of een overheidsentiteit met een bepaalde minimum rating. Op deze manier daalt niet enkel de geconsolideerde schuldpositie van die overheidsentiteit maar ook de geconsolideerde schuld als geheel; het INR zal deze belegde bedragen immers onmiddellijk in mindering brengen van de totale Vlaamse schuld. Dat decreet kan volgens de eerste

---

2018 en 2019 tesamen bestaat zowel voor het structureel vorderingensaldo als voor de uitgavennorm het risico op significante afwijking.

³⁰ Een afwijking wordt als significant beschouwd als de afwijking tenminste 0,5% van het BBP op jaarbasis bedraagt of gemiddeld 0,25% van het BBP per jaar over de 2 voorbije jaren tesamen beschouwd.

³¹ https://ec.europa.eu/info/publications/2019-european-semester-country-specific-recommendations-council_en

prognoses in 2018 tot een vermindering van de geconsolideerde schuld met ongeveer 600 miljoen euro leiden.

Ten slotte wordt met technische assistentie van de Ondersteuningsdienst voor Structurele Hervormingen van de Europese Commissie (SRSS) de structurele inbedding van spending reviews in het begrotingsproces voorbereid. Spending reviews leiden tot een efficiëntere samenstelling van de overheidsuitgaven en kunnen budgettaire ruimte creëren die voor nieuwe beleidsimpulsen, bijkomende productieve overheidsinvesteringen of een verlaging van de belastingen ingezet kan worden, met als gevolg een meer groeivriendelijke samenstelling van de begroting.

Conform artikel 83/1 van het Reglement van het Vlaams Parlement, bezorgde de Vlaamse Regering de bijdrage van Vlaanderen aan het Belgisch Ontwerpbegrotingsplan voor 2019 aan de voorzitter van het Vlaams Parlement, opdat de Commissie Financiën en Begroting er conform bovengenoemd reglement een bespreking aan zou kunnen wijden.

De federale Regering heeft het Ontwerpbegrotingsplan voor de gezamenlijke overheid op 15 oktober bij de Europese Commissie ingediend. De Europese Commissie heeft op 22 oktober haar twijfels geuit met betrekking tot de nakoming van de in het Stabiliteits- en Groeipact opgenomen verplichtingen³². Zij verzoekt hierbij België om het initieel ingediend Ontwerpbegrotingsplan te herzien.

Indien de lidstaat ervoor opteert om geen rekening te houden met de vraag van de Europese Commissie zal dit evenwel als een verzwarende factor worden beschouwd in het geval dat er beslist moet worden of voor deze lidstaat een buitensporigtekortprocedure ingeleid moet worden.

---

³² In haar laatste economische herfstprognoses raamt de Europese Commissie het tekort op de begroting van de gezamenlijke overheid in ons land nu al op 1,7 procent van het bruto binnenlands product. Bij ongewijzigd beleid loopt het deficit in 2020 verder op tot 2,3 procent en tot 2,6 procent in 2021.

8 HET FINANCIËEL BEHEER

8.1 De geconsolideerde schuld: inleiding

In overeenstemming met het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) wordt de geconsolideerde bruto-schuld van de Vlaamse overheid samengesteld. Het INR heeft haar laatste lijst³³ van de te consolideren instellingen meegedeeld naar aanleiding van de EDP-notificatie van oktober 2019. Van de instellingen die op deze lijst voorkomen, worden de "financiële schulden" weergegeven.

Samen met de directe en indirecte schuld van de Vlaamse ministeries (incl. zichtrekening) vormen de financiële schulden van al deze rechtspersonen en geherklasseerde alternatief gefinancierde investeringsschema's de geconsolideerde bruto-schuld. Eventuele beleggingen worden niet van de uitstaande bruto-schuld afgetrokken.

Op geconsolideerd niveau worden de leningen die zijn aangegaan tussen entiteiten binnen de consolidatieperimeter evenwel niet meegerekend.

De geconsolideerde bruto-schuld van de Vlaamse deelstaatoverheid bedraagt eind 2018 24,2 miljard euro. T.o.v. eind 2017 is dat een stijging met 801 miljoen euro. Deze stijging valt te verklaren door de afrekening van de autonomiefactor in 2018, zonder dit zou de geconsolideerde schuld licht gedaald zijn.

Onderstaande tabel geeft de bijdrage tot de Maastricht-schuld weer. Het concept "bijdrage tot de Maastrichtschuld" wordt gehanteerd omdat de diverse overheden soms schuldtitels van elkaar of van overheidsinstellingen die tot dezelfde overheid of overheidssector behoren aanhouden. Dat stemt overeen met de geconsolideerde brutoschuld van een entiteit verminderd met de financiële activa die ze aanhoudt op de overige entiteiten van een deelsector (intrasectorale consolidatie) en op de overige deelsectoren van de overheid (intersectorale consolidatie).

Tabel 8-1: Bijdrage tot Maastricht schuld

	2018
VI. Gem. – Geconsolideerde brutoschuld	21.495,74
Door VI. Gem. aangehouden schulden uitgegeven door eigen S.1312 entiteiten	1.019,76
VI. Gem. – Geconsolideerde brutoschuld S1312	20.475,98
Door VI. Gem. aangehouden schulden uitgegeven door andere S1312 sectoren	572,73
Door VI. Gem. aangehouden schulden uitgegeven door andere S13 sectoren	67,61
VI. Gem. – Bijdragen tot de geconsolideerde brutoschuld (zonder ziekenhuisinfrastructuur)	19.835,64

8.2 Evolutie van de geconsolideerde bruto- schuld in 2019

De evolutie van de bruto-geconsolideerde schuld is vooreerst afhankelijk van het begrotingssaldo. Het effect op de schuld hiervan kan best worden ingeschat via het verwachte saldo in ESR-termen van de geconsolideerde begroting voor de leden die tot het

³³ Deze lijst is terug te vinden onder: <https://inr-icn.fgov.be/nl/publicatie/nationale-en-regionale-rekeningen>.

centraal kasbeheer van de instellingen behoren. De evolutie van de schuld wordt verder ook beïnvloed door de evolutie van de ontvangsten en uitgaven inzake kredietverleningen en participaties (ESR-8). Tot slot dient er tevens rekening gehouden te worden met de reeds beschikbare financiële activa in 2019.

8.2.1 *Het begrotingssaldo in ESR-termen*

Het nominaal begrotingssaldo bedraagt in 2019 81,3 miljoen euro en in 2020 -623 miljoen euro. Dit begrotingstekort wordt gecorrigeerd voor de leden die niet tot het centraal kasbeheer van de instellingen behoren³⁴³⁵.

We gaan er vanuit dat Lantis (het vroegere BAM), dat vanaf 2020 deel zal uitmaken van het centraal kasbeheer van de instellingen, het tekort van 72,9 miljoen euro in 2019 en 191,9 miljoen euro in 2020 als gevolg van de bouwkost van Oosterweel zal financieren met de volstorting van de in 2018 doorgevoerde kapitaalsverhoging. Daardoor wordt met dit tekort geen rekening gehouden in de berekening van de evolutie van de geconsolideerde schuld.

8.2.2 *Kredietverleningen en participaties in 2019*

Ook het saldo van de kredietverleningen en participaties bepaalt mee de evolutie van de geconsolideerde schuld. Aan de hand van de hiervoor in de begroting ingeschreven budgetten worden de kasuitgaven en –ontvangsten van de kredietverleningen en kapitaalparticipaties van de Vlaamse overheid ingeschat.

Hierbij wordt in 2019 enkel rekening gehouden met de ESR-8 ontvangsten en uitgaven van het ministerie en van de leden die tot het centraal kasbeheer van de instellingen behoren daar een overschot aan ESR-8 (dus meer ESR-8 ontvangsten dan uitgaven) bij de niet leden door deze instelling zelf aangewend kan worden. Bij de leden van het centraal kasbeheer komen de overtollige liquide middelen wel in de cashpool van het centraal kasbeheer van de instellingen terecht waardoor ze de kas en dus de schuld van het ministerie beïnvloeden. Hiermee dient dan ook rekening gehouden te worden.

In 2019 zijn de voorziene ESR-8 ontvangsten van het ministerie beperkt tot 59 miljoen euro. In dit bedrag zitten de aflossingen van de schulden van de directe financieringen van VMSW, VWF, School Invest en Diestsepoort niet vervat daar deze reeds meegenomen zijn bij de schuldaflossing van de betreffende rechtspersonen.

---

³⁴ Tot het centraal kasbeheer van de instellingen (vroegere CFO) behoren in 2019 de volgende instellingen: Intern Verzelfstandigde Agentschappen (IVA's) met rechtspersoonlijkheid, publiekrechtelijke vormgegeven extern verzelfstandigde agentschappen (EVA's), Vlaamse openbare instellingen (VOI's), strategische adviesraden en de eigen vermogens van ANB en INBO en het Kunsthuis. De lijst van deze leden wordt jaarlijks meegedeeld op de Vlaamse Regering. In 2020 wordt het centraal kasbeheer van de instellingen als gevolg van de VCO-wetgeving gevoelig uitgebreid met oa de andere rechtspersonen S1312 waarvan de Vlaamse Gemeenschap rechtstreeks of onrechtstreeks de meerderheid van de stemrechten in de algemene vergadering bezit en waarvan de esr-ontvangsten of esr-uitgaven meer dan 5 miljoen euro bedragen (zie artikel 80 van het VCO-decreet dat terug te vinden is op volgende link: <http://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1471168>).

³⁵ Bij leden die tot het centraal kasbeheer van de instellingen behoren wordt een negatief vorderingensaldo centraal gefinancierd met impact op de schuldpositie en resulteert een positief vorderingensaldo via de cash pool in een schuldafname (of minder schuldopbouw). Bij leden die niet tot het centraal kasbeheer van de instellingen behoren impacteert het (positief of negatief) vorderingensaldo de schuldpositie echter niet rechtstreeks omdat de hiermee gepaard gaande financiële verrichtingen niet via de cash pool transiteren. Er is enkel een impact van deze leden op de directe schuld door de toelage, de directe financiering (ESR-9) of in 2019 het decreet beheer financiële activa bij gebeurlijke overschotten.

Voor de bepaling van de financieringsbehoefte telt het kaseffect en hiervoor zijn de vereffeningskredieten van belang. Voor de ESR-8 budgetten van het huidige jaar wordt bij de begrotingsaanpassing 2019 voor 150 miljoen euro aan vereffeningskredieten ingeschreven als ESR-8 uitgaven bij het ministerie. Dit bedrag werd geraamd aan de hand van de betaalkalenders in de beslissingen van de Vlaamse Regering, evenwel aangepast aan de reeds uitgevoerde betalingen en nieuwe inzichten. De belangrijkste zijn voor de energieleningen (55 miljoen euro), het TINA-fonds (25 miljoen euro), Arkimedes II (25 miljoen euro) en het Flanders Future Tech Fund (18,7 miljoen euro). In dit bedrag zitten de doorstorting aan VMSW en VWF van de directe financiering door het Vlaams Gewest niet vervat daar deze schuldopnames verwerkt werden op de lijn van de ESR-9 ontvangsten van deze rechtspersonen. Ook de doorstorting aan School Invest zit hierin niet vervat omwille van het feit dat deze verwerkt werd op de lijn van het saldo ESR-9 overige leden die niet tot het centraal kasbeheer van de instellingen behoren.

Bij de leden die tot het centraal kasbeheer behoren, zijn nog 67 miljoen euro aan ESR-8 ontvangsten en 105 miljoen euro aan ESR-8 uitgaven ingeschreven voor 2019.

Vanaf 2020 neemt het centraal kasbeheer van de instellingen gevoelig toe: o.a. PMV en LRM dienen ook toe te treden waardoor bovenvermelde methodiek verder verfijnd dient te worden voor 2020. Om dubbeltellingen te vermijden wordt in 2020 enkel rekening gehouden met de ESR-8 van het ministerie (zowel ontvangsten als uitgaven) van en naar niet-geconsolideerde instellingen en van en naar geconsolideerde instellingen die niet tot het centraal kasbeheer behoren. De ESR-8 van het ministerie aan geconsolideerde instellingen die tot het centraal kasbeheer behoren worden geschrapt daar we ze al mee hebben bij de ESR-8 van de instellingen in het centraal kasbeheer (zoals PMV, LRM en School Invest) of via het vorderingensaldo van de instellingen die tot het centraal kasbeheer behoren (zoals de Werkvennootschap).

In 2020 zijn de voorziene ESR-8 ontvangsten van het ministerie op deze manier beperkt tot 50 miljoen euro. De ESR-8 vereffeningskredieten van het ministerie naar instellingen die niet tot het centraal kasbeheer behoren, bedragen 110 miljoen euro. De belangrijkste vereffeningskredieten hierbij zijn voor de energieleningen (55 miljoen euro), Flanders Future Tech Fund (16,25 miljoen euro) en het noodkoopfonds (12,5 miljoen euro). Ook de doorstorting aan VWF van de directe financiering door het Vlaams Gewest wordt niet meegenomen daar deze schuldopname verwerkt wordt op de lijn van de ESR-9 van het VWF.

Bij de leden die tot het centraal kasbeheer behoren zijn nog 272 miljoen euro aan ESR-8 ontvangsten en 460 miljoen euro aan ESR-8 uitgaven ingeschreven voor 2020. De ESR-8 bewegingen bij VMSW worden geschrapt daar we ook hier, naar analogie met het VWF, rekening houden met de ESR-9 ontvangsten en uitgaven.

De ESR-8 uitgaven leiden tot een stijging van de geconsolideerde schuld terwijl de ESR-8 ontvangsten tot een daling leiden.

8.2.3 ESR-9 van de niet-CFO-leden

Het uitgangspunt dat de schuldevolutie gelijk is aan begrotingsresultaat + ESR-8-resultaat, wordt nog bijkomend beïnvloed door eventuele financiële activa die ingezet of opgebouwd kunnen worden ter financiering van beide saldi.

Om zowel begrotingsresultaat, ESR-8-resultaat als het inzetten van eventuele activa te ondervangen, wordt er voor de leden die niet tot het centraal kasbeheer van de instellingen behoren rekening gehouden met de ESR-9 bewegingen (naast de betoelaging aan deze entiteiten).

Mits machtiging in het uitgavendecreet kunnen de leden die tot het centraal kasbeheer van de instellingen behoren nieuwe schulden aangaan (ESR-9 ontvangst bij deze instelling). Dit leidt tot een stijging van de schuld van de betreffende instelling en een daling van de directe schuld bij het ministerie (want er komt extra geld binnen in de cashpool). Beide bewegingen heffen mekaar op waardoor de geconsolideerde schuld gelijk blijft. Bij de ESR-9 uitgaven (zijnde aflossingen van schuld) gebeurt de omgekeerde beweging: dit zorgt voor een stijging van de directe schuld bij het ministerie (dat deze aflossing dient te financieren) en tot een daling van de schuld van de betreffende instelling.

Voor de leden die niet tot het centraal kasbeheer van de instellingen behoren, leiden opnames (ESR-9 ontvangsten) tot een toename van de geconsolideerde schuld terwijl aflossingen (ESR-9 uitgaven) tot een daling van de geconsolideerde schuld leiden.

Er wordt een opsplitsing gemaakt tussen de ESR-9 ontvangsten (= schuldopnames) en uitgaven (= aflossingen van schulden) van VMSW en VWF enerzijds en de leden die niet tot het centraal kasbeheer behoren anderzijds. VMSW en VWF worden respectievelijk geraamd op 2,5 miljard euro en 1,5 miljard euro in 2019 en 2,6 miljard euro en 1,6 miljard euro in 2020. De leden die niet tot het centraal kasbeheer behoren, worden geraamd op 4 miljoen euro in 2019 en 100 miljoen euro in 2020. Bij de leden die niet tot het centraal kasbeheer behoren, worden een aantal correcties doorgevoerd:

- voor de DBFM Scholen van Morgen worden de ESR-9 verrichtingen richting School Invest eruit gehaald daar deze al meegeteld worden bij School Invest (-19 miljoen euro in 2019 en +15 miljoen euro in 2020);
- voor de PMV-groep en de LRM-groep worden de verhogingen en verlagingen van het Eigen Vermogen uit de ESR-9 verrichtingen gehaald (respectievelijk -27 miljoen euro en +3 miljoen euro in 2019)^{36 37};
- aflossingen van schulden binnen de overheidssector worden gecorrigeerd (+18 miljoen euro in 2019 en +1 miljoen euro in 2020).

Het decreet beheer van financiële activa dat van start gegaan is in oktober 2018 en waarbij instellingen behorende tot de consolidatiekring en die voldoen aan bepaalde voorwaarden verplicht worden om hun overtollige liquiditeiten te beleggen in het Vlaamse ministerie, heeft eind 2018 1,1 miljard euro opgebracht tegenover 600 miljoen euro op voorhand geraamd. Het decreet was zodanig succesvol dat niet het volledige bedrag in 2018 gebruikt kon worden voor schuldvermindering. Het resterende bedrag zal in 2019 gebruikt worden. Voor 2019 wordt rekening gehouden met een extra 650 miljoen euro daling (zijnde 500 miljoen euro van eind 2018 die toen niet gebruikt kon worden + 150 miljoen euro VSB-obligaties die op eindvervaldag komen in 2019). Voor 2020 wordt geen rekening gehouden met nog extra schuldvermindering daar er vanuit gegaan wordt dat extra middelen afkomstig van bv de VSB-obligaties gecompenseerd worden door andere instellingen die een deel van het belegde geld opnieuw gaan opvragen (zoals bv Lantis – het vroegere BAM).

8.2.4 *Samenvatting*

In 2019 en 2020 wordt een toename van de geconsolideerde schuld verwacht als gevolg van het begrotingssaldo in ESR-termen, saldo aan ESR-8 verrichtingen bij ministeries en instellingen die tot het centraal kasbeheer behoren, de ESR-9-transacties van leden die niet tot het centraal kasbeheer behoren en de geraamde impact van het decreet beheer financiële activa. Samengevat wordt er tegen eind 2019 en eind 2020 een verdere toename van de geconsolideerde schuld verwacht met respectievelijk 883 miljoen euro en 1,8 miljard euro.

³⁶ Vanaf 2020 behoort PMV tot het centraal kasbeheer waardoor de ESR-9 verrichtingen sowieso niet meegenomen worden in de evolutie van de schuld daar neutraal.

³⁷ Vanaf 2020 behoort LRM tot het centraal kasbeheer waardoor de ESR-9 verrichtingen sowieso niet meegenomen worden in de evolutie van de schuld daar neutraal.

Tabel 8-2: Geraamde evolutie van de geconsolideerde schuld in 2019 en 2020 (in duizend euro)

	BA 2019	BO 2020
ESR-resultaat CFO leden + betoelaging niet-CFO leden	5.707	524.813
Schuldimpact RIZIV	400.000	
ESR-8 ontvangsten ministeries	-59.300	-50.441
ESR-8 uitgaven ministeries	150.044	109.556
ESR-8 ontvangsten leden centraal kasbeheer	-66.918	-272.212
ESR-8 uitgaven leden centraal kasbeheer	105.071	459.982
ESR-9 ontvangsten VMSW en VWF	2.531.722	2.550.251
ESR-9 uitgaven VMSW en VWF	-1.537.857	-1.599.651
Saldo esr-9 overige niet leden centraal kasbeheer	4.192	99.646
Impact decreet beheer financiële activa	-650.000	0
Netto toename geconsolideerde schuld	882.661	1.821.944

8.3 Herfinancieringsbehoeften en nieuwe financieringsbehoeften in 2019 en 2020 van de Vlaamse ministeries

In juni 2019 komt er een EMTN van 2017 op eindvervaldag ter waarde van 50 miljoen euro. Daarnaast zijn er enkele kleinere vervaldagen voor de overgenomen leningen van de Gemeentelijke Holding (8,2 miljoen euro) en Vismijn Oostende (232 duizend euro). Tot slot zitten hier ook de aflossingen van kapitaal in vervat ter waarde van 9 miljoen euro van de leningen die overgenomen worden van de gefuseerde gemeenten. Er wordt daarbovenop nog 4,3 miljoen euro voorzien om eventueel een aantal gemeenteleningen vervroegd terug te betalen.

In 2020 komen er 2 EMTN-leningen van 2010 en 1 EMTN-lening van 2018 op eindvervaldag voor in totaal 295 miljoen euro. Voor de aflossingen van de overgenomen leningen van de Gemeentelijke Holding en Vismijn Oostende wordt respectievelijk 27,4 miljoen euro en 241 duizend euro voorzien. Tot slot wordt voor de aflossingen van de overgenomen gemeenteleningen 9,1 miljoen euro ingeschreven en 1,7 miljoen euro extra om eventueel een aantal gemeenteleningen vervroegd terug te betalen.

Wanneer we geen rekening houden met de directe rechtstreekse financieringen geven onderstaande tabellen de bruto-financieringsbehoeften voor 2019 en 2020 van de Vlaamse ministeries, VMSW, VWF en School Invest weer.

In de onderstaande tabellen betekent een positief teken bij de ESR-9 verrichtingen dat de ESR-9 uitgaven (aflossingen) groter zijn dan de ESR-9 ontvangsten (opnames) waardoor de financieringsbehoefte van het ministerie toeneemt. Dit leidt dus tot een stijging van de directe schuld.³⁸ Een positief teken bij de ESR-8 verrichtingen betekent dat de ESR-8 uitgaven groter zijn dan de ESR-8 ontvangsten waardoor de financieringsbehoefte van het ministerie toeneemt en de directe schuld aldus stijgt.

³⁸ Opgelet bij VMSW, VWF en School Invest is het net omgekeerd: de ESR-9 opnames daar betreffen opnames die direct gefinancierd worden en dus tot een toename van de financieringsbehoeften leiden en een toename van de directe schuld. (zie tabel 8-4)

Om de impact van het vorderingensaldo op de financieringsbehoefte te kennen moeten er ten opzichte van het vorderingensaldo (zonder correcties voor aftoetsing aan de begrotingsdoelstelling) enkele correcties worden toegepast (zie lijn begrotingstekort/overschot met correctie voor verstrengd Europees begrotingstoezicht).

Onderstaande tabel geeft deze correcties weer.

Tabel 8-3: Overzicht correcties (in duizend euro)

	BA 2019	BO 2020
Vorderingensaldo voor esr-correcties	-207.653	-607.055
Vorderingensaldo niet CFO-leden excl. uniefs met correctie voor onderbenutting	1.668.951	1.163.801
Dotatie niet CFO-leden excl. uniefs	-1.760.532	-1.257.503
Kaslek RIZIV	-400.000	
Aflossing autonomiefactor	-51.622	-52.351
Begrotingstekort/overschot met correctie voor verstrengd Europees begrotingstoezicht en andere correcties	750.856	753.108

Een eerste correctie betreft het neutraliseren van de ESR-correcties. De ESR-correcties betreffen immers correcties op de begrotingskredieten om tot het ESR-aanrekenbare bedrag te komen. Het ESR-aanrekenbare bedrag is echter niet gelijk aan de verwachte kasuitgave. De begrotingskredieten vóór ESR-correcties vormen hier een betere benadering voor. Een voorbeeld hiervan zijn de VIPA kredieten voor gebruikstoelagen aan de ziekenhuizen en rustoorden³⁹. Deze gebruikstoelagen worden kasmatig aan de voorzieningen overgemaakt doch zijn niet volledig ESR-matig aanrekenbaar. Het volledige kapitaalsgedeelte van de gebruikstoelage werd eerder al ESR-matig en als schuld t.o.v. de voorzieningen aangerekend (in het eerste jaar van uitbetaling van de jaarlijkse gebruikstoelage), waardoor de kapitaalscomponent binnen de gebruikstoelage wordt geschrapt om tot de ESR-matig aanrekenbare uitgaven te komen. De kasmatige betaling resulteert dus in een stijging van de directe schuld doch een daling van de schuld t.o.v. de ziekenhuizen/rusttoorden (zie ook tabel 8-5) waardoor per saldo er geen effect is op de ESR-gecorrigeerde schuld.

Voor de inschatting van de financieringsbehoeften vertrekken we dus van het vorderingensaldo voor ESR-correcties ofwel -208 miljoen euro in 2019 en -608 miljoen euro in 2020. Dit vorderingensaldo wordt cfr. de eerste tabel gecorrigeerd voor de leden die niet tot het centraal kasbeheer behoren waar in de plaats gerekend wordt met de toelage.

Een tweede correctie betreft een correctie met betrekking tot de aflossing van de autonomiefactor in 2019. Zoals in de vorige ronde uitvoerig beschreven werd, werd in 2018 de afrekening in het kader van de vaststelling van de definitieve autonomiefactor aangerekend. Deze herrekening 2018 is ESR matig aanrekenbaar in 2018 en beïnvloedt dus het vorderingensaldo 2018, het jaar waarin via koninklijk besluit de definitieve autonomiefactor wordt vastgesteld. De kasmatige compensatie ten voordele van de federale overheid (het mechanisme van de kasmatige compensatie speelt met toepassing van de bepalingen in de bijzondere financieringswet enkel voor het luikje Gewest) verloopt echter gespreid over een periode van 16 jaar. In 2019 en 2020 zijn er enkel kasbetalingen zonder impact op het vorderingensaldo. Deze kasbetaling zal –net zoals bij de ESR-correcties– resulteren in een toename van de directe schuld doch neutraal zijn voor de

³⁹ Dit geldt voor de begrotingsaanpassing 2019. Vanaf BO 2020 wordt de ESR-correctie vervangen door een aflossing van een lening bij het VIPA en wordt de kasimpact meegenomen als ESR-9 van een CFO-lid.

geconsolideerde schuld. Voor 2019 resulteert dit in een aflossing van 51,6 miljoen euro en voor 2020 52,4 miljoen euro.

Tabel 8-4: Financieringsbehoefte ministerie zonder directe financieringen (in duizend euro)

	BA 2019	BO 2020
Aflossing schuld ministerie	71.869	333.648
Aflossingen BCP	0	0
Saldo ESR-9 CFO-leden	11.635	292.292
Begrotingstekort/overschot met correctie voor verstrengd Europees begrotingstoezicht en andere correcties	750.856	753.108
Saldo esr-8 ministeries	90.744	59.115
Saldo esr-9 ministeries	7.993	8.240
Saldo esr-8 CFO-leden	38.153	187.770
Kasoverschotten + beleggingen	0	0
Impact decreet beheer financiële activa	-650.000	0
Totaal	321.250	1.634.173
Aflossingen	71.869	333.648
Netto toename directe schuld	249.381	1.300.525

Tabel 8-5: Netto schuldtoename van VMSW, VWF en School Invest (in duizend euro)

VMSW	BA 2019	BO 2020
Nieuwe schulden (ministerie)	1.100.000	1.100.000
Nieuwe kortlopende schulden (andere dan ministerie)	1.057.000	1.057.000
Aflossing schuld ministerie	111.147	145.637
Aflossing schuld Vlabinvest	1.486	1.526
Aflossingen LT schuld (vroegere gewaarborgde schuld)	237.608	247.338
Aflossing KT-schuld	1.010.000	1.010.000
Netto schuldtoename	796.759	752.499

VWF	BA 2019	BO 2020
Nieuwe schulden ministerie	370.000	390.000
Nieuwe schulden FS3	4.722	3.251
Aflossing schuld ministerie	22.335	35.091
Aflossing LT schuld (vroegere gewaarborgde schuld)	155.281	160.059
Netto schuldtoename	197.106	198.101

School Invest	BA 2019	BO 2020
Nieuwe schulden	45.393	13.839
Aflossingen van schulden	27.701	28.298
Netto schuldtoename	17.692	-14.459

Vanaf midden 2015 neemt de Vlaamse overheid de rechtstreekse financiering op zich van de regionale huisvestingsmaatschappijen VMSW en VWF. Voor 2019 wordt netto 989 miljoen euro voorzien voor VMSW en 348 miljoen euro voor VWF en voor 2020 954 miljoen euro voor VMSW en 355 miljoen euro voor VWF. Hierin zitten de aflossingen van deze

nieuwe schulden vervat. Bij de opnames wordt een zo goed mogelijke match gezocht met de leningsbehoefte van deze instellingen en dit in een meerjarig perspectief.

Voor de overname van de langetermijnfinanciering van de DBFM Scholen van Morgen door de NV School Invest wordt voor 2019 en 2020 nog in een totale directe financiering voorzien van respectievelijk 45 miljoen euro en 14 miljoen euro via obligaties uitgegeven via het X/N- vereffeningsstelsel en via het BCP-programma. Wanneer rekening gehouden wordt met de aflossingen van deze nieuwe schulden bekomt men een netto-schuldtoename van respectievelijk 18 miljoen euro in 2019 en -14 miljoen euro (aflossingen groter dan opnames) in 2020 die aldus rechtstreeks gefund zal worden door de Vlaamse overheid.

Bovenvermelde opnames laten de directe schuld stijgen terwijl de schulden van de desbetreffende instellingen dalen met de terugbetaling van hun bestaande portefeuille van (gewaARBorgde) schulden (zie verder tabel 8-5).

Ook de aflossing van de lening door Diestsepoort geeft aanleiding tot minder financieringsbehoeften (-2,2 miljoen euro in 2019 en -2,5 miljoen euro in 2020).

Samengevat geeft onderstaande tabel de bruto-financieringsbehoeften van de ministeries voor 2019 en 2020 weer en dit rekening houdende met deze directe financieringen. Samengevat komt dit neer op een totale financieringsbehoefte in 2019 van 1,6 miljard euro en in 2020 van 2,6 miljard euro.

Tabel 8-6: Financieringsbehoefte ministerie (in duizend euro)

	BA 2019	BO 2020
Aflossing schuld ministerie	71.869	333.648
Aflossingen BCP	0	0
Saldo ESR-9 leden die tot het centraal kasbeheer behoren	11.635	292.292
Begrotingstekort/overschot met correctie voor verstrengd Europees begrotingstoezicht	750.856	753.108
Saldo esr-8 ministeries	90.744	59.115
Saldo esr-9 ministeries	7.993	8.240
Saldo esr-8 leden die tot het centraal kasbeheer behoren	38.153	187.770
Kasoverschotten + beleggingen	0	0
Herfinanciering VMSW	988.853	954.363
Herfinanciering VWF	347.665	354.909
Financiering Schoolinvest	17.692	-14.459
Financiering Diestsepoort	-2.200	-2.500
Impact decreet beheer financiële activa	-650.000	0
Totaal	1.673.260	2.926.486
Aflossingen	71.869	333.648
Netto toename directe schuld	1.601.391	2.592.838

8.4 Aftoetsing Vlaamse schuldnormering

Hieronder toetsen we de evolutie van de schuld af aan de 2 doelstellingen uit de schuldnorm.

- a. Behoud van een gunstige rating

De eerste doelstelling betreft het behoud van een gunstige rating. Om blijvend een gunstige rating te behouden, wordt de schuld - volgens de definitie zoals door Moody's gehanteerd - best beperkt tot 35-65% van de lopende ontvangsten.

In de tabel hieronder geven we de evolutie van deze ratio weer voor de jaren 2018 en 2019. Zoals uit onderstaande tabel blijkt, blijft de schuld voor 2019 nog ver onder het niveau van 65% waardoor aan doelstelling 1 uit de schuldnorm voldaan wordt.

Tabel 8-7: Ratio schuld versus inkomsten

	2018	2019
Directe schuld	5.998.394	7.591.792
Indirecte schuld	0	0
Sociale huisvesting	9.078.630	8.749.696
PPP en alternatieve financiering	2.346.525	2.217.759
Ziekenhuisinfrastructuur	4.350.920	4.088.016
Andere schuld	2.412.088	2.421.955
	24.186.557	25.069.218
Schuld excl. ziekenhuis- infrastructuur	19.835.637	20.981.202
Inkomsten	42.992.635	45.130.453
Ratio= schuld excl. ziekenhuis- infrastructuur/ Inkomsten	46,14%	46,49%

b. Netto-actief positie

Tegenover deze geconsolideerde schuld staan ook activa. Hieronder is de update van de netto-actiefpositie per eind 2018 terug te vinden.

Tabel 8-8: Netto-actiefpositie eind 2018

Financiële activa	Bedrag
Financiële vaste activa – deelnemingen	3,0 miljard euro
Financiële vaste activa – vorderingen	0,2 miljard euro
Vorderingen op meer en minder dan één jaar (voornamelijk VMSW en VWF)	16,2 miljard euro
Voorraad onroerende goederen voor verkoop (voornamelijk industrieterreinen)	0,2 miljard euro
Liquide middelen en geldbeleggingen	7,3 miljard euro
Totaal	26,9 miljard euro
Aftrek “niet eigenaarschap” op basis van methodologische nota	-3,4 miljard euro
Totaal weerhouden activa relevant voor het bepalen van de directe terugbetalingscapaciteit van de schuld	23,5 miljard euro
Passiva	
Geconsolideerde schuld	24,2 miljard euro
Aftrek ziekenhuisfinanciering	-4,4 miljard euro
Totaal weerhouden passiva	19,8 miljard euro
Netto actief	3,7 miljard euro

Op basis van voorliggende tabel kan vastgesteld worden dat de Vlaamse overheid eind 2018 een netto-actief had van 3,7 miljard euro. De toename van de activa is m.a.w. kleiner dan de toename van de geconsolideerde schuld (excl. Ziekenhuisfinanciering) want eind 2017 bedroeg de netto-actiefpositie 4,2 miljard euro. Dit kan volledig verklaard worden door de afrekening van de autonomiefactor van 1 miljard euro in 2018. Zonder deze afrekening zou de toename van de geconsolideerde schuld kleiner geweest zijn dan de toename van de activa.

De doelstelling voor de komende jaren is om een blijvend positieve netto-actief positie (vermarktbaar activa > geconsolideerde schuld) te behouden (doelstelling 2 uit de schuldnorm).

8.5 PPS-schulden en gewaarborgde schulden

Voor de PPS-schulden die niet geherklasseerd zijn, kan verwezen worden naar het jaarlijks rapport van het PPS-kenniscentrum.

De Vlaamse overheid heeft daarnaast ook nog voorwaardelijke verplichtingen. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de gewaarborgde schuld eind 2018 met een projectie voor 2019 en 2020.

Tabel 8-8: Evolutie van de gewaarborgde schuld (in miljoen euro)

	2018	2019	2020
Waarborgen aan (lokale) overheden	338,98	208,09	186,74
De Watergroep	159,90	147,80	136,90
EVA Vlaamse Vervoersmaatschappij De Lijn	24,09	13,17	5,78
Universiteiten (sociale sector)	3,78	3,22	2,67
Universitair Ziekenhuis Gent	46,18	43,85	41,39
EVA Syntra Vlaanderen	0,23	0,05	0,00
Stad Antwerpen	0,00	0,00	0,00
Stad Sint-Niklaas - Cross Border Lease (*)	52,97	0,00	0,00
Stad Dendermonde - Cross Border Lease (*)	33,79	0,00	0,00
Gemeente Hamme - Cross Border Lease (*)	18,04	0,00	0,00
Waarborgen gedekt door activa	11.636,10	11.187,28	10.826,26
Sociale Huisvesting	710,00	734,00	758,00
EVA VMSW (Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen)	4.149,91	3.947,35	3.738,77
Vlaams Woningfonds cvba	2.547,00	2.388,43	2.227,99
IVA AGIO (Ag. voor Infrastructuur in het Onderwijs)	352,02	377,02	402,02
IVA VIPA (Ag. voor infrastructuur van welzijnsinstellingen)	2.188,00	2.100,00	2.000,00
Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel nv	104,19	88,19	72,19
Project Brabo 1 nv	116,20	116,20	116,20
Scholen van Morgen	1.204,61	1.275,00	1.350,00
Deurganckdoksluis	161,09	161,09	161,09
Economische waarborgen	1.030,05	1.035,03	1.092,52
Waarborgbeheer nv	707,94	757,94	807,94
Gigarant nv	222,89	237,89	252,89
VLIF (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds)	17,62	15,00	12,00
VIB (Vlaams Instituut voor Biotechnologie)	2,70	2,20	1,69
I.M.E.C.	26,31	22,00	18,00
ARKimedesfonds	0	0,00	0,00

Rest	0	0	0
V.Z.W. De Gezinsbond	0	0	0
TOTAAL	12.849,46	12.430,40	12.105,52

Het merendeel van de gewaarborgde schuld is reeds opgenomen in de geconsolideerde schuld. Eind 2018 is van de 12,85 miljard euro gewaarborgde schuld slechts 1,85 miljard euro niet geconsolideerd. Zoals uit bovenstaande tabel blijkt wordt voor 2019 en 2020 een daling van de gewaarborgde schuld verwacht als gevolg van de rechtstreekse financiering van de Vlaamse overheid van de belangrijkste instellingen met waarborgen en het stopzetten van de waarborgverstrekking binnen de welzijnssector, gelet op de forfaitarisering van de investeringssubsidies.

Tegenover deze waarborgen staan ook inkomsten via de waarborgpremies die betaald moeten worden door de betreffende instellingen.

8.6 Rentevooruitzichten en de sensitiviteit van de rente

8.6.1 Sensitiviteitsanalyse van de rente

Hieronder wordt kort de gevoeligheid van de rente-ontvangsten en -uitgaven voor een wijziging in de intrestvoeten weergegeven.

Hierbij wordt het effect berekend van een lineaire stijging van de rentecurve met 100 basispunten. Gezien voor 2019 de financieringen al zijn uitgevoerd en langs de kant van de ontvangsten al de vlottende rentevoeten zijn vastgelegd voor heel 2019, of alleszins tot in midden december 2019, zal de stijging in 2019 geen invloed meer hebben. Voor 2020 zou er zelfs een budgettaire ontvangst (minkost) van 2,318 miljoen euro zijn. Dit kan verklaard worden door het feit dat de nieuwe financieringen in 2020 niet voor een heel jaar in rekening worden gebracht. Nieuwe financieringen worden gespreid over het hele jaar opgenomen en de rente zal dus niet voor het volledige jaar toegerekend worden. Langs de kant van de ontvangsten daarentegen zit School Invest op zijn hoogtepunt en wordt deze stijging van de renteontvangsten wel voor een volledig jaar in rekening gebracht. Vanaf 2021 zal deze lineaire stijging van de rentecurve wel zijn volledig effect krijgen en zal de meerkost 19,747 miljoen euro in 2021 en 25,955 miljoen euro in 2022 bedragen.

Tabel 8-9: wijziging rentecurve met 100 basispunten (in duizend euro)

2019	2020	2021	2022
0,00	-2.318	19.747	25.955

9 Bijlagen

9.1 Bijlage 1: Prestatiebegroting

9.1.1 Opzet van een prestatiebegroting

Vanaf BO 2020 worden de beleidsbrieven en de memories van toelichting gefuseerd. De beleids- en begrotingstoelichting (BBT) moet aan de externe lezer (in het bijzonder Vlaams Parlement, Rekenhof en strategische adviesraden) op een overzichtelijke manier de relevante informatie aanleveren.

De eerste en voornaamste uitdaging bij het schrijven van de BBT bij begrotingsopmaak 2020 bestaat erin om een goede structuur uit te werken. Een BBT wordt opgesteld per beleidsveld of cluster van beleidsvelden. De beleidsvelden en verdere onderverdeling in inhoudelijke structuurelementen vormen de basis van de BBT.

Geleidelijk aan zullen in de jaarlijkse BBT's (vanaf begrotingsopmaak 2021) kwaliteitsvolle indicatoren hun intrede doen. Dat is het voorwerp van een volgende, nog uit te voeren, stap namelijk prestatie-informatie aan de beleidsdoelstellingen en inhoudelijke structuurelementen koppelen. De opvolging en monitoring van prestatie-informatie aan de hand van indicatoren moet in Vlaanderen nog vorm krijgen. Dit zal een groeitraject zijn waarbij op termijn prestatie-informatie geïntegreerd wordt in het beleids- en begrotingsproces met als doel om tot meer beleidsleren te komen. Beleidsleren is nodig om ruimte te geven aan de verschillende interpretaties van de prestatie-informatie.

Tabel 9-1: Sleutel begrotingsartikel na prestatiebegroting

CB0	-	1	CD	B	2	D	A	-	WT
entiteit	-	Begrotings-afdeling (code ORAFIN)	program-ma	minister	krediet-soort	inhoudelijk structuur element	Artikel-code	-	ESR-aggregaat

9.1.2 Rapportage per inhoudelijk structuurelement

BA 2019			
ISE	ISE OMSCHRIJVING	ESR-BELEID	ESR-BETAAL
CA	THEMA OVERSCHRIJDEND	145.249	39.942
CB	FINANCIELE OPERATIES	103.167	103.167
CC	BUDGETTAIR BELEID	134.919	134.919
CD	FISCALITEIT	1.894.157	1.895.457
CE	BOEKHOUDING	3.119	3.043
DI	TOERISME	47.461	64.189
DB	BUITENLANDS BELEID	6.281	6.359
DC	REPUTATIEMANAGEMENT	0	0
DD	CONTROLE OP HANDEL IN STRATEGISCHE GOEDEREN	0	0
DE	ONTWIKKELINGSSAMENWERKING	35.888	36.012
DF	INTERNATIONALE ECONOMISCHE BELANGENBEHARTIGING EN VERTEGENWOORDIGING	793	793
DG	FINANCIELE HEFBOMEN INTERNATIONALISERING VLAAMSE ECONOMIE	60.505	58.660
DH	PARTNERSCHAPPEN VOOR INTERNATIONALISERING VAN DE VLAAMSE ECONOMIE	905	1.000
EA	THEMA OVERSCHRIJDEND	185.307	178.680
EB	FINANCIERING ONDERNEMINGEN	309.108	332.758
EC	ONDERNEMERSCHAP	40.832	38.395
ED	GROEI-ONDERSTEUNING KMO'S EN GROEIBEDRIJVEN	192.822	238.502
EE	VERGROENING/KLIMAAT	65.293	70.128
EF	RUIMTELIJKE ECONOMIE	27.688	24.878
EG	ALGEMEEN FUNDAMENTEEL WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK	123.989	123.989
EH	DOMEINSPECIEF FUNDAMENTEEL WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK	48.690	35.044
EI	STRATEGISCH BASISONDERZOEK	35.902	35.902
EJ	ONDERZOEKSINFRASTRUCTUUR	1.851	3.421
EK	POST INITIEEL ONDERWIJS	854	852
EL	BRUGFUNCTIE FUNDAMENTEEL EN TOEGEPAST ONDERZOEK	378.303	377.501
EN	INNOVATIEKRACHT ONDERNEMINGEN	385.711	283.438

BA 2019		ISE OMSCHRIJVING	ESR-BELEID	ESR-BETAAL
EO		WETENSCHAPSCOMMUNICATIE	14.775	15.460
FA		THEMA-OVERSCHRIJDEND	2.308	2.308
FB		ONDERWIJSINFRASTRUCTUUR	591.510	544.044
FC		DEELTIJDS KUNSTONDERWIJS	255.513	255.513
FD		KLEUTER- EN LEERPlichtONDERWIJS	8.453.805	8.453.805
FE		HOGER ONDERWIJS	3.723.434	3.743.985
FF		VOLWASSENENONDERWIJS	440.364	440.517
FG		ONDERSTEUNING ONDERWIJSINSTELLINGEN EN ONDERWIJSVELD	348.919	349.979
FH		STUDIETOELAGEN	118.732	118.732
FI		ONDERWIJSINSPECTIE	15.551	15.551
GB		BELEIDSONDERSTEUNING	6.914	6.952
GC		ARMOEDEBELEID	17.908	17.908
GD		VRIJWILLIGERSWERK	0	0
GE		WELZIJNSWERK	119.463	118.086
GF		VLAAMS INTERSECTORAAL AKKOORD	58.064	58.064
GG		JURIDISCHE EERSTELIJSBIJSTAND	1.024	1.024
GH		JUSTITIEHUIZEN EN ELEKTRONISCH TOEZICHT	11.581	11.581
GI		ALGEMEEN GEZONDHEIDSBELEID	11.786	11.240
GJ		PREVENTIE	72.929	75.065
GK		WOONZORG EN EERSTE LIJN	48.628	49.198
GL		GESPECIALISEERDE ZORG	106.792	106.792
GM		JEUGDHULP	498.944	495.985
GQ		GROEIPAKKET	4.032.123	4.032.123
GR		PERSONEN MET EEN BEPERKING	1.727.313	1.727.313
GS		ZORGINFRASTRUCTUUR	861.377	790.891
GT		SOCIALE BESCHERMING	4.256.261	4.243.374
GU		GEïNTEGREERD GEZINSBELEID	900.917	900.678
HA		BELEIDSWERKING EN INTERNATIONAAL BELEID ONDERSTEUNEN	93.185	93.480
HB		INVESTEREN IN INFRASTRUCTUUR	39.283	34.954

BA 2019			
ISE	ISE OMSCHRIJVING	ESR-BELEID	ESR-BETAAL
HC	CULTURELE ORGANISATIES	358.878	357.508
HD	CULTURELE PROJECTEN	17.688	17.297
HE	INTERNATIONAAL EN INTERREGIONAAL CULTUURBELEID	10.408	10.408
HF	JEUGDORGANISATIES	48.173	48.273
HG	JEUGDPROJECTEN	1.878	1.909
HH	INTERNATIONAAL EN INTERREGIONAAL JEUGDBELEID	365	365
HI	MEDIAORGANISATIES	83.965	83.965
HJ	MEDIAPROJECTEN	1.204	1.204
HK	INTERNATIONAAL EN INTERREGIONAAL MEDIABELEID	1.182	1.182
HL	ONAFHANKELIJKE TOEZICHTHOUDER	2.686	2.686
HM	OPENBARE OMROEP	436.040	436.040
HN	SPORT VOOR ALLEN	107.147	111.185
HO	SPORTINFRASTRUCTUUR	24.147	31.679
HP	GEZOND EN ETHISCH SPORTEN	792	792
HQ	TOPSPORT	22.307	22.267
HR	INTERNATIONAAL EN INTERREGIONAAL SPORTBELEID	96	96
HS	ANTI-DOPING	1.050	1.050
JA	THEMA-OVERSCHRIJDEND	62.153	61.936
JC	ACTIVERING (WERK)	1.585.377	1.588.311
JD	TRANSITIE VAN UITTTREDING NAAR BETAALDE ARBEID (INCL. WERKBAARHEID)	0	0
JE	LOOPBANEN	1.390.426	1.390.426
JF	COMPETENTIES	152.939	152.939
JG	DUURZAME ARBEIDSMARKT (SOCIALE ECONOMIE)	7.925	8.053
JH	ACTIVERING (SOCIALE ECONOMIE)	504.166	504.166
JI	DUURZAME ARBEIDSMARKT (WERK)	13.841	17.079
KA	THEMA OVERSCHRIJDEND	1.056	1.121
KB	LAND- EN TUINBOUW	94.461	87.735
KC	ONDERSTEUNING VAN DE AGROVOEDINGSKETEN EN LANDBOUWGERELATEERDE ORGANISATIES	0	0
KD	VISSERIJ EN AQUACULTUUR	2.728	2.003

BA 2019			
ISE	ISE OMSCHRIJVING	ESR-BELEID	ESR-BETAAL
KE	LANDBOUW- EN ZEEVISSERIJONDERZOEK	40.327	39.556
KF	PROMOTIE LANDBOUW, TUINBOUW EN ZEEVISSERIJ	5.125	5.104
MB	LUCHTHAVENBELEID	100	100
MC	UITBATING REGIONALE LUCHTHAVENS	13.915	13.915
MD	LUCHTHAVENINFRASTRUCTUUR	4.656	6.281
ME	BASISBEREIKBAARHEID	1.352.668	1.288.463
MK	ALGEMENE BELEIDSONDERSTEUNING	17.865	17.115
ML	MODI-OVERSCHRIJDEND MOBILITEITSBELEID	19.860	8.698
MN	VERKEERSVEILIGHEID	45.571	36.406
MO	VERKEERSBELEID	153.216	54.663
MP	WEGINFRASTRUCTUUR ALGEMEEN	64.746	64.664
MQ	ONDERHOUD WEGINFRASTRUCTUUR	179.779	179.452
MR	INVESTERINGEN WEGINFRASTRUCTUUR	948.664	823.465
MS	HAVEN- EN WATERBELEID	8.779	7.357
MT	WATERINFRASTRUCTUUR ALGEMEEN	112.753	117.080
MU	ONDERHOUD WATERINFRASTRUCTUUR	304.683	311.235
MV	INVESTERINGEN WATERINFRASTRUCTUUR	437.127	536.743
MW	SCHEEPVAARTVERKEER	72.195	72.195
PB	ONDERSTEUNING VLAAMSE REGERING	9.069	9.414
PC	GELIJKE KANSEN	4.862	4.993
PD	INTEGRATIE EN INBURGERING	81.572	81.828
PE	BRUSSEL	52.388	50.676
PF	VLAAMSE RAND	12.433	10.119
PG	BINNENLANDS BESTUUR	3.418.209	3.415.649
PH	STEDENBELEID	61.680	72.398
PM	RAMPENSCHADE	846	846
PN	DIGITALISERING	29.503	34.071
PP	FACILITEITEN	38.122	37.640
PQ	VASTGOED	111.082	110.008

BA 2019			
ISE	ISE OMSCHRIJVING	ESR-BELEID	ESR-BETAAL
PR	ICT	38.884	43.649
PS	OVERHEIDSOPDRACHTEN	700	700
PT	HR	32.421	32.788
QA	THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM ONROEREND ERFGOED	2.560	2.014
QB	PARTNERSCHAPPEN ONROERENDERFGOEDZORG	7.596	7.270
QC	KWALITEIT ONROERENDERFGOEDZORG	96.689	80.600
QD	WATER	389.175	343.367
QE	BODEM EN ONDERGROND	61.955	60.354
QF	NATUUR EN BIODIVERSITEIT	119.578	111.817
QG	PLATTELANDSBELEID	4.348	4.496
QH	LUCHT	3.911	4.360
QI	KLIMAAT	37.795	10.042
QJ	AFVAL EN MATERIALEN	57.249	51.951
QK	ENERGIE	223.003	203.205
QM	DIERENWELZIJN	4.460	3.960
QN	OMGEVINGSBELEID RUIMTE EN MILIEU	121.121	116.007
QO	THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM OMGEVING	33.746	35.135
QP	VRAAGZIJDE WONINGMARKT	285.248	285.248
QQ	AANBODZIJDE WONINGMARKT	404.493	407.091
QR	WONINGKWALITEIT	97.760	97.192
QS	LOKAAL WOONBELEID	0	0
QT	THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM WONEN	17.947	18.659
VB	VLAAMS PARLEMENT	95.063	95.063
		45.728.772	45.168.408

BO 2020			
ISE	ISE OMSCHRIJVING	ESR-BELEID	ESR-BETAAL
CA	THEMA OVERSCHRJDEND	547.978	447.221
CB	FINANCIELE OPERATIES	120.252	120.252
CC	BUDGETTAIR BELEID	94.799	94.799
CD	FISCALITEIT	1.939.202	1.943.802
CE	BOEKHOUDING	3.119	3.088
DI	TOERISME	72.568	81.098
DB	BUITENLANDS BELEID	8.022	8.022
DE	ONTWIKKELINGSSAMENWERKING	34.592	34.743
DF	INTERNATIONALE ECONOMISCHE BELANGENBEHARTIGING EN VERTEGENWOORDIGING	754	754
DG	FINANCIELE HEFBOMEN INTERNATIONALISERING VLAAMSE ECONOMIE	61.149	59.335
DH	PARTNERSCHAPPEN VOOR INTERNATIONALISERING VAN DE VLAAMSE ECONOMIE	905	950
EA	THEMA OVERSCHRJDEND	13.662	42.098
EB	FINANCIERING ONDERNEMINGEN	340.768	339.002
EC	ONDERNEMERSCHAP	50.773	38.505
ED	GROEI-ONDERSTEUNING KMO'S EN GROEIBEDRIJVEN	123.110	145.395
EE	VERGROENING/KLIAMAAT	122.972	122.011
EF	RUIMTELIJKE ECONOMIE	25.205	22.968
EG	ALGEMEEN FUNDAMENTEEL WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK	135.656	132.067
EH	DOMEINSPECIEK FUNDAMENTEEL WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK	28.214	32.902
EI	STRATEGISCH BASISONDERZOEK	41.040	40.556
EJ	ONDERZOEKSINFRASTRUCTUUR	31.563	31.794
EK	POST INITIEEL ONDERWIJS	813	811
EL	BRUGFUNCTIE FUNDAMENTEEL EN TOEGEPAST ONDERZOEK	387.394	385.312
EN	INNOVATIEKRACHT ONDERNEMINGEN	397.799	288.748
EO	WETENSCHAPSCOMMUNICATIE	13.745	13.745
FA	THEMA-OVERSCHRJDEND	77.333	77.333
FB	ONDERWIJSINFRASTRUCTUUR	588.020	624.352
FC	DEELTIJDS KUNSTONDERWIJS	265.542	265.542
FD	KLEUTER- EN LEERPLICHTONDERWIJS	8.601.326	8.601.326

BO 2020			
ISE	ISE OMSCHRIJVING	ESR-BELEID	ESR-BETAAL
FE	HOGER ONDERWIJS	3.890.254	3.898.410
FF	VOLWASSENENONDERWIJS	438.899	434.686
FG	ONDERSTEUNING ONDERWIJSINSTELLINGEN EN ONDERWIJSVELD	348.490	348.162
FH	STUDIETOELAGEN	119.741	119.741
FI	ONDERWIJSINSPECTIE	16.030	16.030
GB	BELEIDSONDERSTEUNING	6.389	6.106
GC	ARMOEDEBELEID	18.410	18.410
GE	WELZIJNSWERK	113.882	114.008
GF	VLAAMS INTERSECTORAAL AKKOORD	136.398	136.398
GH	JUSTITIEHUIZEN EN ELEKTRONISCH TOEZICHT	12.685	12.685
GI	ALGEMEEN GEZONDHEIDSBELEID	12.664	9.999
GJ	PREVENTIE	72.173	72.715
GK	WOONZORG EN EERSTE LIJN	49.006	49.410
GL	GESPECIALISEERDE ZORG	105.158	105.159
GM	JEUGDHULP	557.849	561.244
GQ	GROEIPAKKET	3.955.473	3.955.473
GR	PERSONEN MET EEN BEPERKING	1.756.184	1.756.184
GS	ZORGINFRASTRUCTUUR	487.925	427.722
GT	SOCIALE BESCHERMING	4.338.480	4.341.450
GU	GEINTEGREERD GEZINSBELEID	852.531	902.291
HA	BELEIDSWERKING EN INTERNATIONAAL BELEID ONDERSTEUNEN	88.137	88.241
HB	INVESTEREN IN INFRASTRUCTUUR	41.385	30.023
HC	CULTURELE ORGANISATIES	350.988	349.061
HD	CULTURELE PROJECTEN	15.090	14.564
HE	INTERNATIONAAL EN INTERREGIONAAL CULTUURBELEID	10.759	10.759
HF	JEUGDORGANISATIES	50.733	50.733
HG	JEUGDPROJECTEN	706	837
HH	INTERNATIONAAL EN INTERREGIONAAL JEUGDBELEID	277	277
HI	MEDIAORGANISATIES	82.610	82.610

BO 2020		
ISE	ISE OMSCHRIJVING	ESR-BETAAL
HJ	MEDIAPROJECTEN	68
HK	INTERNATIONAAL EN INTERREGIONAAL MEDIABELEID	1.009
HL	ONAFHANKELIJKE TOEZICHTHOUDER	2.686
HM	OPENBARE OMROEP	445.268
HN	SPORT VOOR ALLEN	100.890
HO	SPORTINFRASTRUCTUUR	50.567
HP	GEZOND EN ETHISCH SPORTEN	748
HQ	TOPSPORT	25.174
HR	INTERNATIONAAL EN INTERREGIONAAL SPORTBELEID	91
HS	ANTI-DOPING	1.058
JA	THEMA-OVERSCHRIJDEND	59.841
JC	ACTIVERING (WERK)	1.480.659
JE	LOOPBANEN	1.403.019
JF	COMPETENTIES	142.595
JG	DUURZAME ARBEIDSMARKT (SOCIALE ECONOMIE)	7.024
JH	ACTIVERING (SOCIALE ECONOMIE)	499.001
JI	DUURZAME ARBEIDSMARKT (WERK)	19.133
KA	THEMA OVERSCHRIJDEND	1.390
KB	LAND- EN TUINBOUW	73.443
KD	VISSERIJ EN AQUACULTUUR	2.457
KE	LANDBOUW- EN ZEEVISSERIJONDERZOEK	39.142
KF	PROMOTIE LANDBOUW, TUINBOUW EN ZEEVISSERIJ	4.871
MB	LUCHTHAVENBELEID	100
MC	UITBATING REGIONALE LUCHTHAVENS	13.272
MD	LUCHTHAVENINFRASTRUCTUUR	2.998
ME	BASISBEREIKBAARHEID	1.284.793
MK	ALGEMENE BELEIDSONDERSTEUNING	17.808
ML	MODI-OVERSCHRIJDEND MOBILITEITSBELEID	58.398
MN	VERKEERSVEILIGHEID	34.457
		36.559

BO 2020			
ISE	ISE OMSCHRIJVING	ESR-BELEID	ESR-BETAAL
MO	VERKEERSBELEID	46.381	47.062
MP	WEGINFRASTRUCTUUR ALGEMEEN	65.514	65.432
MQ	ONDERHOUD WEGINFRASTRUCTUUR	179.235	178.908
MR	INVESTERINGEN WEGINFRASTRUCTUUR	1.131.040	1.141.763
MS	HAVEN- EN WATERBELEID	8.418	8.856
MT	WATERINFRASTRUCTUUR ALGEMEEN	114.511	116.229
MU	ONDERHOUD WATERINFRASTRUCTUUR	292.985	299.537
MV	INVESTERINGEN WATERINFRASTRUCTUUR	437.023	505.881
MW	SCHIEPVAARTVERKEER	77.157	77.157
PB	ONDERSTEUNING VLAAMSE REGERING	9.860	10.534
PC	GELIJKE KANSEN	5.876	6.470
PD	INTEGRATIE EN INBURGERING	77.476	78.577
PE	BRUSSEL	46.945	48.020
PF	VLAAMSE RAND	28.569	15.448
PG	BINNENLANDS BESTUUR	3.680.012	3.680.012
PH	STEDENBELEID	56.606	62.645
PM	RAMPENSCHADE	735	735
PN	DIGITALISERING	30.946	30.946
PP	FACILITEITEN	39.423	39.623
PQ	VASTGOED	140.827	116.775
PR	ICT	40.172	40.172
PS	OVERHEIDSOPDRACHTEN	700	700
PT	HR	54.618	54.738
QA	THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM ONROEREND ERFGOED	2.278	2.205
QB	PARTNERSCHAPPEN ONROERENDERFGOEDZORG	7.228	7.020
QC	KWALITEIT ONROERENDERFGOEDZORG	96.849	89.121
QD	WATER	375.530	327.460
QE	BODEM EN ONDERGROND	63.097	60.447
QF	NATUUR EN BIODIVERSITEIT	127.005	120.640

BO 2020			
ISE	ISE OMSCHRIJVING	ESR-BELEID	ESR-BETAAL
QG	PLATTELANDSBELEID	3.742	3.890
QH	LUCHT	3.979	4.333
QI	KLIMAAT	31.694	25.018
QJ	AFVAL EN MATERIALEN	44.152	46.054
QK	ENERGIE	145.789	168.120
QM	DIERENWELZIJN	6.460	6.460
QN	OMGEVINGSBELEID RUIMTE EN MILIEU	150.433	143.885
QO	THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM OMGEVING	32.662	33.979
QP	VRAAGZIJDE WONINGMARKT	285.774	285.547
QQ	AANBODZIJDE WONINGMARKT	403.063	420.871
QR	WONINGKWALITEIT	104.561	104.773
QT	THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM WONEN	16.408	18.285
VB	VLAAMS PARLEMENT	96.563	96.563
		46.389.441	46.304.962

9.2 Bijlage 2: VCO en Overflow

De begroting 2020 wordt opgemaakt onder een ander kader dan de begroting 2019. Dit is vooreerst het gevolg van het advies 2018/10 van de Vlaamse Adviescommissie voor Boekhoudkundige Normen van 27 april 2018 betreffende het boeken van subsidies die als inkomensoverdrachten getypeerd worden, wat zijn weerslag heeft op de voorstellingswijze van de begroting (zogenaamde "overflow"). Daarnaast is er ook de inwerkingtreding van enerzijds de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019 en anderzijds het Besluit Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 17 mei 2019. Hierna gaan we verder in op beide aspecten.

9.2.1 VABN advies 2018/10

Het advies 2018/10⁴⁰ van de Vlaamse Adviescommissie voor Boekhoudkundige Normen (VABN) van 27 april 2018 betreffende het boeken van subsidies die als inkomensoverdrachten getypeerd worden heeft belangrijke gevolgen voor de aanrekening van de subsidies die onder de bepalingen van het advies vallen.

- Aanrekening op het vastleggingskrediet

Zoals verder beschreven bij de impact van het decreet VCO, moeten subsidies op het vastleggingsdecreet worden aangerekend voor het totale bedrag van de verplichtingen die eruit voortvloeien, ongeacht de uitvoeringstermijn.

- Aanrekening op het vereffeningskrediet

Waar voorheen subsidies op het vereffeningskrediet werden aangerekend in functie van het betaalmoment dienen de aanrekeningen vanaf 1 januari 2020 te gebeuren in functie van de voortgang van de gesubsidieerde activiteit en dit ongeacht het betaalmoment. Concreet betekent dit dat een subsidie voor het jaar 2020 volledig wordt aangerekend op het vereffeningskrediet van 2020, daar waar in het verleden enkel de betalingen in 2020 werden aangerekend. Indien een subsidie over meerdere kalenderjaren loopt, dient de aanrekening pro rata temporis, en dus gespreid over de verschillende jaren, te gebeuren.

Deze nieuwe aanrekeningsmethodiek zal leiden tot een gewijzigde behoefte aan vereffeningskrediet. Bovendien zal er in het jaar van implementatie nog een effect zijn omwille van de subsidies die tot en met 2019 werden aangerekend volgens de oude methodiek en waarvoor op basis van de oude methodologie nog aanrekeningen noodzakelijk zijn in 2020. Om de overgang van het oude systeem naar het nieuwe systeem mogelijk te maken zal in een aantal gevallen eenmalig extra VEK ingeschreven zijn in de begroting, wat opgenomen wordt onder de notie overflow.

9.2.2 Overflow

Zoals eerder toegelicht, kan omwille van de toepassing van een nieuwe aanrekeningswijze een eenmalig effect op het beschikbare vastleggings-, dan wel vereffeningskrediet worden vastgesteld. Dit effect wordt in de begroting opgenomen onder de notie overflow, net zoals dit in het verleden gebeurde voor eenmalige budgettaire effecten van wijzigingen in de financiële regelgeving. Dit bedrag aan overflow moet het mogelijk maken het eenmalige effect af te zonderen van de recurrente budgetnoden.

---

⁴⁰ Het advies is terug te vinden op <http://vabn.vlaanderen/adviezen>.

Het bedrag aan overflow wordt bepaald op basis van een vergelijking tussen de nieuwe en de oude aanrekeningsregels. Aanrekeningen op het verrefeningskrediet die op basis van de nieuwe aanrekeningsregels op een voorgaand jaar moesten aangerekend worden, geven aanleiding tot een extra kredietnood of positieve overflow. Aanrekeningen die op een voorgaand jaar zijn aangerekend in plaats van op 2020 geven aanleiding tot een lagere kredietnood of negatieve overflow.

Deze werkwijze werd voorafgaand afgetoetst bij het INR dat ermee instemt dat de toegekende positieve en negatieve overflowkredieten geen impact hebben op het totale vorderingensaldo. Het is echter logisch dat de toepassing van de nieuwe aanrekeningsregels een ESR-impact met zich meebrengt, bv. als de opstap van een subsidie vroeger moet aangerekend worden dan voorheen. Bij de BO 2019 werd hiervoor reeds 12 miljoen euro voorzien om tegemoet te komen aan de opmerkingen van het Rekenhof naar aanleiding van de uitvoering van de begroting 2017. Daarnaast werd door de verschillende beleidsdomeinen ook een eerste inschatting gemaakt van de omvang van de overflow. Deze inschatting diende als leidraad bij het beoordelen van de ingeschreven overflowkredieten bij de BO 2020.

Finaal werd in totaal 698 miljoen euro aan beleidskrediet en 1,1 miljard aan betaalkrediet ingeschreven onder de vorm van overflow. De verdeling over de verschillende beleidsdomeinen is als volgt:

Tabel 9-2: Verdeling overflow beleidsdomeinen

Beleidsdomein	Overflowkredieten (beleid)	Overflowkredieten (betaal)
Hogere Entiteiten	204	204
Financiën en Begroting	0	0
Internationaal Vlaanderen	226	650
Economie, Wetenschap en Innovatie	0	20.796
Onderwijs en Vorming	398.634	401.827
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	103.667	215.231
Cultuur, Jeugd, Sport en Media	8.707	52.986
Werk en Sociale Economie	186.143	204.460
Landbouw en Visserij	0	5.011
Mobiliteit en Openbare Werken	0	12.652
Kanselarij en Bestuur	0	128.871
Omgeving	47	18.427
Totaal	697.628	1.061.115

9.2.3 Vlaamse Codex Overheidsfinanciën

De Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019 (VCO) wil in de eerste plaats verschillende decreten samenvoegen tot 1 enkel decreet ("codificeren"). Daarnaast worden met dit decreet een aantal hiaten binnen de regelgeving weggewerkt en worden een aantal bepalingen aangepast aan de huidige praktijk. VCO geeft aanleiding tot volgende wijzigingen in de begrotingsdocumenten voor het begrotingsjaar 2020⁴¹:

⁴¹ Meer toelichting bij de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën is terug te vinden op <https://fin.vlaanderen.be/vco>.

- Toepassingsgebied⁴²:

VCO is van toepassing op alle entiteiten die ressorteren onder sectorale code 1312⁴³, maar niet alle entiteiten zijn noodzakelijkerwijs onderworpen aan alle bepalingen. Voor de private en hybride rechtspersonen voorziet VCO in beginsel de toepassing van een materialiteitsdrempel van 5 miljoen euro. Entiteiten die deze materialiteitsdrempel niet halen, zijn onderworpen aan een light toepassing van VCO, wat betekent dat ze geen begroting meer moeten indienen, maar wel nog moeten rapporteren via de balans, de resultatenrekening en de toelichting hierbij. VCO voorziet verder ook nog een aantal uitzonderingen op de rapporteringsverplichtingen voor o.a. de universiteiten en hogescholen, die onder meer vrijgesteld worden van het opnemen van een VAK-kolom in hun begroting.

Die materialiteitsdrempel geldt niet voor de Vlaamse Gemeenschap zelf, en evenmin voor de meeste publiekrechtelijke entiteiten. Zij zijn onderworpen aan de algemene begrotingsregels uit VCO.

Voorts introduceert VCO ook een onderscheid tussen rechtspersonen die rechtstreeks onderworpen zijn aan het gezag van de Vlaamse Regering en rechtspersonen die dat niet zijn (maar louter onder toezicht staan). Dat onderscheid heeft het ook mogelijk gemaakt het begrotingsproces te verduidelijken. De formulering uit het Rekendecreet (waarbij begrotingen van rechtspersonen die onder toezicht staan, zowel door hun raad van bestuur als door de Vlaamse Regering moesten worden goedgekeurd) werd daarbij aangepast en adequater gemaakt. Er zijn immers zeer veel entiteiten die slechts onder het toezicht staan van de Vlaamse Regering en niet onder diens gezag. Die nuance werd toegevoegd, zodat het Vlaams Parlement wel nog altijd de begrotingen van de instellingen die onder het gezag van de Vlaamse Regering staan, moet goedkeuren. Met rechtspersonen die onder het gezag van de Vlaamse Regering staan worden bedoeld: de intern verzelfstandigde agentschappen met rechtspersoonlijkheid, de Vlaamse openbare instellingen type A en de Eigen Vermogens.

- De beleids- en begrotingstoelichting (BBT):

Om van de Vlaamse begroting een transparante, prestatiegeïnformeerde begroting te maken wordt in 2020 een nieuwe stap gezet onder de vorm van de BBT. Dit document vervangt de vroegere beleidsbrief en de memorie van toelichting en zorgt ervoor dat een meer geïntegreerde toelichting van beleid en begroting wordt gegeven op basis van beleidsvelden en inhoudelijke structuurelementen.

- Kredietsoorten:

VCO beperkt de kredietsoorten tot vastleggingskredieten (VAK) en vereffeningskredieten (VEK). Als gevolg hiervan worden de vroegere machtigingen (MAC) en de variabele kredieten (VRK) niet meer opgenomen in de tabel. Voor beide kredietsoorten is een andere voorstellingswijze ontwikkeld waarbij de kredieten als VAK en VEK worden weergegeven. De kredietsoorten zijn wel nog herkenbaar in de codering van de begrotingsartikels.⁴⁴ De aangepaste voorstellingswijze heeft geen enkele impact op de werking van deze kredieten. Bovendien moet deze vereenvoudiging van de tabel de leesbaarheid bevorderen.

In het uitgavendecreet waren in het verleden diverse bepalingen opgenomen waarmee de werking van de machtigingen van de rechtspersonen werd geregeld. Het afschaffen van de

---

⁴² Voor een volledig overzicht van alle entiteiten die onder het toepassingsgebied van VCO vallen, wordt verwezen naar <https://fin.vlaanderen.be/regelgeving-en-duiding>.

⁴³ VCO is verder ook van toepassing op enkele entiteiten die niet tot de Vlaamse deelstaatoverheid behoren, maar omwille van hun publiek karakter toch aan een aantal bepalingen van VCO onderworpen worden.

⁴⁴ Het laatste cijfer in de codering van het begrotingsartikel voor de uitgaven geeft aan over welke kredietsoort het gaat. De variabele kredieten worden aangeduid met 4 terwijl de machtigingen met 5 worden aangeduid. De overige kredieten worden aangeduid met 2.

machtiging als aparte kredietsoort maakt deze bepalingen overbodig waardoor deze geschrapt worden.

Het afschaffen van de MAC als kredietsoort gaat samen met de verplichting voor de rechtspersonen om zowel een VAK-kolom als een VEK-kolom op te nemen in hun begroting. Dit moet toelaten de beleids- en betaalkredieten waarover een rechtspersoon beschikt rechtstreeks in de begroting van de rechtspersoon af te lezen. Die werkwijze betekent een belangrijke vereenvoudiging die voor meer transparantie en een betere leesbaarheid van de begroting zal zorgen.

- Herverdelingsmogelijkheden:

VCO bepaalt een aantal regels rond kredietherverdelingen en aanpassingen van de begrotingen van rechtspersonen. Zo kunnen voor de Vlaamse Gemeenschap vastleggingskredieten binnen programma worden verdeeld tenzij het uitgavendecreet hierop beperkingen instelt, kunnen ze over programma worden herverdeeld indien het uitgavendecreet hiervoor machtiging verleent en kunnen ze vanuit een provisioneel krediet worden herverdeeld mits de doelstelling van dit krediet duidelijk wordt omschreven in de beleids- en begrotingstoelichting en in de omschrijving van het provisieartikel. Vereffeningskredieten kunnen dan weer herverdeeld worden binnen en over de programma's van de begroting.

Als gevolg van deze bepalingen werden de bepalingen van het uitgavendecreet bijgesteld: er werd een nieuwe bepaling opgenomen inzake de beperking van de herverdelingsmogelijkheden en anderzijds werden de verschillende machtigingen tot het verdelen van provisionele kredieten geschrapt. Bovendien worden alle bepalingen inzake de herverdeling van vereffeningskredieten geschrapt.

- Aanrekeningsregels:

VCO bepaalt dat verbintenissen worden aangerekend op het vastleggingskrediet in zoverre zowel de identiteit van de schuldenaar als het bedrag van de verbintenis bepaald of bepaalbaar zijn en dit voor het totale bedrag van de verplichtingen die eruit voortvloeien, ongeacht de uitvoeringstermijn.

Dat heeft tot gevolg dat verbintenissen met een meerjarig effect ook onmiddellijk voor meerdere jaren moeten vastgelegd worden. Die evolutie in de aanrekeningsregels vertaalt louter de supranationale verplichtingen maar maakt uiteraard wel dat de analyse van het VAK enigszins anders moet gebeuren.

Op die algemene regeling bestaan wel enkele uitzonderingen. Zo kan jaarlijks vastleggen wel nog voor subsidies welke automatisch volgens bepaalde parameters worden toegekend én waarbij dit wordt toegelaten via het uitgavendecreet (automatische subsidies met meerjarig effect), werkingsuitgaven met voorwaardelijke meerjarige effecten en courante uitgaven (zoals facturen voor nutsvoorzieningen).

9.3 Bijlage 3: Parameteroverzicht

Tabel 9-3 bevat een overzicht van alle gebruikte parameters. De kolommen '2019 vermoedelijk' en '2020 initieel' tonen de uitgangshypothesen bij de middelenberekening ter gelegenheid van de begrotingsopmaak 2020. De bevolkingsgerelateerde parameters betreffen realisatiecijfers per 1 januari 2019, aangevuld met ramingen zoals meegedeeld door de FOD Financiën op 19 september 2019 die op zich gebaseerd zijn op de bevolkingsvooruitzichten van februari 2019.

Tabel 9-3: Volledig parameteroverzicht

Begrotingsjaar	BO 2019		BA 2019		BO 2020	
	2018 vermoedelijk	2019 initieel	2018 definitief	2019 aangepast	2019 vermoedelijk	2020 initieel
Parameters						
Inflatie (CPI)	2,10%	2,10%	2,05%	1,60%	1,50%	1,40%
Economische groei (BBP)	1,50%	1,50%	1,40%	1,30%	1,10%	1,10%
Personenbelasting (federaal gedeelte)						
Aanslagjaar	2017	2018	2017	2018	2018	2019
Vlaams Gewest	20.976.525	21.726.149	20.976.525	21.712.287	22.093.723	22.142.958
Waals Gewest (excl. Duitstaligen)	9.069.424	9.356.840	9.069.424	9.351.067	9.567.543	9.528.524
Brussels H. Gewest	2.697.127	2.818.366	2.697.127	2.815.227	2.853.343	2.885.618
Duitstaligen	140.798	145.779	140.798	145.681	149.682	149.866
Fiscale capaciteit (FC)						
Aanslagjaar	2017	2018	2017	2018	2018	2019
Vlaams Gewest	63,79%	63,81%	63,79%	63,81%	63,74%	63,80%
Waals Gewest (excl. Duitstaligen)	27,58%	27,48%	27,58%	27,48%	27,60%	27,45%
Brussels H. Gewest	8,20%	8,28%	8,20%	8,27%	8,23%	8,31%
Duitstaligen	0,43%	0,43%	0,43%	0,43%	0,43%	0,43%
Verdeelsleutel onderwijs (LLN)						
Toestand	raming	raming	definitief	raming	definitief	raming
Vlaamse Gemeenschap	56,96%	57,11%	57,08%	57,25%	57,32%	57,53%
Franse Gemeenschap	43,04%	42,89%	42,92%	42,75%	42,68%	42,47%
Inwoners						
Referentietijdstip						
Teldatum	01/01/2018	01/01/2019	01/01/2018	01/01/2019	01/01/2019	01/01/2020
Vlaanderen	6.552.967	6.585.342	6.552.967	6.585.814	6.589.069	6.622.229
Wallonië (excl. Duitst.)	3.547.192	3.560.854	3.547.192	3.558.579	3.556.268	3.568.015
Brussel	1.198.726	1.207.344	1.198.726	1.205.464	1.208.542	1.215.448
Duitstaligen	77.185	77.390	77.185	77.402	77.527	77.751
Min 18 jarigen (excl. Duitst.) (DENAT)						
Referentietijdstip						
Teldatum	30/06/2017	30/06/2018	30/06/2017	30/06/2018	30/06/2018	30/06/2019
Nederlandstalig	1.268.614	1.277.262	1.268.015	1.273.832	1.274.206	1.279.609
Franstalig	742.316	742.730	741.839	737.697	738.078	734.820
Brussel	274.972	277.589	274.519	275.366	275.478	276.046
Denataliteitscoëfficiënt	106,4065%	106,6317%	106,3312%	106,0201%	106,0624%	105,8106%
Verdeelsleutel Plantentuin						
Toestand						
Vlaamse Gemeenschap	01/01/2014	01/01/2014	01/01/2014	01/01/2014	01/01/2014	01/01/2014
Franse Gemeenschap	79,87013%	79,87013%	79,87013%	79,87013%	79,87013%	79,87013%
Pendelaars naar BHG	20,12987%	20,12987%	20,12987%	20,12987%	20,12987%	20,12987%

Begrotingsjaar	
Vlaams Gewest	
Waals Gewest	
Belasting Staat	
Aanslagjaar	2019
Mededeling FOD Financiën	14/09/2018
Vlaams Gewest	30.592.274
Waals Gewest	13.269.093
Brussels H. Gewest	3.864.356
Elasticiteit Vlaams Gewest	1,35878
0 t.e.m. 18-jarigen	
Referentietijdstip	01/01/2019
Teledatum	01/01/2018
Vlaamse Gemeenschap	1.341.382
Franse Gemeenschap	782.828
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	288.079
Duitstalige Gemeenschap	15.618
+80-jarigen	
Referentietijdstip	01/01/2019
Teledatum	01/01/2018
Vlaamse Gemeenschap	352.120
Franse Gemeenschap	165.189
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	44.736
Duitstalige Gemeenschap	3.685
Fiscale uitgaven AJ 2015	
Mededeling FOD FIN	03/03/2017
Vlaams Gewest	1.790.368
Waals Gewest	788.086
Brussels H. Gewest	148.932

BO 2019	
2018 vermoedelijk	2019 initieel
62,847%	62,862%
37,153%	37,138%
2018	2019
14/09/2018	14/09/2018
30.592.274	30.787.321
13.269.093	13.342.998
3.864.356	3.906.682
1,35878	1,35878
01/01/2018	01/01/2019
01/01/2018	raming
1.341.382	1.350.910
782.828	784.140
288.079	290.859
15.618	15.649
01/01/2018	01/01/2019
01/01/2018	raming
352.120	359.240
165.189	165.242
44.736	44.318
3.685	3.780
03/03/2017	03/03/2017
1.790.368	1.790.368
788.086	788.086
148.932	148.932

BA 2019	
2018 definitief	2019 aangepast
62,847%	62,862%
37,153%	37,138%
2018	2019
21/03/2019	21/03/2019
30.572.965	30.874.163
13.260.976	13.373.253
3.860.078	3.913.014
1,33000	1,33000
01/01/2018	01/01/2019
01/01/2018	raming
1.341.382	1.347.860
782.828	781.990
288.079	289.326
15.618	15.620
01/01/2018	01/01/2019
01/01/2018	raming
352.120	359.357
165.189	165.181
44.736	44.381
3.685	3.805
03/03/2017	03/03/2017
1.790.368	1.790.368
788.086	788.086
148.932	148.932

BO 2020	
2019 vermoedelijk	2020 initieel
62,862%	62,742%
37,138%	37,258%
2019	2020
21/03/2019	19/09/2019
30.874.163	31.218.609
13.373.253	13.458.081
3.913.014	3.876.203
1,33000	1,33000
01/01/2019	01/01/2020
01/01/2019	raming
1.348.068	1.354.779
780.785	778.860
289.449	290.848
15.736	15.815
01/01/2019	01/01/2020
01/01/2019	raming
359.932	367.868
165.581	166.400
44.345	44.185
3.725	3.857
03/03/2017	03/03/2017
1.790.368	1.790.368
788.086	788.086
148.932	148.932

9.4 Bijlage 4: de HRF methode voor de aanrekening van de gewestelijke opcentiemen

Sinds de begrotingsaanpassing 2018 worden de bruto-opcentiemen geraamd met toepassing van de HRF-methode en niet langer volgens de methode van de getransactionaliseerde kas⁴⁵. Omdat er na de inkohiering (versturen van aanslagbiljet) een betaaltermijn van 2 maanden volgt, moeten ook de kasinkomsten van januari en februari van begrotingsjaar t+1 worden aangerekend op het begrotingsjaar t⁴⁶.

Concreet worden in de benadering van de getransactionaliseerde kas in begrotingsjaar t de bedrijfsvoorheffing en de voorafbetalingen vervat in de gedurende dat begrotingsjaar t uitgestuurde inkohieringen (die dus op verschillende aanslagjaren kunnen slaan) alsook de door de FOD Financiën ontvangen bedragen in de periode maart van begrotingsjaar t tot en met februari van begrotingsjaar t+1 als op begrotingsjaar t ESR aanrekenbare gewestelijke opcentiemen beschouwd.

De methode van de getransactionaliseerde kas heeft evenwel als nadeel dat de grootte van de raming in sterke mate bepaald wordt door het verwachte inkohieringsritme van de FOD Financiën, waardoor de stabiliteit en de trendmatige evolutie van de begrote en gerealiseerde ontvangsten kan verstoord worden. Een versnelling of vertraging van het inkohieringsritme naar het jaareinde toe heeft immers een rechtstreekse impact op het uitvoeringscijfer van dat jaar. Om die reden wordt in de voorliggende begroting de HRF-methode toegepast. Bovendien gebeurt de evaluatie van het begrotingsresultaat door de HRF ook volgens deze HRF-methode.

Volgens de HRF-methode worden de aanrekenbare opcentiemen van het begrotingsjaar T bekomen door de som te maken van:

1. de 'voorschotten' met betrekking tot het aanslagjaar T die door de FOD Financiën tijdens het jaar T zelf aan het Vlaams Gewest zullen betaald worden. Het bedrag van de voorschotten is gebaseerd op de raming van de bruto-opcentiemen voor dat aanslagjaar T en houdt rekening met een (door de FOD Financiën) vooropgestelde innings- of voorschottencoëfficiënt (99,17% voor het aanslagjaar 2018; 99,37% voor het aanslagjaar 2019; 99,45% voor het aanslagjaar 2020);
2. de 'voorfinanciering' met betrekking tot vorige aanslagjaren begrepen in de kohieren tot en met december van het jaar T;
3. de 'ontvangen bedragen' met betrekking tot vorige aanslagjaren ontvangen tot en met februari van het jaar T+1;
4. waarbij 2 en 3 verminderd worden met de in vorige begrotingsjaren aangerekende voorschotten, voorfinanciering en ontvangen bedragen.

De raming van de voorschotten van de bruto-opcentiemen volgens de HRF-methode vertrekt van de door de FOD Financiën op 19 september 2019 ter beschikking gestelde

⁴⁵ Zie 'Wegwijs in de bijzondere financieringswet: financiële middelenvoorziening voor Gemeenschappen en Gewesten na de zesde staatshervorming', <https://fin.login.kanooh.be/de-financi%C3%ABle-middelenvoorziening-voor-gemeenschappen-en-gewesten-na-de-zesde-staatshervorming>.

⁴⁶ De cijfers van de FOD Financiën van de maanden januari en februari omvatten, naast de door de FOD Financiën effectief ontvangen saldobetalingen in januari en februari, ook de bedrijfsvoorheffing en voorafbetalingen van de inkohieringen die uitgestuurd zijn in de loop van de maanden januari en februari. Die bedrijfsvoorheffing en voorafbetalingen slaan dus niet op inkohieringen van de vorige maanden november en december die in januari worden betaald of vereffend. De aan een Gewest toegewezen bedrijfsvoorheffing en voorafbetalingen begrepen in de kohieren van de maanden januari en februari wijst het INR niet toe aan het vorige maar aan het huidige begrotingsjaar.

regionale bedragen van de belasting Staat en de bruto-opcentiemen voor het aanslagjaar 2020, verhoogd met de impact van de supra vermelde activerende maatregelen (10,6 miljoen euro). De raming van de totale voorfinanciering en ontvangen bedragen gaat uit van de door de FOD Financiën op 19 september 2019 ter beschikking gestelde regionale bedragen van de belasting Staat en de bruto-opcentiemen voor de aanslagjaren 2015 tot en met 2019.

De raming voor de aanslagjaren 2015 tot en met 2019 gaat bovendien uit van een inningspercentage van 99,66% voor het aanslagjaar 2015, 99,79% voor het aanslagjaar 2016 en 99,65% voor de volgende aanslagjaren. Deze inningspercentages vinden hun oorsprong in de tot en met juni 2019 gerealiseerde kohieren, voorfinancieringen en ontvangen bedragen met betrekking tot de aanslagjaren 2015 tot en met 2018, aangevuld met de nog te verwachten kohieren (de zogenaamde "staartkohieren"), voorfinanciering en ontvangen bedragen vanaf juli 2019.

Tabel 9-4: Raming van de voorschotten

		AJ 2015	AJ 2016	AJ 2017	AJ 2018	AJ 2019	AJ 2020
Federaal voorschottenpercentage VS%	(1)	100,00%	98,72%	98,72%	99,17%	99,37%	99,45%
Voorschotten bruto-opcentiemen (bij BC; aan 100%)	(2)	7.465.579	7.617.636	7.691.801	7.572.212	7.705.756	7.778.160
Maatregel OPC: +30.000 VL aan het werk	(3)						10.678
Verhoogde voorschotten bruto-opcentiemen (bij BC; aan 100%)	(4)=(3)+(2)	7.465.579	7.617.636	7.691.801	7.572.212	7.705.756	7.788.837
Voorschotten bruto-opcentiemen (bij BC; aan VS%)	(5)=(4)*(1)	7.465.579	7.520.131	7.593.346	7.509.363	7.657.210	7.745.999
Voorschotten fiscale uitgaven (bij BC; aan 100%)	(6)	1.864.441	1.856.487	1.882.425	1.848.232	1.763.491	1.819.877
Voorschotten fiscale uitgaven (bij BC; aan VS%)	(7)=(6)*(1)	1.864.441	1.832.724	1.858.330	1.832.892	1.752.381	1.809.868
Voorschotten netto opcentiemen (aan VS%)	(8)=(5)-(7)	5.601.138	5.687.406	5.735.016	5.676.471	5.904.829	5.936.131

Bron: FOD Financiën, departement FB waarbij de bedoelde gegevens betrekking hebben op de ramingen van de FOD Financiën die bij de federale begrotingscontrole van het betrokken jaar werden opgesteld (en voor 2020 de federale begrotingsopmaak).

Tabel 9-5: Raming van de afrekeningen

		AJ 2015	AJ 2016	AJ 2017	AJ 2018	AJ 2019	AJ 2020
Verwachte bruto-opcentiemen per AJ (tem juni AJ+1) aan 100%	(1)	7.613.907	7.653.814	7.671.932	7.657.884	7.728.773	7.788.837
	toestand	def	def	def	def	BO 20	BO 20
Toevoegen van staart = kohieren netto-opcentiemen vanaf juli AJ+1	(2)	52.691	45.477	63.158	53.883	53.883	53.883
Optrekken basis netto-opcentiemen obv uitvoeringscijfers AJ 2018 tem juni 2019	(3)				0	0	
Totaal verwachte bruto-opcentiemen per AJ aan 100%	(4)=(3)+(2)+(1)	7.666.599	7.699.291	7.735.090	7.711.767	7.782.656	7.842.720
yoy			32.692	35.799	-23.323	70.889	60.064
Verwachte fiscale uitgaven per AJ (tem juni AJ+1) aan 100%	(5)	1.792.441	1.789.202	1.776.488	1.755.471	1.736.068	1.729.789
	toestand	def	def	def	def	BO 20	BO 20
Toevoegen van staart ? Nee, zit reeds in de staart aan netto-opcentiemen	(6)	0	0	0	0	0	0
Totaal verwachte fiscale uitgaven per AJ aan 100%	(7)=(5)+(6)	1.792.441	1.789.202	1.776.488	1.755.471	1.736.068	1.729.789
yoy			-3.239	-12.714	-21.017	-19.403	-6.279
Totaal verwachte netto-opcentiemen per AJ aan 100% (= kohieren van de monitoring)	(8)=(4)-(7)	5.874.158	5.910.089	5.958.602	5.956.296	6.046.587	6.112.931
yoy			35.932	48.513	-2.306	90.291	66.344

AJ 2015			2015	2016	2017	2018	2019
(realisaties)	Ontvangen voorschot netto-opcentiemen AJ 2015 in 2015	(1)	5.601.138				
	Verwachte realisatie kohieren netto-opcentiemen AJ 2015 (100%) inclusief staartkohieren	(2)					5.874.158
	Gerealiseerde ontvangsten AJ 2015 tem februari T+1 (inclusief FU BNI)						
	Luik voorfinancieringen tem december T	(3)					
	Spreiding voorfinancieringen	(4)					
	HRF voorfinancieringen	(5)	2.720.983	2.687.267	0	0	0
	Luik ontvangen bedragen tem februari T+1	(6)					
	Spreiding ontvangen bedragen	(7)					
	HRF ontvangen bedragen	(8)	51.635	364.059	23.736	3.993	643
	Totale ontvangsten AJ 2015 tem februari T+1 (voorfin dec + ontv bedragen tem feb)	(9)=(5)+(8)		5.823.943	5.847.680	5.851.673	5.852.316
	Afrekeningen netto-opcentiemen AJ 2015	(10)=(9)-(1)		222.805	23.736	3.993	643

AJ 2016			2016	2017	2018	2019	2020
(realisaties)	Ontvangen voorschot netto-opcentiemen AJ 2016 in 2016	(1)	5.687.406				
(ramingen)	Verwachte realisatie kohieren bruto-opcentiemen AJ 2016 (100%) inclusief staartkohieren	(2)					7.699.291
	Verwachte realisatie fiscale uitgaven AJ 2016 (100%)	(3)					1.789.202
	Verwachte realisatie kohieren netto-opcentiemen AJ 2016 (100%)	(4)=(2)-(3)					5.910.089
	Verwachte ontvangsten AJ 2016 tem februari T+1 (inclusief FU BNI)						
	Luik voorfinancieringen tem december T	(5)					
	Spreiding voorfinancieringen	(6)					
	HRF voorfinancieringen	(7)	2.652.559	2.871.601	1.893	17	0
	Luik ontvangen bedragen tem februari T+1	(8)					
	Spreiding ontvangen bedragen	(9)					
	HRF ontvangen bedragen	(10)	75.292	267.948	20.821	4.791	646
	Totale verwachte ontvangsten AJ 2016 tem februari T+1	(11)=(7)+(10)		5.867.400	5.890.114	5.894.921	5.895.567
	Afrekeningen netto-opcentiemen AJ 2016	(12)=(11)-(1)		179.994	22.714	4.807	646

			2017	2018	2019	2020	2021
AJ 2017	Ontvangen voorschot netto-opcentiemen AJ 2017 in 2017	(1)	5.735.016				
(realisaties)	Verwachte realisatie kohieren bruto-opcentiemen AJ 2017 (100%) inclusief staartkohieren	(2)					7.735.090
(ramingen)	Verwachte realisatie fiscale uitgaven AJ 2017 (100%)	(3)					1.776.488
	Verwachte realisatie kohieren netto-opcentiemen AJ 2017 (100%)	(4)=(2)-(3)					5.958.602
	Verwachte ontvangsten AJ 2017 tem februari T+1 (inclusief FU BNI)						
	Luik voorfinancieringen tem december T	(5)					
	Spreiding voorfinancieringen (zoals monitoring AJ 2017)	(6)					
	HRF voorfinancieringen	(7)	3.282.236	2.255.414	3.541	17	0
	Luik ontvangen bedragen tem februari T+1	(8)					
	Spreiding ontvangen bedragen (zoals monitoring AJ 2017)	(9)					
	HRF ontvangen bedragen	(10)	103.530	262.988	22.200	4.835	651
	Totale verwachte ontvangsten AJ 2017 tem februari T+1	(11)=(7)+(10)		5.904.169	5.929.910	5.934.761	5.935.412
	Afrekeningen netto-opcentiemen AJ 2017	(12)=(11)-(1)		169.153	25.741	4.851	651

			2018	2019	2020	2021	2022
AJ 2018	Ontvangen voorschot netto-opcentiemen AJ 2018 in 2018	(1)	5.676.471				
(realisaties)	Verwachte realisatie kohieren bruto-opcentiemen AJ 2018 (100%) inclusief staartkohieren	(2)					7.711.767
(ramingen)	Verwachte realisatie fiscale uitgaven AJ 2018 (100%)	(3)					1.755.471
	Verwachte realisatie kohieren netto-opcentiemen AJ 2018 (100%)	(4)=(2)-(3)					5.956.296
	Verwachte ontvangsten AJ 2018 tem februari T+1						
	Luik voorfinancieringen tem december T	(5)					
	Spreiding voorfinancieringen (zoals monitoring AJ 2017)	(6)					
	HRF voorfinancieringen	(7)	3.216.427	2.322.018	3.543	17	0
	Luik ontvangen bedragen tem februari T+1	(8)					
	Spreiding ontvangen bedragen (zoals monitoring AJ 2017)	(9)					
	HRF ontvangen bedragen	(10)	118.321	252.022	22.240	4.837	652
	Totale verwachte ontvangsten AJ 2018 tem februari T+1	(11)=(7)+(10)		5.908.787	5.934.569	5.939.423	5.940.074
	Afrekeningen netto-opcentiemen AJ 2018	(12)=(11)-(1)		232.316	25.782	4.854	652

AJ 2019			2019	2020	2021	2022	2023
	Ontvangen voorschot netto-opcentiemen AJ 2019 in 2019	(1)	5.904.829				
(ramingen)	Verwachte realisatie kohieren bruto-opcentiemen AJ 2019 (100%) inclusief staartkohieren	(2)					7.782.656
	Verwachte realisatie fiscale uitgaven AJ 2019 (100%)	(3)					1.736.068
	Verwachte realisatie kohieren netto-opcentiemen AJ 2019 (100%)	(4)=(2)-(3)					6.046.587
	Verwachte ontvangsten AJ 2019 tem februari T+1						
	Luik voorfinancieringen tem december T	(5)					93,00%
	Spreiding voorfinancieringen (zoals monitoring AJ 2017)	(6)	59,23%	40,70%	0,06%	0,00%	0,00%
	HRF voorfinancieringen	(7)=(4)*(5)*(6)	3.330.702	2.288.718	3.593	17	0
	Luik ontvangen bedragen tem februari T+1	(8)					6,65%
	Spreiding ontvangen bedragen (zoals monitoring AJ 2017)	(9)	26,11%	66,90%	5,61%	1,22%	0,16%
	HRF ontvangen bedragen	(10)=(4)*(8)*(9)	105.058	269.209	22.557	4.906	661
	Totale verwachte ontvangsten AJ 2019 tem februari T+1	(11)=(7)+(10)		5.993.687	6.019.837	6.024.760	6.025.421
	Afrekeningen netto-opcentiemen AJ 2019	(12)=(11)-(1)		88.858	26.150	4.923	661

Finaal worden de volgens de HRF-methode aanrekenbare ontvangsten bekomen door de som te maken van de voorschotten en de kasmatige afrekeningen die zich in hetzelfde begrotingsjaar situeren.

Tabel 9-6 toont per aanslagjaar de voorschotten van de bruto-opcentiemen en de simulatie van de kasmatige afrekeningen. De in deze tabel gebruikte inningspercentages zijn gebaseerd op de geciteerde uitvoeringscijfers voor de aanslagjaren 2015 tot en met 2018.

Tabel 9-6: Bruto-opcentiemen volgens HRF-methode⁴⁷ (in duizend euro)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Voorschotten bruto-opcentiemen AJ	7.465.579	7.520.131	7.593.346	7.509.363	7.657.210	7.745.999
Afrekeningen AJ 2015		222.805	23.736	3.993	643	
Afrekeningen AJ 2016			179.994	22.714	4.807	646
Afrekeningen AJ 2017				169.153	25.741	4.851
Afrekeningen AJ 2018					232.316	25.782
Afrekeningen AJ 2019						88.858
Totaal volgens HRF definitie	7.465.579	7.742.935	7.797.076	7.705.223	7.920.717	7.866.137

⁴⁷De HRF-methode houdt uiteindelijk ook rekening met een verondersteld inningspercentage (hier: 99,66% voor aanslagjaar 2015; 99,79% voor aanslagjaar 2016 en 99,65% voor de volgende aanslagjaren).

9.5 Bijlage 5: Tabel Netto Beleidsruimte

De detailtabel netto-beleidsruimte bevat de lijst van de belangrijkste factoren die de evolutie van de Vlaamse ontvangsten en uitgaven bepalen, opgedeeld naar ongewijzigd beleid en nieuwe initiatieven zoals hiervoor toegelicht.

De eerste kolom bevat een verwijzing naar het betrokken beleidsdomein. De tweede kolom bevat, voor zover relevant, een verwijzing naar het programma of de instelling waar de evolutie zich voordoet. Indien het gaat om factoren die zich over beleidsdomeinen heen voordoen, wordt dit aangegeven door een "X". De derde kolom omschrijft waarover het gaat. Voor een meer gedetailleerde toelichting verwijzen we naar de toelichtingen per programma.

Voor een goed begrip van de tabel is het wel belangrijk om nog eens te herhalen dat de herverdelingen, zowel binnen een beleidsdomein als over de beleidsdomeinen heen, niet opgenomen zijn in de tabel. De tabel netto-beleidsruimte heeft niet tot doel om de evolutie per programma of instelling integraal weer te geven, het gaat enkel om de evoluties die een impact hebben op de netto-beleidsruimte van de Vlaamse overheid in zijn geheel.

De bedragen in deze tabel geven het verschil met de beschikbare kredieten ten opzichte van de begrotingsopmaak 2019 weer (evolutie) en niet de absolute bedragen die beschikbaar zijn.

Tabel 9-7: Detailtabel netto beleidsruimte BA 2019 (in duizend euro)

BD	PR/Instelling		Beleids-kredieten	Betaal-kredieten
		Saldo t.o.v. evenwichtsdoelstelling BO 2019 (1)		1.918
		Uitgaven buiten beschouwing te laten voor aftoetsen begrotingsdoelstelling (2)		134.813
		Vorderingensaldo BO 2019 (3=1-2)		-132.895
		Evolutie ontvangsten ongewijzigd beleid (4)		-125.345
		Ontvangsten MVG (4.1)		-210.342
		BFW opcentiemen		48.977
		Gewestmiddelen BFW		-23.521
		Gemeenschapsmiddelen BFW		-222.418
		Gewestelijke belastingen		-95.798
		Energiefonds		5.363
		Klimaatfonds		7.062
		Verkeersboetes		13.559
		Overige ontvangsten MVG		56.435
		Aanpassing consolidatieperimeter (4.2)	-	0
		Ontvangsten instellingen (4.3)		84.997
		VITO		12.765
		VDAB		-44.077

BD	PR/Instelling		Beleids- kredieten	Betaal- kredieten
		EV ILVO		10.931
		De Werkvennootschap		20.062
		Universiteiten en Hogescholen		78.820
		Overige		6.496
		Evolutie uitgaven ongewijzigd beleid (5)	-65.578	-108.992
		Index (5.1)	-171.198	-170.750
C	CB	Indexprovisie (verwachte overschrijding spilindex verlaat naar januari 2020)	-165.929	-165.929
X		Overige index (indexatie lonen buiten provisie naar 1,6%)	-5.269	-4.821
		Actualisatie beleids- en betaalkredieten (5.2)	105.620	61.758
X		Asielcrisis	5.803	5.774
X		Evolutie eigen ontvangsten	89.252	89.252
X		Aanwending middelen klimaatfonds (beslist door vorige legislatuur)	27.080	41.876
C	CB	VEK-provisie FFEU	0	-12.854
C	CD	Fiscale uitgaven (woon)	-24.790	-24.790
C	CE	Rente	-20.630	-20.630
C	<i>Vlaams Fonds voor de Lastendelging</i>	Algemene rampen	-6.500	-6.500
C	<i>Vlaams Fonds voor de Lastendelging</i>	Landbouwrampen	92.807	92.807
D	<i>Toerisme Vlaanderen</i>	Betaalkalender Toerisme Vlaanderen	0	-4.468
E	EC	Verliesfinanciering i.h.k.v. waarborgregeling voor KMO's	-7.436	-7.436
E	FWO	Betaalkalender FWO	0	-6.274
F	FD	Terugdraai gelijkschakeling financiering kleuters buiten model	-10.117	-10.117
F	FD, FF, FG	Loonmodel	20.661	20.661
F	FG	Studiefinanciering	16.418	16.418
F	<i>Het Gemeenschapsonderwijs</i>	Betaalkalender Infrastructuur GO!	0	5.230
F	<i>Het Gemeenschapsonderwijs</i>	Saldo-beweging financiering infrastructuur met eigen ontvangsten	8.797	558
F	<i>Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs</i>	Betaalkalender Infrastructuur AGIO	0	9.500
G	GH	Woonzorgcentra ROB RVT CVK	-11.431	-10.612
G	GH	Eindeloopbaan - effect nieuwe aanrekeningsregels	9.756	9.756
G	<i>Kind en Gezin</i>	Groeipakket	21.002	21.002
G	<i>Kind en Gezin</i>	Regularisaties rechten voorgaande jaren	41.244	41.244
G	<i>Vlaamse Sociale Bescherming</i>	Kostendrijvers	-37.551	-37.550
G	<i>Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden</i>	Instandhoudingsforfait ziekenhuizen	7.662	7.662
G	<i>Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden</i>	A1-A3 Ziekenhuisfinanciering	-18.927	-18.927

BD	PR/Instelling		Beleids- kredieten	Betaal- kredieten
H	VRT	Financiering nieuwbouw met eigen ontvangsten	-16.930	-16.930
	HF	Betaalkalender Sport Vlaanderen	0	-9.183
J	JD	Hervormd en versterkt doelgroepenbeleid	16.273	16.273
J	JD	Dienstencheques: bijstelling groeioprognose	-9.330	-9.330
K	Vlaams Landbouwinvesteringsfonds	Betaalkalender VLIF	0	-6.978
M	MD	Bijstelling betaalkalender luchthaveninvesteringen	0	-18.182
	MH	Bijstelling betaalkalender investeringen weginfrastructuur AWV	0	-25.512
	MH	Provisie kilometerheffing	16.106	1.605
	MH	Bijstelling betaalkalender FFEU-investeringen fietspadinfrastructuur AWV	0	-14.000
	MI	Bijstelling betaalkalender investeringen waterinfrastructuur MDK	0	-16.000
	MH	Verkeersveiligheidsfonds	11.935	1.625
M	Vlaamse Vervoermaatschappij De Lijn	Betaalkalender investeringen De Lijn	0	-12.836
M	De Vlaamse Waterweg	Betaalkalender De Vlaamse Waterweg	0	41.801
M	BAM	Uitgaven buiten norm OWV	-72.915	-72.915
M	BAM	Uitgaven binnen norm, excl. VEK overkappingsruiter (zie hieronder)	4.476	4.476
M	De Werkvennootschap	De Werkvennootschap	-80.329	-34.962
P	PK	Betaalkalender bouwprojecten	0	-5.080
P	PM	Betaalkalender investeringsfonds lokale besturen	0	9.392
P	PK	Bouwprojecten Fonds Onroerende Goederen, excl. Klimaatfonds	-5.670	-4.510
Q	QE	Impulsprojecten Energiefonds	16.848	8.723
Q	QE	Opkoop certificaten Energiefonds	-11.518	-11.518
Q	QG	Betaalkalender onroerendergoedbeheer	0	-7.587
		Overige	33.574	41.804
		Aanpassing consolidatieperimeter (5.3)	0	0
		Overflow (5.4)	0	0
		Overflow 2019 (RIZIV, kinderbijslag en participatietoelag)	49.945	49.945
		Correctie voor overflow 2019 (RIZIV, kinderbijslag en participatietoelag)	-49.945	-49.945
		ESR-correcties (6)		56.743
		Correcties op basis van rapport Rekenhof		0
		Ziekenhuisinfrastructuur A1/A3		182
		Sluis Terneuzen		58.868
		Overige ESR-correcties		-2.307
		Onderbenutting (7)		193.757

BD	PR/Instelling		Beleids- kredieten	Betaal- kredieten
		Vorderingensaldo BA 2019 bij ongewijzigd beleid (8=3-4+5+6+7)		101.252
		Correcties aftoetsing begrotingsdoelstelling (9)		72.915
		Buiten normering Oosterweel (op basis van sluitend terugverdienmodel)		72.915
		Netto-beleidsruimte (10 = 8+9)		174.167
		Uitbreiding netto-beleidsruimte (11)		
		Beleidsruimte na maatregelen (12 = 10 + 11)		174.167
		Invulling netto-beleidsruimte (Nieuw Beleid) (13)	20.000	20.000
		Excelleren	20.000	20.000
		Saldo t.o.v. evenwichtsdoelstelling BA 2019 (14 = 10-11)		154.167
		Vorderingensaldo 2019 BA (15 = 14 - 9)		81.252

Tabel 9-8: Detailtabel netto beleidsruimte BO 2020 (in duizend euro)

BD	PR/Instelling		Beleids- kredieten	Betaal- kredieten
		Saldo t.o.v. evenwichtsdoelstelling BO 2019 (1)		1.918
		Uitgaven buiten beschouwing te laten voor aftoetsen begrotingsdoelstelling (2)		134.813
		Vorderingensaldo BO 2019 (3=1-2)		-132.895
		Evolutie ontvangsten ongewijzigd beleid (4)		458.854
		Ontvangsten MVG (4.1)		333.752
		BFW opcentiemen		-16.223
		Gewestmiddelen BFW		3.602
		Gemeenschapsmiddelen BFW		212.108
		Gewestelijke belastingen		36.530
		Energiefonds		-6.616
		Klimaatfonds		-12.412
		Inschrijvingsgelden		29.382
		Verkeersboetes		48.079
		Overige ontvangsten MVG		39.302
		Aanpassing consolidatieperimeter (4.2)	-	0

BD	PR/Instelling		Beleids- kredieten	Betaal- kredieten
		Ontvangsten instellingen (4.3)		125.102
		VITO		14.582
		Sportcomplex Heusden-Zolder		8.630
		VDAB		-37.242
		De Werkvennootschap		33.018
		Lantis		14.138
		Universiteiten en Hogescholen		48.331
		Wegvallen omwille van Materialiteitsdrempel		-7.699
		Overige		51.344
		Evolutie uitgaven ongewijzigd beleid (5)	703.617	1.131.756
		Index (5.1)	356.226	329.726
C	CB	Indexprovisie (wegvallen provisie voor overschrijding spilindex in 2019 + verwachte overschrijding spilindex in januari 2020)	224.068	224.068
X		Overige index (lonen en niet-lonen buiten provisie)	132.158	105.658
		Actualisatie beleids- en betaalkredieten (5.2)	347.391	802.030
X		Asielcrisis	-1.676	-1.762
		Evolutie eigen ontvangsten	-86.494	-86.494
X		Aanwending middelen klimaatfonds (beslist door vorige legislatuur)	-96.170	110.657
X		Aanwending extra middelen klimaatfonds n.a.v. hogere emissieprijs	31.694	9.508
	CB	Stijging bijdragevoet aan de Pool der Parastatalen	5.180	5.180
	CB	Endogene groei overheidspersoneel	6.300	6.300
	CB	VEK-provisie FFEU	0	-8.304
	CD	Compensatie gemeenten en provincies voor gederfde inkomsten uit onroerende voorheffing	-12.636	-8.036
	CD	Fiscale uitgaven (woon)	21.945	21.945
	CD	Fiscale uitgaven (werk)	9.243	9.243
	CE	Rente	-3.719	-3.719
C	<i>Vlaams Fonds voor de Lastendelging</i>	Algemene rampen	-13.300	-13.300
C	<i>Vlaams Fonds voor de Lastendelging</i>	Premiesubsidies brede weersverzekering	13.000	13.000
C	<i>Vlaams Fonds voor de Lastendelging</i>	Landbouwrampen	9.040	9.040
D	<i>Toerisme Vlaanderen</i>	Hefboomkredieten	14.519	3.000
E	<i>Fonds voor Flankerend Economisch en Innovatiebeleid</i>	Steunmaatregelen met eigen ontvangsten	-1.166	10.998
E	FWO	Fluctuerende vastlegging Onderzoeksinfrastructuur	28.000	-120
E	EE	Opstap integratie hoger onderwijs	5.000	5.000
F	FB	Resterende opstap middelen CAO XI	76.230	76.230
F	FD, FF, FG	Loonmodel	148.672	148.672
F	FD	Terugdraai eenmalige maatregel extra ondersteuning leerkracht in de klas 2019	-9.636	-9.636

BD	PR/Instelling		Beleids-kredieten	Betaal-kredieten
F	FD	Terugdraai eenmalige maatregel extra middelen kleuters 2019	-9.923	-9.923
F	FD	Gelijkschakeling financiering kleuter-lager	70.992	70.992
F	FD	Terugdraai gelijkschakeling financiering kleuters buiten model	-10.117	-10.117
F	FD	Terugdraai eenmalige toelage didactische uitrustingsgoederen 2019	-4.563	-4.563
F	FF	Opstart nieuw financieringssysteem VWO	39.925	35.712
F	FF	Afwikkeling DAB Fonds Inschrijvingsgelden Centra Volwassenonderwijs	-10.799	-10.799
F	FG	Studiefinanciering	11.944	11.944
F	FG	Impact groeipakket op studietoelagen	6.420	6.420
F	Universiteiten en Hogescholen	Verlenging opleiding verpleegkunde	8.570	8.570
F	Universiteiten en Hogescholen	Integratiegroeipaden HO2020	14.400	14.400
F	Universiteiten en Hogescholen	Klikmechanisme HO2020	25.919	25.919
F	Universiteiten en Hogescholen	Betaalkalender investeringsproject Hogere Zeevaartschool	0	7.000
F	Het Gemeenschapsonderwijs	Betaalkalender Infrastructuur GO!	0	44.630
F	Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs	Terugdraaien eenmalig krediet Sint-Jozef / Oosterweel 2019	-8.371	0
F	Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs	Terugdraaien machtiging BTW-recuperatie 2019	-9.246	0
F	Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs	Betaalkalender Infrastructuur AGIO n	0	-10.648
F	Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs	Saldo-beweging financiering infrastructuur met VGC-middelen	11.254	-2.275
F	DBFM Scholen van Morgen	Evolutie DBFM-programma's scholenbouw	57.513	57.513
G	GB	VIA V	78.334	78.334
G	GH	Eindeloopbaan	17.583	17.583
G	GH	Thuis- en gezinszorg: effect nieuwe aanrekeningsregels VCO	0	7.026
G	GH	Groeipad gezinszorg 2,5%	15.197	15.197
G	GE	Continuering subsidies NBMV (eenmalig in 2020)	8.515	8.515
G	GE	Pleegzorg	5.377	5.377
G	Kind en Gezin	Groeipakket	5.375	5.375
G	Kind en Gezin	Regularisaties rechten voorgaande jaren	40.519	40.519
G	Vlaamse Sociale Bescherming	Kostendrijvers	26.330	26.330
G	Vlaamse Sociale Bescherming	Terugname eenmalige investeringskredieten 'VSB intern' 2019	-6.000	-6.000
G	Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden	A1-A3 Ziekenhuisfinanciering	-5.313	-5.313
G	Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden	Instandhoudingsforfait ziekenhuizen	12.997	12.997
G	Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden	Strategisch forfait ziekenhuizen	-6.214	-6.214
G	Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden	Nieuwe aanrekening ziekenhuisinfrastructuur A1A3 en alternatieve financiering VIPA (cf. ESR-correcties)	-375.528	-375.528
H	VRT	Terugdraaien opname 2019 uit eenmalige herstructureringsprovisie	-4.130	-4.130

BD	PR/Instelling		Beleids-kredieten	Betaal-kredieten
H	VRT	Financiering nieuwbouw met eigen ontvangsten	-10.920	-10.920
J	JD	Hervormd en versterkt doelgroepenbeleid	28.230	28.230
J	JD	Dienstencheques: groeiprognose	10.154	10.154
J	JD	Eenjarige verlenging sectorconvenants	5.978	1.518
J	VDAB	IBO en Wijk-werken	-35.341	-35.341
J	JE	Terugdraai eenmalige investeringsoproep in de sociale economie 2019	-6.000	-6.000
K	Vlaams Landbouwinvesteringsfonds	Betaalkalender VLIF	0	-14.165
M	ME	Terugdraai eenmalige investering vergroening rollend materieel OV 2019	-30.000	0
M	MH	Provisie kilometerheffing	7.100	6.565
M	MH	Aanwending overkappingsruiter in 2020 bij BAM	0	12.726
M	MI	Verwerving Hedwigepolder	0	-5.000
M	Vlaamse Vervoermaatschappij De Lijn	Uitvoering CAO 2019 - 2020	4.792	4.792
M	Vlaamse Vervoermaatschappij De Lijn	Terugdraai eenmalige aankoop Groene Bussen 2019	-9.000	-9.000
M	Vlaamse Vervoermaatschappij De Lijn	Terugdraai eenmalige onteigeningen ikv Spartacus 2019	-12.000	-12.000
M	Vlaamse Vervoermaatschappij De Lijn	Betaalkalender investeringen De Lijn	0	48.733
M	BAM	Uitgaven buiten norm OWV	57.082	57.082
M	BAM	Uitgaven binnen norm, excl. VEK overkappingsruiter (zie MH)	4.300	40.142
M	BAM	Saldo-opbouw (rente & belastingen)	-15.050	-15.050
M	De Werkvennootschap	Betaalkalender De Werkvennootschap	0	62.095
P	PJ	Afronding project Vlaanderen Radicaal Digitaal	0	-4.568
P	PK	Betaalkalender bouwprojecten	0	-5.140
P	PK	Sectoraal akkoord 2017-2019 (1,1%%)	13.925	13.925
P	PM	Hoofdtoelage gemeentefonds, aanvullende toelage centrumsteden en VGC (3,5%)	99.695	99.588
P	PM	Terugdraai eenmalige oproep sociale infrastructuur stedenbeleid 2019	-6.000	-6.000
P	PM	Betaalkalender investeringsfonds lokale besturen	0	4.713
P	PK	Bouwprojecten Fonds Onroerende Goederen, excl. Klimaatfonds	12.385	4.000
P	AII	Verplichte inburgering Brussel	3.954	3.954
P	AII	Herstructurering AII	-3.000	-3.000
Q	QC	Terugdraai eenmalige kredieten droogteprojecten 2019	-4.000	-200
Q	QC	Aquafinfactuur	-9.778	-9.778
	QC	Terugdraai eenmalige kredieten asbestafbouw 2019	-12.800	-3.800
Q	QD	Provisie nieuw beleid Wonen	7.000	7.000
Q	Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen	VMSW - Rentesubsidies FS3	16.124	16.124
Q	Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen	VMSW - rente-uitgaven	-8.432	-8.432
Q	QE	Terugdraai eenmalige kredieten Vlaamse sloop- en heropbouwkorting 2019	-15.000	-11.000

BD	PR/Instelling		Beleids- kredieten	Betaal- kredieten
Q	QE	Impulsprojecten Energiefonds	23.782	25.236
Q	QE	Opkoop certificaten Energiefonds	-30.702	-30.702
Q	QG	Terugdraai eenmalige investeringskredieten Onroerend Erfgoed 2019	-10.000	0
		Overige	119.927	193.304
		Aanpassing consolidatieperimeter (5.3)	0	0
		Overflow (5.4)	0	0
		Overflow 2019 (RIZIV en participatietoelag)	-582.289	-582.289
		Correctie voor overflow 2019 (RIZIV en participatietoelag)	582.289	582.289
		Extra kredieten o.w.v. overflow 2020	697.628	1.061.115
		Correctie voor overflow 2020	-697.628	-1.061.115
		ESR-correcties (6)		-248.115
		Correcties op basis van rapport Rekenhof		20.873
		Ziekenhuisinfrastructuur A1A3 en alternatieve financiering VIPA onder oude aanrekeningsregels		16.279
		Schrappen ESR-correctie als gevolg van nieuwe aanrekening ziekenhuisinfrastructuur A1A3 en alternatieve financiering VIPA (cf. uitgaven)		-375.528
		Sluis Terneuzen		70.143
		Overige ESR-correcties		20.117
		Onderbenutting (7)		258.216
		Vorderingensaldo BO 2020 bij ongewijzigd beleid (8=3-4+5+6+7)		-795.696
		Correcties aftoetsing begrotingsdoelstelling (9)		191.897
		Buiten normering Oosterweel (op basis van sluitend terugverdienmodel)		191.897
		Netto-beleidsruimte (10 = 8+9)		-603.799
		Uitbreiding netto-beleidsruimte (11)	616.141	726.281
		Ontvangsten (11.1)		110.140
		Fiscaliteit – hervormingen		81.140
		Punctuele maatregelen		29.000
		Uitgaven (11.2)	616.141	616.141
		Fiscaliteit – hervormingen	-250	-250
		Efficiëntie en kerntaken	265.558	265.558
		Mildere groeipaden	100.207	100.207
		Punctuele maatregelen	250.626	250.626

BD	PR/Instelling		Beleids- kredieten	Betaal- kredieten
		Beleidsruimte na maatregelen (12 = 10 + 11)		122.482
		Invulling netto-beleidsruimte (Nieuw Beleid) (13)	519.593	553.593
		Ontvangsten (13.1)		140.000
		Fiscaal		140.000
		Uitgaven (13.2)	519.593	413.593
		Warm Vlaanderen	112.147	112.147
		Excelleren	49.692	49.692
		Investerings (1,64 mia)	100.000	10.000
		Lokale besturen	186.204	170.204
		Mobiliteit en openbare werken	13.200	13.200
		Omgeving	25.850	25.850
		Varia	32.500	32.500
		Saldo t.o.v. evenwichtsdoelstelling BO 2020 (14 = 10-11)		-431.111
		Vorderingensaldo 2020 BO (15 = 14 - 9)		-623.008